

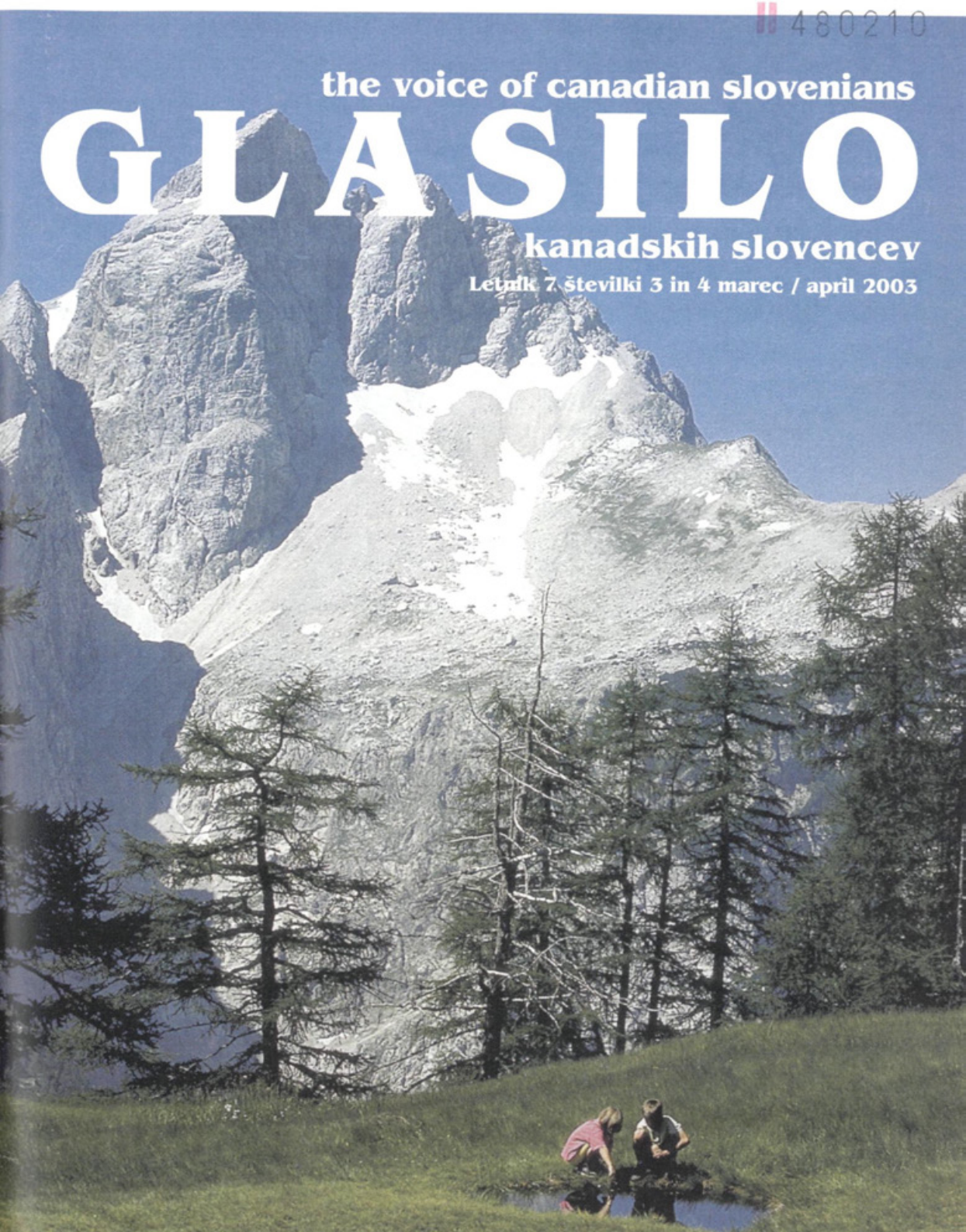
480210

the voice of canadian slovenians

GLASILO

kanadskih slovencev

Letnik 7 številki 3 in 4 marec / april 2003

Friendly
Progressive
Quality Service

Slovenia Parishes Credit Union

Main Office

725 Brown's Line
Toronto ON M8W 3V7
416.255.1742

Toronto

618 Manning Ave.
Toronto ON M6G 2V9
416.531.8475

Hamilton

23 Delawana Drive
Hamilton ON L8E 3N6
905.578.7511

www.sloveniaku.on.ca

UVODNE BESEDE

Doba zadnjih dveh mesecev pokriva sledeča pomembna dogajanja: iraško vojno, referendum o Natu in EU, borba za ohranitev Radio dva, -pravne poskuse slovenske vlade glede zakonodaje prikritih grobišč, SARS in udba.net.

Vojna v Iraku: Namesto da bi vladna koalicija RS, s predsednikom Drnovškom na čelu, takoj jasno artikulirala svoje stališče glede iraške vojne, smo morali Slovenci doma in po svetu v razočaranju in zadregi spremljati njihove, včasih celo protislovne izjave "za" in "proti". Skušali smo tudi razumeti njihove nerazumljive razlage in izgovore za njihova stališča. Oportunistično, da se ne bi zamerili nobeni strani, so kot kameleoni spreminjali svoje barve in izjave, in skušali istočasno oprezno sedeti na dveh stolih, kar pa jim ni vedno uspelo. 25. marca je DZ po večurni polemiki sprejel deklaracijo v zvezi z iraško krizo, da "obžaluje vojaški napad na Irak brez podpore Varnostnega Sveta ZN". Ni dvoma, da bodo koalicijske sile v tej "preventivni vojni" zmagovite. Neznano pa je, ali bo ta "zmaga" preprečila bodoči terorizem in prinesla trajen mir na naš planet; ali pa bo le še bolj razdvojila narode, razbila Organizacijo združenih narodov, nepotrebno povzročila tisoče žrtev in neprecenljivo gmotno škodo ter morda celo začela novo svetovno vojno. Po našem mnenju in tudi mnogih drugih, kot se je jasno izrazil škof Anton Stres: "Ideja preventivne vojne je nevarna in nesprijemljiva z vidika morale in mednarodnega prava; dolžnost je preventiva proti vsaki vojni, ne pa samo preventivna vojna". (Delo, 9. marca, 2003).

Referendum o Natu in EU 23. marca, 2003 je bil brez dvoma eden najpomembnejših dogodkov v zgodovini slovenske države in se da skoraj primerjati z osvobodilnim plebiscitom. V prvih rezultatih je skoraj 90% glasovalo za pristop k EU (kar je več, kot je bilo za slovensko neodvisnost) in dve tretjini za pristop k zvezi Nato. Naše prvo vprašanje je: zakaj so bile skoraj vse ankete v

Sloveniji tako daleč od resničnega javnega mnenja in tako zapeljive - če ne celo namerno lažnjive - in koliko lahko verjamemo bodočim anketam. Morda so bile "naročene" od posebnih zainteresiranih skupin (oziroma "glasne manjšine" po Ruplovem), ki so z njimi skušale vplivati na javno mnenje, kar pa "naročnikom" ni uspelo. Govori se pa tudi, da naj bi celo eden največjih nasprotnikov Nata, prvak SNS Zmago Jelinčič Plemeniti, glasoval za vključitev v Nato, saj je baje on sam "v zadnjih izjavah razlagal, da bi bilo zaradi sosednje Hrvaške dobro, če bi vseeno šli v Nato". (Delo, 24. marca)

Vsekakor s tem dnem nastopijo nove obveznosti, ko je Slovenija aprila letos podpisala pristopno pogodbo k EU kot ena od 25. kandidatk in kasneje k Natu. Ob tej priliki je Janez Janša dejal: "S tem rezultatom smo Slovenci naredili cel korak, ne le polovico. V svetu, kakršen nas obdaja, je ne samo dobra, ampak tudi zelo razumna odločitev. Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k temu, da so zmagali argumenti za, še posebej pa še tistim, ki so na tem vztrajali že od leta 1989, ko so prve demokratične stranke v Sloveniji v svoje programe zapisale, da je cilj Slovenije, da se nekoč vključi v EU in Nato". (STA). Z njim sta se tokrat strinjala tudi predsednika Janez Drnovšek in Anton Rop.

Radio 2 - Sodelavci slovenske radijske postaje "Radio 2" na avstrijskem Koroškem so 17. marca nameravali začeti neomejeno gladovno stavko za trajno zagotovitev celodnevne slovenskega radijskega sporeda vendar so stavko preložili, ker je generalna direktorica avstrijske državne radiotelevizije ORF, Monika Lindner 10. marca napovedala ustanovitev lastnega slovenskega radijskega kanala, če bo avstrijska vlada, tako kakor je zapisala v vladnem programu za "dodatne naloge omogočila nove prihodke". Brez dvoma so k temu vsaj delno pripomogla množična protestna pisma Slovencev doma in na

tujem, ki so bila poslana Avstrijski vladi. Zaenkrat bo Radio 2 lahko oddajala do konca maja.

Podobne jezikovne in etnične probleme ima tudi slovenska manjšina v Italiji, ki je z Avstrijo sopodpisnica pogodbe z EU, kar zahteva, da vse članice UE jamčijo jezikovne pravice vseh manjšin. Vprašanje je, ali res lahko upamo in zaupamo, da se bo s članstvom Slovenije v EU situacija izboljšala, ko (če?) bo naslednje leto Slovenija dobila polnopravno članstvo v EU in bi tako imela več vpliva na Avstrijo in Italijo, ki že zdaj obe kršite svoje obveznosti.

SARS - epidemija je ena najnevarnejših v moderni zgodovini. Začela se je že koncem lanskega leta v kitajski provinci Guangdong, verjetno prenešana na ljudi od divjih živali preko še nepoznanega coronavirusa. Dobila pozornost šele, ko je bila od tam prenešana v Hongkong in se začela širiti preko okuženih gostov Metropol hotela. Začetkom marca sta jo prinesla v Toronto dva okužena gosta iz tega hotela. Do sedaj je SARS v Torontu in bližini zahtevala že triindvajset žrtev,

kar je po vsej severni Ameriki povzročilo veliko turistično paranojo. Obiski so prepovedani v večino bolnicah, zdraviliščih in domih za ostarele - tudi v slovenskem Domu Lipa. Po vsem svetu je doslej SARS že okužila preko 6,000 oseb in se še vedno širi, predvsem na Kitajskem, kjer je do sedaj umrlo preko 400 oseb in bilo 5238 okuženih.

Tudi Slovensko ministrstvo za zunanje zadeve RS je svetovalo vsem, naj odložijo potovanja v Kanado, zaradi SARS epidemije. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je končno zadnjega aprila odpravila opozorilo pred potovanji v Toronto. Sedaj so zadovoljni s tukajšnjimi ukrepi proti širitvi bolezni.

Sedaj pa poroča STA, da ima tudi Ljubljana en slučaj okuženja osebe, ki se je preko Singapora vrnila v Slovenijo, vendar to še ni potrjeno.

Upamo, da bomo v naših naslednjih uvodnih besedah objavili bolj prijetne novice. Medtem pa naj nas Bog varuje! ■

GLASILO

Ustanovljeno — Established in 1996
www.vsko.ca

GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV
Izdaja — Published by
Vseslovenski Kulturni Odbor
All Slovenian Cultural Committee
770 Browns Line, Toronto, ON
M8W 3W2, Canada

President Florjan Markun
Tel: 905-465-1392
Fax: 905-465-1624
E-mail: mfm67@aol.com

Urednik: Leander Škof
Tehnični sourednik: Frank Brence

Sodelavke:
Anica Resnik, Milena Soršak, Tjaša Škof

Letna naročnina
Kanada: \$25.00, ZDA: \$30.00 US, Evropa: \$40.00
US, Drugod: \$60.00 US

Address your comments to: Frank Brence
94 Glenholme Drive, Toronto ON M1C 3X5
Tel: 416-281-6794 Fax: 416-281-4287
E-mail: glasilo@aol.com

Iz vsebine - glej stran 65

JALOVEC Z SLEMENA - fotografija: Franci Horvat

Papež v velikonočni poslanici pozval k neutrudnemu delu za mir

Nedelja, 20. aprila, 2003 STA

RIM - Papež Janez Pavel II. je v tradicionalni velikonočni poslanici "Urbi et Orbi" danes spomnil na razmere v svetu; del

poslanice pa je namenil tudi Iraku in vodjem vojaške koalicije, ki se spopadajo z vprašanjem povojne ureditve Iraka.

Po papeževih besedah bi moralo iraško ljudstvo s pomočjo mednarodne skupnosti odločiti o prihodnosti svoje države. Obsodil je tudi "pozabljene vojne", ki se jim ne posveča dovolj pozornosti, med njimi pa spomnil na bližnjevzhodno prelivanje krvi brez znakov premora, je poročala ameriška tiskovna agencija AP. Kakim 60.000 vernikom in turistom, ki so se zbrali na Trgu sv. Petra v Rimu, je dejal, da velika noč prinaša mir, in jih pozval, naj bodo "neutrudni delavci za mir".

"Mir v Iraku," je dejal poglavar rimokatoliške Cerkve in povzročil odobravanje množice, ki se je v oblačnem vremenu zbrala na Trgu sv. Petra. Papež je še pred začetkom vojne v Iraku vneto nasprotoval vojaškemu spopadu in ga skušal z vatikansko diplomacijo tudi preprečiti.

Velikonočni prazniki v Sloveniji

Po vsej Sloveniji so bile za Veliko noč vstajenske slovesnosti in praznične maše. V ljubljanski stolnici je maševal metropolit Franc Rode, v Mariboru škof Franc Kramberger in v Kopru škof Metod Pirih. Slovenski škofje so v svojem velikonočnem voščilu želeli blagoslovljene velikonočne praznike, polne vere, upanja in ljubezni. Oglasili so se zvonivi, ki so molčali tri

Papež je v poslanici pozval h končanju verige sovražstva, ki ogroža normalen razvoj človeške družine. V Vatikanu so večkrat izrazili skrb, da bi bila lahko vojna proti Iraku v islamskem svetu razumljena kot krščanski pohod proti islamu. "Naj nas Bog usliši, da bi bili rešeni nevarnosti tragičnih spopadov med kulturami in religijami," je poudaril.

Poglavar rimskokatoliške cerkve je opozoril tudi na afriške države, ki jim grozi, da bodo prepuščene same sebi, na "napade na svobodo ljudi na Kavkazu, v Aziji in Latinski Ameriki", čeprav ni izpostavil nobene države.

Ob sklicevanju na vero kot razlog za optimizem je papež dodal: "Kakorkoli temačno se zdi obzorje človeštva, danes praznujemo žarečo zmago velikonočnega veselja!" Velika noč je največji in najstarejši praznik krščanstva, ko se verniki spominjajo trpljenja Jezusa Kristusa, njegove smrti na križu in vstajenja od mrtvih, s tem pa tudi odrešenja.

Vidno utrujeni papež, ki so ga poleg boleznih utrudile tudi napore velikonočne slovesnosti, je letošnjo velikonočno poslanico prebral izza oltarja, medtem ko jo je sicer običajno bral z balkona bazilike sv. Petra. ■

dni od velikega četrтка. Na veliki petek, je bil strogi post. Na velikonočno soboto pa so verniki nosili v cerkve k blagoslovu tradicionalne velikonočne jedi (pirhe, šunke, hren in potice) in so se kasneje z njimi gostili. Praznik se podaljša v ponedeljek, ko je običajno dan »sekanja pirhov«. Naslednji veliki katoliški praznik bodo Binkošti 8. junija. ■ (STA)

Blejski otok projekt Republike Slovenije in Rimsko Katoliške Cerkve

(Povzeto po STA in člankih iz Dela v marcu, 2003)

Navidez nikogar ni presenetila naglica, s katero sta nadškof in metropolit dr. France Rode in ministrica za kulturo Andreja Rihtar podpisala dogovor, da bodo cerkvene oblasti poskrbele za obnovo cerkve na Blejskem otoku, posvetne pa za okolico in za znamenito stopnišče (ki je očaralo tudi Lauro Bush, preden je potihoma odšla k molitvi na Brezje, medtem ko se je njen mož George srečaval na Brdu pri Kranju z ruskim predsednikom Putinom). Znamenito stopnišče in cerkva na Blejskem otoku naj bi prav kmalu postala največkrat fotografiran in posnet motiv v Sloveniji.

Obnovo stopnic naj bi financirala država, medtem ko naj bi obnovo cerkve financiral župnijski urad Bled. Podpis po ocenah obeh sogovornikov pomeni dober začetek skupnega sodelovanja pri zavarovanju naše kulturne dediščine v prihodnje. Ministrica Rihtar je uvodoma dejala, da v imenu obeh z veseljem ugotavlja, da se jima je z dr. Rodeotom uspelo uskladiti o bistvenem vprašanju reševanja kulturne dediščine, kar Blejski otok nedvomno tudi je. "Ob tem sva se tudi dogovorila, da bomo - država v enem delu,

Rimokatoliška cerkev pa v drugem - s skupno obnovo začeli že to poletje. "Koliko bo stala obnova še ni jasno, saj je po besedah ministrice vse odvisno od izhodiščnega programa zavoda za varstvo kulturne dediščine. "Na strokovnih službah ministrstva na eni strani ter na drugi župnijskega urada Bled pa je, da na osnovi programa zavoda poiščemo najboljše ponudbe tako za obnovo stopnišča kot tudi cerkve."

Nadškof in metropolit dr. France Rode pa je dejal, da je Blejski otok v zadnjih letih propadal. "Neurejeno stopnišče, obala itd. nas je privedlo do nujnega posega oziroma ukrepanja. S tem pa bomo po mojem mišljenju zagotovili, da bo otok v prihodnjih mesecih in letih dobil tisto idealno podobo, ki si jo vsi želimo." Ker pa je blejski otok tudi predmet denacionalizacije, je dr. Rode že pred morebitnim vprašanjem kar sam povedal, da je naloga rimskokatoliške cerkve in države v tem primeru ustaviti degradacijo otoka, odločitev o lastništvu pa prepuščajo sodišču. Rimsko Katoliška Cerkev pa je tudi skozi vso našo zgodovino jasno dokazala, da je najboljša varuhinja slovenske kulturne dediščine. ■

Zadnji teden aprila so se začeli 8. svetovni dnevi knjige

Po vsej Sloveniji je bilo več prireditve s katerimi so založniki in tisti, ki so odgovorni za pisano besedo spomnili, da je potrebno sedaj, ko s hitrimi koraki vstopamo v Evropsko unijo še bolj poskrbeti, da slovenski knjigi zagotovimo pravo mesto v našem vsakdanjem življenju. V Ljubljani je bila 22. aprila predstavitev knjige Andreja Capudra: „Slovenija brez meja“, ki je izšla pri Mohorjevi založbi Celovec. 23. aprila pa sta v založbi Mladinska knjiga izšli dve novi pesniški zbirki: Priznani helenist in kritik Jože Kastelic je pripravil zbirko hvalnic slovenskemu in antičnemu svetu s preprostim naslovom Ode. Na drugi strani pa se zdi, da Erika Vouk z verzi, ki - kot

slikarstvo - z besedami ustvarja podobe za Album, svojo peto pesniško zbirko. ■ STA

Josip Stritar (1836-1923)

6. marca smo praznovali 167. letnico rojstva Josipa Stritarja, ki s svojim sodobnikom Levstikom predstavlja dobo mladoslovenske literarne generacije v drugi polovici devetnajstega stoletja. Medtem ko je Levstik bil utemeljitelj slovenskega pripovedništva, je Stritarjeva poglavitna zasluga v literarni vzgoji mladega pesniškega rodu, hkrati pa je bil tudi pesnik, pripovednik, satirik, dramatik in urednik. Vstopil je v slovensko literaturo z znamenitim uvodom v "Prešernove Poezije", ki so izšle leta 1866. Sam Levstik je imenoval to Stritarjevo razpravo epohalno, v kateri je s svojim obsežnim znanjem spet razkril Slovencem vrednost pesnika Prešerna. Ob tej priliki se je uredništvo Glasila odločilo objaviti skrajšan esej o Stritarju, ki je bil natisnjen v Delu 24. marca 2003.

Tri četrť kilograma surovega masla

(Lado Kralj)

Filozof Kant razume estetiko kot nezainteresirano ugajanje - in kar je nezainteresirano, tega ne moreš dati na tehtnico, tu ni kaj. Po Heglu v 19. stoletju je bila književnost zelo pogosto vprežena v voz utemeljovanja nacije, literatura v domačem jeziku je bila preludij k formiranju države ali celo pogoj zanj.

Pri Slovencih je to enačbo, "visok literarni dosežek = temelj nacije", prvi izpeljal Josip Stritar. Za utemeljitelja si je izbral Franceta Prešerna, ki so ga Slovenci do te njegove intervence metali v koš z Vodnikom in Koseskim. Ponatisnil je leta 1866 Prešernove Poezije (pred njim jih ni še nihče) in jim dodal svoj članek, v katerem je razložil Prešerna kratko in malo kot tisti estetski pojav, ki Slovence uvršča v družino evropskih narodov. Če bi bili narodi poklicani pred sodni stol, "smel bi se narod brez strahu pokazati" med drugimi z drobno knjigo, kateri se pravi "Prešernove Poezije". Ko je Stritar storil to pomembno dejanje, je imel trideset let; to je bil njegov prvi pomembnejši nastop na področju književnosti, vse do takrat je bil večni študent in dunajski galantni mladenič, ki je bil dobro podkovan v svetovni literaturi, a ni dal skoraj ničesar od sebe. Ta položaj se je zdaj silovito spremenil: Stritar je začel bruhati iz sebe kritiške spise, liriko, pripovedne spise in dramatiko. Deset

nadaljnjih let je zavzemal položaj vrhunske kvalitete in avtoritete na področju literature - bil je mojster, voditelj in informator.

Potem pa se je vse skupaj sesulo.

Zakaj je propadel njegov literarni imperij? Bleiweis in drugi staroslovenci so ga imeli na piki, ker jim je degradiral njihovega močno čaščenega Koseskega in osmešil njegov pesniški jezik, češ da je tako rekoč nerazumljiv. Mladoslovenci pa so opazili, da so Stritarjevi literarni vzori sicer svetovljanski, vendar vsak dan bolj zastareli in da se ni zmožen premakniti naprej. Stritar je ostal na Dunaju, zaposlil se je kot gimnazijski profesor in živel dolgo, - skoraj osemdeset let; še zmeraj je mnogo pisal in tudi objavljajl je, le slave ni bilo več. Zato je postajal precej zagrenjen - čeprav je treba povedati, da je imel v domovini med starejšimi generacijami še zmeraj nekaj občudovalcev.

Po koncu prve svetovne vojne je okrnjeno Avstrijo zajela silovita inflacija. Stritar je tedaj z ženo živel v hišici v Aspangu, letoviškem kraju blizu Dunaja, in vrednost njegove penzije je bila vsak dan manjša, tako da sta začela stradati. Privrženci iz domovine so organizirali nabiralno akcijo. Hrano je najprej začelo zbirati društvo mariborskih žena, nato primorskih žena, nato otroci po nekaterih

vestno zabeležil vsako pošiljko: tri četrte kile surovega masla, en kilogram sladkorja, trije kilogrami bele moke, pol kilograma kakava. Organizatorji pomoči so od Stritarja zahtevali, da za vsako pošiljko napiše prigodniško pesem, in Stritar je klepal verze. Ameriška Slovenka Ana Marin je poslala 2 US dolarja, ameriška Slovenca iz Clevelanda pa 34 US dolarjev. Stritar se jim zahvaljuje v prigodniški pesmi, češ da se s tem dejanjem spominjajo svoje domovine "in nje sina v sili tudi, Da od slabosti se trpin ne zgrudi."

Prišel je čas, ko se je Stritar odločil nevsiljivo namigniti, da hrana ni vse; da ima še nekatere druge potrebe, ki jih lahko zagotovi samo gotovina. Ah, to je bila pa druga pesem. Gotovino

pa je težje nabirati, torej se je začela debata, kako literatu omogočiti "priboljšek k pokojnini", "častno pokojnino". Debatu je vodilo slovensko ministrstvo, trajala je tri leta in še nekoliko bolj okružila pesnikovo dostojanstvo. Na koncu je problem rešil Franc Šter, upravnik zdravilišča v Rogaški Slatini. Leta 1923 je pesnika in njegovo ženo preselil v svoje zdravilišče in jima dodelil hišico, ki se je imenovala vila Jakomir; vidite jo še lahko danes. Pesnik pa je umrl še isto leto.

Država je pesnikom nezaupljiva mati, čeprav naj bi jo (po Stritarjevi formuli) vzpostavili prav oni, pesniki. Pač pa je, že v debato pritegnemo še Cankarja, mnogo bolj popustljiva do bankirjev. "V bogatih kočijah se vozijo..." ■

SIM-ovi lastovki spet spodrezali krila

(Povzeto iz Ljubljanskih novic 30. marca, 2003)

LJUBLJANA - Na občnem zboru Slovenske izseljenske matice 20. marca, 2003 so člani Združenja Slovenske izseljenske matice soglasno razrešili vodstvo združenja, predsednico Milico Trebše Štolfa, podpredsednika Matjaža Klemenčiča in 17-članski Izvršilni odbor.

Na spletni strani Slovenske izseljenske matice je zapisano, da bo Sergej Peljhan vršilec dolžnosti podpredsednika Združenja SIM.

Če pogledamo vsebino in namen delovanja Združenja Slovenske izseljenske matice, je na tej spletni strani opredeljeno, kakšni so osnovni nameni ter cilji Združenja Slovenske izseljenske matice.

Ti so: razvijanje, pospeševanje in utrjevanje vrednot na področju kulturne ustvarjalnosti, različne oblike izobraževanja in športnega udejstvovanja ter druge zanje koristne dejavnosti ter ustvarjanje, varovanje in razširjanje vedenja o domovinskih, zgodovinskih, kulturnih in drugih vrednot. Združenje Slovenska izseljenska matica deluje v dobro Slovencev doma in po svetu, njegov

programi pa naj bi vključevali kulturne, izobraževalne, turistične, promocijske in druge programe nacionalnega pomena.

Sodeč, da na Združenju Slovenske izseljenske matice kar pogosto zamenjujejo vodstvo, se moramo vprašati, kdo in čemu spet spodrezuje krila SIM-ovi lastovki. Morda je razlog ta, da si želi primorska naveza Peljhan - Črtomir Špacapan zagotoviti nadzor nad delovanjem Slovencev po svetu. Da je tako razmišljanje možno, dokazuje podatek, da Urad za Slovence po svetu vodi do nedavnega župan Nove Gorice, ki pa na zadnjih volitvah ni uspel zmagati in ga je zato LDS prestavil v Urad za Slovence po svetu namesto državnega sekretarja.

Zanimivo pa je, da usmeritve, ki smo jih navedli za Združenje SIM, najdemo tudi pri Uradu za Slovence. Če bi jih natančno prebirali, bi lahko ugotovili, da je delovanje obeh institucij skoraj identično, poudarek pa je na kulturi. Dejstvo je, da je kulturo mogoče spodbujati le s potrebnimi sredstvi, ta pa bi se lahko zagotavljala, če bi bili izpolnjeni nekateri gospodarski interesi, in to

Slovencev v domovini kot v tujini. Tisti na oni strani, ki že dolgo časa živijo v kapitalizmu, se tega dobro zavedajo.

Ob tem pa je res, da na tej strani v Sloveniji te potrebe ni, saj država tako uradu kot Združenju SIM zagotavlja potrebna sredstva za uradovanje, od katerega pa imajo Slovenci po svetu bore malo. Da je to res, dokazuje tudi naša rubrika VSE SLOVENIJE, kjer lahko najdete kar nekaj pozivov Slovencev po svetu za pospeševanje sodelovanja na gospodarskem področju. A to uradnike tako SIM-a kot Urada za

Slovence po svetu seveda kaj posebej ne zanima, ker pač to ni predmet njihovega dela. Kaj je pravzaprav, če sami ne vedo, vsaj če bi sodili po tem, kaj imajo zapisano na svojih spletnih straneh in s čim se ukvarjajo.

Če bi sodili po zamenjavah, ki se vrstijo v Sloveniji tokrat se je to zgodilo v SIM-u lahko mirno zapišemo, da v Sloveniji kar znajo delati dobro, je to, da spodrezujejo krila tistim, ki bi želeli poleteti. Tokrat je bila pač na vrsti SIM-ova lastovka.

Janez Temlin

Na univerzi v Buenos Aires v Argentini so odprli lektorat slovenskega jezika

15. aprila so na univerzi v Buenos Aires-u svečano odprli lektorat slovenskega jezika in literature. Odprla sta jo slovenska državna sekretarka pri ministrstvu za šolstvo, znanost in šport Lučka Lorber in dr. Felix Schuster, dekan filozofske fakultete. Svečanosti so se udeležili tudi slovenski veleposlanik v Argentini Bojan Grobovšek s člani veleposlaništva, predstavniki univerze, argentinskih ministrstev in drugih držav. Prisostvovali so tudi člani slovenske skupnosti,

učitelji slovenščine in novinarji slovenskih medijev.

To je prvi in edini lektorat slovenskega jezika v Latinski Ameriki. Njegova lektorica je Mojca Jesenovec, ki že od začetka aprila poučuje slovenski jezik in predava na seminarju slovanskih literatur. Doslej se je prijavilo 80 študentov, večina Argentinec slovenskega porekla. ■ (STA)

OBVESTILO IN VABILO

V Slovenijo se je v zadnjem času že priselilo okoli 400 rojakov iz Argentine, bodisi skupaj ali pa so prispeli kot posamezniki. Slovenske vladne organizacije priseljencem nudijo le informacije o njihovem položaju in možnosti za preživetje. Vendar jim ne morejo nuditi niti stanovanja, niti zaposlitve. Potrebno pomoč in razumevanje jim nudijo slovenske dobrodelne organizacije, predvsem slovenski Karitas.

Kanadski slovenski kongres je prav v ta namen organiziral nabirko za vračajoče rojake in zato apelira na slovenske rojake naj priskočijo argentinskemu rojakom na pomoč. Družbeni, finančni in gospodarski krizi v Argentini ni videti konca. Pomoč ni samo humanitarnega namena ampak tudi njihovo vračanje ima veliko vlogo pri kritičnem demografskem stanju slovenskega naroda.

Pomoč morete nakazati pri Hranilnici in Posojilnici Slovenija v Torontu in Hamiltonu na sledeči račun: "SLOVENSKI PODPORNİ SKLAD". Darovalci nad \$50.00 bodo prejeli potrdilo za davčne namene. Pomoč podpirata Torontski nadškof kardinal dr. A. Ambrožič ter škof A. Uran. Vaša pomoč je zaželjena in nujno potrebna!

Odbor KSK

DRUŠTVA IN USTANOVE

Zgodnja zgodovina "Vzajemne Podporne Zveze Bled" (1933 - 1940)

Janez I. Hočevar

Slovenci v Kanadi so se prav dobro zavedali, da ljudje v tujini brez društev izgledajo kakor razkropljene ovce in jih tujina kar hitro pogoltne.

Na pobudo pokojnega Viljema Sitarja je bil leta 1932 ustanovljen v Kirkland Lake-u tedanji "Pipa klub", iz katerega se je pozneje rodilo "Slovensko Kanadsko Podporno Društvo" - sedanja naša V. P. Z. BLED. Pipa klub je štel ob koncu leta 1932, 91 članov. Članarina je bila 10 centov od člana - le toliko, da je držalo ljudi skupaj. Vsak član je moral nositi pipo vedno s seboj, četudi ni kadil. Če ga je kdo našel brez pipe, je moral plačati kazen.

26. februarja, 1933: Na prvi seji skupščine, v tedanjem "pool room" na 8 Main Street, so člani soglasno sklenili, da se razpusti "Pipa klub" in ustanovi prvo "Slovensko Kanadsko Podporno Društvo" (S.K.P.D.). To je bilo prvo ime našega ponosnega "Bleda". Bilo je enoglasno sprejeto!

Prvi odborniki so bili: Matija Špehar, predsednik; George Kobe, podpredsednik; Tone Kaplan, tajnik; Franc Tekavc, namestnik; Ludvik Podlogar, blagajnik; in Luis Pečavar, pomožni blagajnik. Nadzorni odbor pa je imel naslednje člane: F. Potokar, J. Cesar in M. Celik.

1. marca, 1933: Novoizvoljeni odbor je začel takoj poslovati ter prevzel vso imovino "Pipa kluba", katerega so vodili: Tone Turk, predsednik; Rudi Fajdiga, tajnik in Frank Vesel, blagajnik. Novo izvoljeni in tudi "Slovensko Kanadsko Podporno Društvo" so dobili polno moč in začeli poslovati s

prvim marcem 1933. Kdor je pristopil s prvim marcem je bil upravičen do podpore s prvim junijem. Vsi člani društva "Pipa klub" (91) so pristopili in društvena blagajna je tedaj znašala \$21.40. Odbor je začel poslovati in društvena pravila so bila pripravljena.

April 1933: Dramsko društvo se je priključilo K.S.K.P. društvu in so začeli s predstavami, veselnicami in pikniki - vse v pomoč podporne blagajne.

24. decembra, 1933 je društvo zgubilo prvega člana. Frank Tomac je bil ubit v rudniku. Vsak član je bil obvezan prispevati \$1.00 za pogrebne stroške umrlega sobrata. Vsi člani so se brez izjeme odzvali.

31. decembra, 1933 je bančna vloga blagajne narastla na \$2,075.56.

26. februarja 1934 je društvo zgubilo drugega člana. Sobrat Joe Golob je bil ubit v istem rudniku (Teck Hughes).

1935 - 1936: Društvo je začelo posredovati, da bi dobilo od kanadskih oblasti dovoljenje za poslovanje tudi po ostalih slovenskih naselbinah v Kanadi.

14. marca, 1937: Dramsko društvo se je združilo s pevskim društvom "Triglav", kateremu je izročilo vso gotovino in imovino.

Januar 1938: Kanadski državni urad je poslal pismo, da se mora spremeniti ime našega podpornega društva, češ da je v Kanadi pod podobnimi imeni (Slovensko oz. Slovansko) še več društev. Predložena so bila tri imena "Podporno Društvo Ljubljana", "Podporno Društvo Sava" in "Podporno Društvo Bled".

Marec 1940: Dobili smo od kanadskega zavarovalnega urada uradno dovoljenje za poslovanje (License). Tako je postala iz neznanega "Slovensko Kanadskega Podpornega Društva" sedanja "Vzajemna Podporna Zveza Bled", katera je v ponos in čast nas vseh, kakor tudi vsega slovenskega naroda.

14. aprila, 1940: Ustanovil se je Mladinski odsek, katerega vodja je bil izbran sobrat Frank Račič.

14. maja, 1940 je Mladinski odsek imel že 17 mladih članov in članic. Istega dne je bil tudi ustanovljen Glavni urad. Prvi Glavni Predsednik je bil Anton Turk, tajnik Frank Grebenc in blagajnik Anton Hočvar. Odsek št. 1 je dobil ime "Vzajemna Podporna Zveza BLED", nakar si je izvolil svoj odbor. ■

VEČ O DRUŠTVU "BLED" V NASLEDNJIH IZDAJAH GLASILA, PO PRAZNOVANJU 70. OBLETNICE 21. IN 22. JUNIJA, NA KATEREGA STE VSI PRISRČNO POVABLJENI !

Udeleženci na prvi konvenciji Vzajemne-Podporne-Zveze BLED - 8. decembra, 1940

Moški pevski zbor Bled - Beamsville

Frank Vrhovšek

Veselje do petja, prijetne vesele družbe, nas je zbralo skupaj, pozimi leta 2001. Večinoma smo že v pokoju, le štirje so še v službah. V Kanadi smo povprečno od 40 do 45 let, nič več rosni mladeniči, toda Slovenska pesem nam je še vedno pri srcu.

Učimo se Slovenske narodne, kakor tudi cerkvene in pogrebne pesmi.

Vadimo enkrat na teden. Redna prisotnost vseh pevcev na vajah in nastopih, je naše vodilo k dobremu petju. V dveh letih ni bilo izostanka pevca na vajah brez nujnega vzroka. Požrtvovalnost pevcev je vsestranska saj so nastopi včasih daleč od doma.

Pevodnja zbora je Edi Kodarin. On se trudi, da bi bila disciplina, da bi čas na vajah čimbolj izkoristili in se v teh dveh urah čimveč naučili. Skuša združiti prijetno s koristnim, mora potrpeti in biti vztrajen. Saj smo že v letih, in nas včasih ne ubogajo ne note ne glas. Ko pesem pravilno naštudiramo in zapojemo, je to prijetno osebno počutje.

V kratkem odmoru si brž povemo najnovejše vice in ob priliki rojstnega dne pevca, zapojemo slavljenču "Kolko kapljic toliko let, Bog nam daj na svet živeti", on pa nas ta večer pogosti, tako da so vaje tudi vesela družabna srečanja.

V zboru pojo naslednji pevci:

Prvi tenor: Janez Hočevar, Anton Cesar

Drugi tenor: Ivan Krušič, Jože Spiler

Prvi bas: Pavel Žugič, Jože Gimpelj, Edi Kodarin

Drugi bas: Anton Pušnik, Alojz Lisica, Frank Vrhovšek

Vsi navedeni so iz društva Bled - Beamsville, razen Pavla Žugič in mene, ki sva iz društva Lipa Park.

V dveh letih obstoja smo nastopili na slovenskem dnevu v Londonu (Ontarijo), Hamiltonu, Breslau (Kitchener) in St. Catharines. Ob različnih slavjih ali maši v Beamsville in Lipa Park, v Torontu, v prostorih častnega generalnega konzula RS, starostnem Domu Lipa, v župniji Marija Pomagaj in v Holiday Gardens.

S slovensko pesmijo smo pospremili prenekaterega rojaka k zadnjem počitku na pokopališču.

V želji, da bi še dolgo peli se počutili mlade, kot tisti v pesmi "Zvečer se pa Završki fantje zbero...", da bi delili Slovensko pesem in dobro počutje med poslušalci še več let. ■

Kanadski Sloveni Francki Seljak "častni znak svobode Republike Slovenije"

(Povzeto po članku Ivana Dolenca v Ljubljanskih novicah 20. marca, 2003)

Skoraj mesec dni po praznovanju prezgodne smrti dr. Franceta Prešerna 9. februarja, 1849, kar je v Sloveniji tudi državni praznik "Kulturni Dan", je društvo "Lipa Park" iz mesta St. Catharines praznovalo 9. marca 2003 svoj tradicionalen dan slovenske kulture.

Prireditev je potekala s pozdravi in pod vodstvom društvenega predsednika Jožeta Bayuka. Kulturni spored pa je s svojim nagovorom o Francetu Prešernu, Ivanu Cankarju in Simonu Gregorčiču uvedla Francka Seljak s tremi recitatorji dramske skupine Lipa Park, in sicer Ivanom Slobodnikom, Pavlo Kunej in Anico Glavač. V polno zasedeni dvorani so bili zbrani pevci, plesalci in igralci. Domače skupine so zastopali mlajši in starejši plesalci slovenskih folklornih plesov, pevski trio s "Pozdravom z Zdravljico" (Pavel Žugič, Lojze Suša in Stane Vrstovšek), mladinska recitatorja John Černač in Tony Molek ("Slovenec sem"). Kot gosti so se jim pridružili pevci zbora Bled iz Beamsvilla pod vodstvom Eda Kodarina in pevci iz Kitchenerja z Edijem Vrščajem. Učenke in učence slovenskega dopolnilnega pouka sta spremljali Marinka Žumer-Mestek in Jenny Evans. Drugi del programa je vodila Ivanka Plut-Evoy, saj je bil ta del posvečen zaslužni društveni delavki, kanadski Slovenki Francki Seljak.

Celotna prireditev je dosegla svoj višek, ko je veleposlanica Republike Slovenije v Kanadi, njena ekscelenca Veronika Stabej, izročila Francki Seljak visoko odlikovanje predsednika Slovenije Milana Kučana (sedaj že nekdanjega). Naša znana kulturno-prosvetna delavka je bila odlikovana s častnim znakom svobode RS, in sicer za delo v

slovenskih društvih v Kanadi, za povezovanje z matično domovino in še posebej za ohranjanje slovenstva med rojaki v Kanadi.

V prvi vrsti hčerki gospe Seljak, za njima častni generalni konzul g. Jože Slobodnik, ga. Francka Seljak in Veleposlanica RS Veronika Stabej z mnogimi prijatelji

Francka Seljak je na omenjenem področju delovala sedemnajst let pri društvu Simon Gregorčič v Torontu in tudi kot učiteljica sobotne slovenske šole, sedaj pa že petnajsto leto podpira slovensko besedo in slovensko kulturno izročilo pri Slovenskem narodnem domu Lipa Park kot režiserka popularne dramske skupine in voditeljica mlajših in starejših plesalcev v St. Catharinesu. Člani njene igralske skupine so ji ob tej slovesni priložnosti zaigrali na odru zabavni skeč "Gledališče", ki so ga pripravili sami v obliki zahvale za njeno dolgoletno požrtvovalno kulturno delo in prijateljstvo. V njem so blagohotno zaigrali in nakazali nekaj poudarjenih težav, ki jih ima ponavadi z njimi Seljakova pri pripravi odrskih predstav. Igralec P. Žugič ji je še posamično podaril svojo izvirno zahvalno pesmico.

Med prvimi sta odlikovanki čestitala predsednik Slovenskega narodnega doma Lipa Park Jože Bayuk in Jože Slobodnik, častni generalni konzul Republike Slovenije iz Mississauga. Nato pa so se zvrstili še zastopniki slovenskih društev iz bližnjega južnoontarijskega okolja vse tja do Toronto in Hamiltona. Tudi cvetnih šopkov, ki jih je dobila v dar, ni bilo malo. Vsa ginjena od sreče se je Francka zahvalila slovenski vladi za nepričakovano počastitev, obenem pa kar nekajkrat poudarila, da si deli to visoko slovensko državno odlikovanje z vsemi našimi priseljenci, ki so v zadnjih štirih desetletjih skupaj z njo širili v kanadskem svetu slovensko besedo.

Med tistimi, ki so vsa ta leta še najbolj podpirali njeno kulturno delo, je imenovala svojega pokojnega moža Jožeta, svoji dve hčerki, Bernardo in Zvezdo, nato pa še nekaj društvenih sodelavcev: Jožeta Kanalca, Tonyja Krašovca, Jožeta Bayuka in pokojnega Jožeta Mikoliča. "Ne najdem besed, s katerimi bi izrazila svoje veselje in ponos," je povedala Francka Seljak v svoji zahvali na odru. "Te časti nisem pričakovala, moje kulturno delo mi je bilo vedno v veselje. Zelo razveselljivo pa je, da so v Sloveniji opazili moje delo za ohranitev slovenske besede in slovenskega izročila v naši novi domovini Kanadi. Presenečena sem bila.

V Kanado je prišla kot priseljenka leta 1959. "Že ko sem bila še mala deklica v vasi Rovte na Notranjskem, sem si želela postati učiteljica," je nadaljevala svojo osebno pripoved pred mikrofonom. "Čeprav s težavo, so me moji pokojni starši poslali na učiteljišče. Dosegla sem svoj cilj in postala učiteljica. Ljubila sem otroke in vse, kar je bilo povezano z njimi. Službovala sem prvo leto na Ledinah nad Idrijo. Tam so me pred nekaj leti počastili moji prvi učenci, ki sem jih bila učila pred 50. leti. Službovala sem tudi na Vrsniku in v Padni, približno deset let..."

Čestitkam k njenemu odlikovanju so se pridružila voščila iz občinstva, ki so nas opozorila na to, da praznuje Francka prav na ta dan, 9. marca, tudi svoj 73. rojstni dan in svoj god. Kar nekaj obiskovalcev je bilo, ki so ji prinesli še svoja osebna darila. Mimogrede naj še omenim, da se je nedeljske slovesnosti pri LIPA PARK udeležilo tako lepo število rojakov tudi zaradi svežih domačih kolin, ki so bile del okusnega kosila. Tako so tudi kuharice in drugi neimenovani društveniki s strežnicami in strežniki vred doprinesli svoj potrebni delež k uspehu celotne prireditve. Društveni odbor je bil zelo vesel, da jih je na slovesni Kulturni dan obiskala slovenska veleposlanica iz Ottawe. Tudi zanjo so imeli prireditelji šopek slovenskih nageljnov in spominsko društveno plaketo. ■

Zahvala

V nedeljo 9. marca, 2003 smo pri društvu Lipa Park praznovali Kulturni dan. Posebno svečana pa je bila podelitev častnega znaka svobode Republike Slovenije za 40 letno kulturno delo in ohranjanje slovenske besede med rojaki v Kanadi. To odlikovanje je bilo dano meni, Francki Seljak.

Iščem, kje bi našla besede, s katerimi bi lahko opisala svoja čustva, ko sem od Veleposlanice R:S., njene ekselence Veronike Stabej sprejela to odlikovanje. Še danes ne najdem besed, ki jih čutim, da bi se z njimi zahvalila vsem, ki so z mano delili ta srečni dan. Prisrčna hvala vsem, ki ste napolnili dvorano v Lipa Parku. Posebna zahvala predsedniku društva Lipa Park, gospodu Jožetu Bayuku za organizacijo te enkratne proslave. Hvala mojima hčerkama, zetu in vnučkom, ki so s ponosom prihiteli, da z mano praznujejo in se veselijo. Velika hvala moji širši družini, Dramski in plesni skupini, za vso požrtvovalnost in predanost, kakor tudi vsem članom Lipa Parka, ki so me počastili s tako velikim obiskom.

Hvala gospodu Jožetu Slobodniku, generalnemu častnemu konzulu R.S. in soprogi iz Toronta, gospodu Florjanu Markunu predsedniku VSKO iz Oakvilla, prof. Gerry Ponikvar in soprogi, g. Ivanu Dolencu in soprogi, g. Franku Novak in soprogi in Franku Gempelj, vsi iz Hamiltona, gospodu in gospe Kocjančič iz Richmond Hilla.

Prisrčna hvala g. Jožetu Kanalcu in članom društva Simon Gregorčič iz Toronta, ki so kljub slabemu vremenu prišli, da z mano praznujejo. Hvala lepa g. Ediju Vrščaj in pevcem iz Kitchenerja, enako Ediju Kodarin in oktetu Bled iz Beamsvilla.

Prisrčna hvala vsem predstavnikom slovenskih društev in vsem, ki ste mi čestitali in izrazili dobre želje.

Spoštovani rojaki, z vašim obiskom za moj veliki dan ste potrdili, da je slovenska beseda in moje delo zanje visoko cenjena med nami v Kanadi.

Moja želja je, da to visoko častno odlikovanje delim z vami vsemi, ki ste mi pomagali pri širjenju slovenske besede in identitete ter z vsemi, ki ste pridno prihajali in še prihajate na naše slovenske prireditve.

Najlepša hvala vsem. Naj živi slovenska beseda med rojaki v Kanadi!

Francka Seljak

Novo vodstvo v starostnem Domu Lipa

Frank Pajk

Upravni odbor starostnega Doma Lipa je na svoji redni mesečni seji dne 24. marca 2003 izvolilo novo vodstvo Doma. Predsedniško mesto je prevzel g. Tony Klemenčič, podpredsedniško mesto pa ga. Dorothy Lenarčič. Tajnica Odbora je ga. Helena Hočever in glavni blagajnik g. France Brencce.

Upravni odbor se iskreno zahvaljuje bivšemu

predsedniku g. Darko Medvedu, ki je tako skrbno in delovno vodil Dom skozi zadnjih 12 let. Prepričani smo, da uspehi zadnjih let dovolj zgovorno pričajo vse delo in vse skrbi za katere je bil g. Medved odgovoren. Povečava Doma pa

bo tudi v bodoče našim znancem pričala o vsem delu, ki ga je moral bivši predsednik vložiti v ta težak, a končno nadvse uspešen podvig.

Prepričani smo, da vsi oskrbovalci, sedanji in bodoči in vsi številni prijatelji Doma izrekajo g. Medvedu globoko zahvalo za ves njegov trud za dobrobit našega starostnega Doma. Bog Vam povrni g. Darko Medved! G. Medved pa bo s svojimi izkušnjami tudi v bodoče vedno na razpolago novemu Odboru za kar mu bomo prav gotovo zelo hvaležni.

Novemu odboru pa izrekamo kar najboljše želje!

■

Tony Klemenčič

Darko Medved

Dan v Domu Lipa

Anica Resnik

Moderna stavba na robu mestnega parka je dom naših starejših in onemoglih rojakov. Skozi široka okna v prostorih in čistih sobah se jim odpira pogled v pokrajino ob potoku v dolini. V jasnih dneh jih nebeško sonce obseva od jutra do večera.

Zelo važna je skrb za duhovno in versko življenje stanovalcev. Molitev se ne vsiljuje. Duhovniki in Marijine sestre s svojo navzočnostjo in prijazno besedo prinašajo notranji mir in tolažbo..."

Danes je torek... Poseben dan... V glavni veži je trgovina z obleko. Hčerke in prijateljice so prišle svojim domačim na pomoč pri izbiri novih oblačil in drugih potrebščin. Do kosila je še čas. Po takem izrednem opravilu pa je potem potreben dober počitek...

Torek je tudi dan srečanja starejših članov kluba za družabnost, pogovor, pesem, glasbo, čas ročnih del in telesnih vaj. Uspeh teh srečanj se pokaže na vsakoletnem bazarju s prodajo ročnih izdelkov vsake vrste za pomoč Domu Lipa. V jedilnici se za kosilo pridružijo domačim stanovalcem. Novi prijatelji so vedno dobrodošli.

Upravnica doma gospa Theresa MacDermid takole razlaga življenje v domu:... "Vsak dan je dan zase, posebnost. Vsak stanovalec je osebnost zase... Skušamo zadostiti njihovim osebnim potrebam..."

Maše in molitve v domači kapeli so v slovenskem in angleškem jeziku kot vse ostalo poslovanje.

Dom Lipa je pod državnim nadzorstvom ministrstva za zdravje in socialno skrbstvo, organizirana ustanova za trajne stanovanje starejših zdravih oseb in za dolgoročno zdravniško oskrbo.

Kvaliteta življenja, ki jo poklicni delavci z upravnico, tremi zdravniki v 24 urni dežurni službi nudijo stanovalcem, postavlja slovenski Dom Lipa za zgled sličnim mestnim ustanovam.

Za delo s starostniki je potrebna posebna izobrazba na posebnih šolah: Personal support worker education in Community College. Fizioterapisti najdejo tu svoje delo.

Hrana je bolj evropska, prirejena za starejše osebe.

V Domu Lipa luči nikdar ne ugasnejo. Nočni oskrbnik čisti hodnike in skupne prostore, da imajo stanovalci čez dan bolj občutek hotela kot starostnega doma.

Dan se začenja ob sedmi uri zjutraj...

Gospa Theresa pohvali podporo slovenske skupnosti. Poleg plačanih uslužbencev za hišna opravila in strežbo onemoglih je skupina prostovoljcev in prostovoljk, ki v različnih programih krajšajo ali lajšajo dneve stanovalcev. Frizerka, osebne tajnice za pisanje in branje pisem, spremljevalke na sprehodih po vrtu in na izletih, vsakdanji osebni pogovori in družba

Dom Lipa — Pohod Ljubezni 2003

Draga rojakinja, dragi rojak!

Slovenski oskrbovalci starostnega Doma Lipa in odborniki Upravnega Odbora se tudi letos obračamo na vse vas, dragi slovenski rojaki.

Letošnji Pohod Ljubezni bo v nedeljo 25. maja 2003 na cerkvenem letovišču pri Boltonu. Pohod Ljubezni 2003 bo prvi v prevečanem Domu. Pohod Ljubezni je hvalevreden način podpore v pomoč tistim Slovencem oskrbovalcem Doma, ki sami ne zmorejo kriti vseh stroškov.

Naj ne bo med nami nikogar, ki ne bi na tak ali drugi način letos sodeloval. Domu lahko priskočimo na pomoč kar na dva načina:

- ako nam zdravje dopušča, bodimo eden izmed mnogih, ki bodo hodili ter tako tudi na fizičen način podprli delo Doma.
- skušamo zainteresirati čim več rojakov in jih pridobiti za botre ali sponzorje. Slovenska skupnost naj širokogrudno podpre tiste, ki bodo hodili.

ustvarjajo v domu Lipa eno samo veliko družino. Poskrbljeno je tudi za zabavo.

Novost so obiskujoči psički - Oliver in Poodle.

Pridružite se tej družini z vašim velikim in dobrim srcem! Kličite Sandy na telefon 416-621-3820.

Več o domu Lipa najdete na spletni mreži www.domlipa.ca.

Nepričakovana velika udeležba - štiristo Slovencev ob odprtju novega zahodnega bloka - 15. januarja letos dokazuje, da je ideja Dom Lipa iz prvih začetkov pred petindvajsetimi leti postala realnost in potreba v kanadski slovenski skupnosti. ■

Pri nabiranju sponzorjev se obrnimo na kolege pri delu, v pisarni, v šoli, v cerkvi pri društvih in drugih organizacijah ter ustanovah. Ne pozabimo tudi naših kanadskih prijateljev!

Z združenimi močmi sodelujmo pri POHODU LJUBEZNI 2003 vsi!

Uspehi POHODA 2003 naj bodo vidno znamenje našega resničnega udejstvovanja za naše ostarele oskrbovance Doma Lipa. Z uspešno denarno nabirko hočemo prav njim izpovedati našo globoko zahvalo.

Nabiralne pole za botre ali sponzorje dobite v Domu Lipa, v obeh slovenskih cerkvah, v slovenski šoli, obeh Kreditnih Zadrugah in pri drugih slovenskih organizacijah.

Naj ne bo rojakinje, rojaka, ki ne bo sodeloval pri POHODU LJUBEZNI 2003!

Vsem velja beseda zahvale: BOG PLAČAJ! ■

Frank Pajk

Klub "Sava" - praznoval 1. marca svoj pomladanski banket

(Leander Škof)

Izgleda, da je društvo Sava hotelo pregnati zadnjo dolgo in mrzlo zimo v naši rekordno zasneženi provinci z banketom, ki ga je imenovala „Spomladanski banket“ - a žal brez uspeha. Vsekakor pa je bilo vzdušje v topli in pomladansko okrašeni dvorani precej pomladno, zlasti ob zvokih ansambla Triglav ter odlične in okusne postrežbe. Na priloženi sliki predsednica SAVE, Marija Prilesnik predaja društveni podporni ček predsedniku Vseslovenskega kulturnega odbora, Florjanu Markunu, kar je vredno posnemanja in v veliko pomoč vseh slovenski skupnosti v Kanadi. Najlepša hvala in na svidenje!

Občni zbor Kanadsko slovenske gospodarske zbornice

Frank Brence

Občni zbor se je vršil v sredo 30. aprila, 2003 v prostorih Krekove Hranilnice in Posojilnice.

Člani so na občnem zboru izvolili petčlanski odbor, da jih bo vodil v prihodnjem letu. V odboru so: Joe Cestnik, Mihael Luzar, Louis Pivar Anton Marolt in Christian Medved.

Sprejeti načrt za bližnjo bodočnost je: odbor bo pregledal in predložil spremembe v pravilih. Časi so drugačni kot v začetku (pred 13. leti) in zahtevajo, da se organizacija prilagodi sedanjosti. Člani imajo drugačne potrebe in interese. V prvi vrsti je potrebno, da preskrbijo za svoje družine in svojo bodočnost. Vsi so zelo zaposleni, bodisi v svojih podjetjih ali v službi. Zdi se mi, da smo včasih imeli več prostega časa za skupnost.

Zbornica ima svojo spletno stran, ki naj bi služila kot obveščevalna deska našim članom, na kateri je zapisano: kje, kdaj in kaj se dogaja v naši skupnosti. Istočasno pa bo objavljen poslovni imenik naših članov in bo na razpolago vsem Slovincem v Kanadi. Seveda to bo nekaj stalo, saj služi kot reklama njihovih ponudb.

Poglejte na: www.cdnslocc.ca.

Vabimo vse člane na sestanek 14. maja 2003, ob 7h zvečer v Krekovi Hranilnici in Posojilnici na Browns Line. Na programu bo pregled pravil (By-laws) z namenom, da se prilagodijo današnjim razmeram.

Louis Pivar, Joe Cestnik, Christian Medved in Anton Marolt

Občni zbor društva "Holiday Gardens" v Pickeringu

(Leander Škof)

V nedeljo 27. aprila je imel Holiday Gardens v svojih društvenih prostorih v Pickeringu svoj redni občni zbor, ki je bil na lepi pomladanski dan zelo dobro obiskan.

Popularen predsednik Tone Černivec, ki je že šest let uspešno vodil društvo, je v svojem nagovoru povedal, da ne bo sedmič kandidiral in se zahvalil vsem članom in članicam za njihovo pomoč pri njegovem delu, zlasti vsem odbornikom za njihov trud v preteklem letu.

Zelo je bil tudi vesel za tako veliko prisotnost članov in gostov v upanju in želji, da bodo tudi v bodoče vsi s svojimi znanci in prijatelji redno obiskovali društvene prireditve, ki so in bodo objavljene v Glasilu in po Radiu kanadskih Slovencev.

Po enominutnem spominskem molku za pokojne tri člane (Ivan Gajšek, Martin Vukšinič in Jože Šilc), je bil Karel Žužek ponovno izvoljen za predsednika občnega zbora. Proglasil je občni zbor sklepčen, razrešil odhajajoči odbor in prisotnim objasn timer pravila dnevnega reda. S pomočjo Vere Zimbovski je bil ves potek brezhিবno voden. Vsa tradicionalna poročila oseb izvršilnega odbora so bila soglasno sprejeta. Kljub izgubi par članov je Holiday Gardens pridobil sedem novih (med njimi urednika Glasila) in tako se je članstvo povečalo na 173 oseb.

Za volitve ni bilo potrebno tajnega glasovanja, ker je za vsako pozicijo kandidirala samo ena oseba in tako so bili vsi kandidati soglasno izvoljeni.

V novi odbor 2003/2004 so bili izvoljeni sledeči:

Predsednik	Rudy Župančič
Podpredsednik	Pavle Mažgon
Tajnica	Vera Zimbovski
Blagajnica	Sandy Domiani

Odborniki:	Valerie Noonan
Tone Černivec	Janko Šteh
Nace Fortuna	Danny Celar
Lojze Župančič	

Nadzorni odbor:	Matejka Mažgon
	Brane Škerlj

Vseslovenski kulturni odbor

Vseslovenski kulturni odbor je imel svoj redni letni občni zbor 29. aprila, 2003, v prostorih častnega generalnega konzula v Mississaugi.

Delegati 15. društev so se zbrali ob 7:30 zvečer, da sprejmejo poročila odbor-
nikov o poslovanju in uspehu preteklega leta. Predsednik Florjan Markun je začel občni zbor z minutnim molkom v spomin pokojnih članov in posebno Martina Vukšiniča, ki je umrl lansko leto. Pozdravil je vse navzoče in predlagal Franceta Brenceta za mesto predsednika občnega zbora, ki je bil soglasno sprejet.

V poročilu predsednika smo slišali o uspešnem delovanju odbora v pretekli poslovni dobi. Društvo je podprlo več projektov v Slovenski skupnosti. Sodelovalo je pri Slovenskem Dnevu, pri Kulturnem večeru, pri sprejemu veleposlanice Veronike Stabej itd.

Blagajniško poročilo je prikazalo solidno finančno stanje. Dohodki radia so prekoračili stroške in doprinesli zadovoljiv prispevek. Tudi finančno stanje Glasila kanadskih Slovencev se je izboljšalo.

Gospa Marija Jevnišek je poročala za tajnico. V poročilu smo slišali o rednih sejah odbora in o zadovoljivi udeležbi. Vse seje so bile sklepčne in vsa dejanja odbora veljavna.

Poročila koordinatorjev Niagarskega in Torontskega področja so poročali člani, ki vedo o njihovem delovanju. Društva v Niagara polotoku so izvolila novo koordinatorico go. Magdo Razpotnik.

Frank Brencce je podal poročilo za Glasilo. V njem poroča, da je Glasilo izšlo šestkrat. Ponovno prosi društva za redne prispevke. Vsako društvo naj poroča o njihovem delu vsaj enkrat na leto, da bo s tem Glasilo obogatelo in izpolnjevalo svoj mandat, "poročati o društvenem in osebnem delu

kanadskih Slovencev".

Dr. Tone Kačnik je poročal za radio. Število sodelovalcev se širi. Glede zbiranja novic in reportaž pa potrebujejo več zmožnih moči. Čas radio oddaje se bo spremenil 15. junija od 11. ure na 9. uro

zjutraj.

Spletna stran VSKO.ca. Podatki na spletni strani so zastareli. Več razlogov je za to. Odobreno je bilo, da odbor to čim prej popravi. Seveda društvene informacije morajo biti popolne. Vsi so bili opozorjeni, da naj se potrudijo, da pošljejo informacije pravočasno in da bodo njihovi podatki res pravilni.

G. Ivan Plut je na kratko poročal o njegovem delu z vladnimi organi RS glede sodelovanja med njimi in Vseslovenskem kulturnem odborom. Ker se aktorji v Sloveniji spreminjajo hitreje kot v našem odboru, jih je tam seznanil nove s cilji, delom in načrti VSKO.

Prišli smo do volitev novega odbora. Poslovna doba je potekla osmim odbornikom.

Marjan Kolarič in Ciril Soršak sta bila izvoljena v volilno komisijo. Njuna dolžnost je bila, da izpeljeta volitve. To delo sta odlično in hitro opravila.

Za naslednje dve leti so bili izvoljeni:

Holiday Gardens - Tony Černivec, Mark Hafner
Slovenski Park - Štefan Muhič
Slovenski Dom - Oskar Koren, Mark Dresar
Dare Kristan - Glas kanadskih Slovencev
Sava Kitchener - Marija Prilesnik
Marjan Pavlič bo nadomestil Martina Vukšiniča.

Odbor se je zavezal, da bo izpopolnil By-laws (društveni pravilnik) kjer koli je to potrebno.

Po zaključku smo nadaljevali z družabnim delom priokusnem prigrizku in kapljici. ■

Frank Brencce

V zadnjem letu je naš odbor opravil veliko prostovoljnega dela za Slovenski Dom in za slovensko skupnost in kulturo, kot je to predvideno v naši konstituciji. Imeli smo redne seje odbora. Priredili smo članski banket s kulturnim programom katerega se je udeležilo več kot 200 ljudi. Zahvaliti se hočemo vsem, ki ste sodelovali in prispevali k uspehu banketa, kakor tudi našim sponzorjem. Kot veste smo podelili kulturno nagrado slovenski šoli, ki že desetletja poučuje slovenščino našo mladino in druge, ki se zanimajo za naš jezik in kulturo. Poklonili smo tudi finančno pomoč Domu Lipa, ki je 80% slovenska ustanova. Organizirali smo dva autobusna izleta s polno udeležbo. Prvi je bil 8. junija z ladjo po Lake Muskoka in drugi 19. oktobra v Balu na Cranberry Festival in na Cestnikovo letovišče. Obiskali smo tudi več bolnih članov in tako izkazali zahvalo za njihovo delo pri Slovenskem Domu.

Letos planiramo izlet v Niagaro na poskušnjo vina, kakor tudi članski banket in pa Environmental Day. Če imate predloge za kakšne druge aktivnosti vas prosimo, da jih sporočite odboru.

Začeli smo zbirati seznam slovenskih pisateljev v Kanadi, ker so knjige naših pisateljev del slovenske kulture. Slovenski Dom namerava objaviti to bibliografijo knjig. Piše se zgodovina Slovenskega doma, ki se bo spomnila tudi naših pokojnih članov.

Velika dvorana na Pape Ave je dana v najem Grkom, ki pridno plačujejo najemnino. V mali dvorani imamo redne sestanke odbora. Tam je tudi v oknu slovenska zastava, menda edina na prometni ulici v Torontu. V zadnjem letu je zopet začela točiti streha in smo jo morali večkrat popravljati. Izgleda da bomo kmalu morali napraviti novo streho. Imeli smo tudi nekaj drugih popravil in sedaj moramo imeti vsako leto pregled od gasilcev in se prilagoditi njihovim zahtevam za varnost proti požaru.

V tem letu smo prejeli podporo od Ontario Trillium Foundation, v znesku \$36,000 za naslednji dve leti. Ta denar se mora uporabiti za nakup računalnika, poživeti članstvo, rekrutiranje novih članov in za zaposlitev osebe slovenskega porekla, da bo pomagala odboru pri administraciji. Vsi ste prisrčno vabljeni k akciji, da dobimo nove člane.

Izdali smo razpis za delovno mesto, koordinatorja za Slovenski Dom. Ker je bilo več kandidatov, smo povabili vse kandidate na intervju. Zmagal je Mark Dresar.

Na pobudo starejših članov je odbor potrdil, da Slovenski Dom plača za venec ob smrti članov in s tem izkaže zahvalo za njihovo preteklo delo. Odbor je tudi odobril predlog, da se podpre Dom Lipa s tem, da se kupi list na Dom Lipa Linden Tree. Upam, da smo vsi složni, da podpremo te predloge.

Debatirali smo tudi kam gremo v prihodnost. Sedanje mišljenje je, da še nimamo dovolj denarja da bi lahko kaj pametnega kupili. Zato je sedaj treba varčevati denar in ko ga bomo imeli dovolj se bomo posvetovali, kaj bi kupili.

Vaša navzočnost na občnem zboru je prisrčno zaželjena. Dobrodošli! ■

zvončki - Miro Koršič

Občni zbor Kanadskega Slovenskega Kongresa

Cvetka Kocjančič

V nedeljo, 6. aprila je imel Kanadski slovenski kongres svoj 13. letni občni zbor.

Upravni odbor je za to priložnost pripravil poročila o kongresni dejavnosti v preteklem letu in nakazal nekaj smernic za prihodnost te dobrodelne, nestranske organizacije, ki se ukvarja z »dobrodelnimi, kulturnimi in raziskovalnimi dejavnostmi, ki pozitivno prispevajo za obstoj slovenskega roda v Kanadi in po svetu«.

Predsednik KSK Franc Rihar je v svojem poročilu naštel nekaj dejavnosti, ki so zaposlovale kongresnike v preteklem letu, kot organizacijo koncerta svetovno znanega solista Franka Finka iz Slovenije, sodelovanje pri radiu Glas kanadskih Slovencev in publikaciji Glasilo kanadskih Slovencev, sodelovanje pri praznovanju Dneva slovenske državnosti in Slovenskega kulturnega dneva, vzdrževanje in obnavljanje internetne strani KSK, vzdrževanje stikov z ostalimi konferencami SSK, pisno posredovanje in pisanje raznih resolucij v zvezi z aktualnimi zadevam, organiziranja pomoči za rojake v Argentini. Še posebej se je zahvalil kongresniku Jožetu Kastelicu, ki KSK brezplačno daje na razpolago pisarniški prostor za sestanke.

Profesor Jerry Ponikvar je poročal o dopolnilih pravilnika, ki so bila predlagana na lanskoletnem občnem zboru KSK z namenom, da bi revitalizirali njegovo dejavnost in jo prilagodili okoliščinam ter sedanjim in bodočim potrebam kanadske slovenske skupnosti tako, da bi se osredotočili na stvari, ki jih druga društva in institucije ne pokrivajo. Kot do sedaj, se bo tudi v naprej KSK prizadeval za izpolnitev socialnih, ekonomskih, kulturnih in duhovnih aspiracij, osnovanih na slovenski demokratični tradiciji in prepričanju. Krepil bo aktivno sodelovanje na socialnem,

ekonomskem, kulturnem, političnem in verskem življenju Slovencev v kanadski družbi, navduševal bo slovenske organizacije, ki pomagajo slovenskim izseljencem pri socialnem in ekonomskem prilaganju v Kanadi, branil bo pravice in interese Slovencev kjerkoli v svetu živijo. Zastopal in deloval bo v imenu posameznih Slovencev in slovenske skupnosti pred kanadsko vlado v stvareh, ki zadevajo Slovence, povezoval bo slovensko skupnost s širšo kanadsko družbo v skladu s principi multikulturalizma, seznanjal bo kanadsko družbo s slovenskimi doprinosi v svetu in v kanadskem kulturnem mozaiku. Kot samostojna kanadska organizacija bo KSK sodeloval z demokratično izvoljenim Svetovnim slovenskim kongresom, navezoval in vzdrževal bo sodelovanje s slovenskimi društvi in institucijami v drugih državah, prizadeval si bo za ustanavljanje lokalnih vej KSK širom Kanade, prizadeval si bo v sodelovanju s veleposlaništvom R. S. za pravice Slovenije kot samostojne države in bo branil človeške pravice Slovencev, ki živijo izven Slovenije. Kot večina slovenskih organizacij v Kanadi tudi KSK ugotavlja upadanje članstva in pasivnost, ko so starejši idealistični kongresniki začeli pešati, mlajši pa niso več tako motivirani, kot so bili takoj po osamosvojitvi Slovenije. Prav na tem področju čaka KSK veliko delo, da bi širšo slovensko skupnost seznanili z edinstveno vlogo te organizacije, ki je prizadevanje, da bi vsi potomci slovenskih izseljencev v Kanadi dobili poseben »uraden« status Slovencev in gotove pravice, ki bi predstavljale zanje posebno povezanost z domovino svojih prednikov.

Dr. Habjan, podpredsednik KSK, je navzočim predstavil akcijo za pomoč argentinskim Slovincem pri vračanju v Slovenijo. Slovenski parlament je sicer sprejel resolucijo, da je slovenska država dolžna omogočiti vrnitev Slovencev iz dežel, kjer vlada gospodarska kriza.

V sedanjih kriznih ekonomskih razmerah v Argentini naši ljudje si niti ne morejo finančno privoščiti selitev v Slovenijo. Zaradi nenadnega padca valute so mnogi starejši slovenski izseljenci izgubili skoraj vse svoje prihranke. Mlade družine pa so se znašle na robu revščine, saj imajo manj kot 40 dolarjev mesečne plače. V preseljevanju mlajših slovenskih družin iz Argentine v Slovenijo KSK in SSK vidita tudi delno rešitev za upadanje rojstev Slovencev v domovini, saj je naravni prirastek v zadnjih desetletjih negativen in če se bo ta trend nadaljeval, se lahko zgodi, da bodo koncem tega stoletja Slovenci v manjšini v svoji lastni državi. Nabiralna akcija za pomoč argentinskim Slovincem, ki sta jo podprla slovenski škof Uran ter torontski nadškof kardinal Ambrožič, že poteka in v ta namen je bil odprt poseben račun na slovenski banki.

Stane Kranjc je poročal o rezultatih kanadskega popisa prebivalcev leta 2001. Povedal je, da je zelo pomembno, da vsi Slovenci in njihovi potomci v bodočih popisih na vsa vprašanja, ki zadevajo etnično pripadnost, odgovorijo, da so Slovenci in da govorijo slovenski jezik.

Dr. Vintar pa je povedal, da je rokopis njegove knjige o naseljevanju Slovencev v Kanadi med obema svetovnima vojnoma že pripravljen in da išče založnika v upanju, da bo preveden tudi v slovenščino.

Volitve tudi tokrat niso bile potrebne, ker je kandidiralo samo toliko oseb, kot so jih v odboru potrebovali. Iz odbora se je letos poslovila Jožica Vegelj, ki je vse od začetka aktivno sodelovala pri KSK. V novem upravnem odboru KSK pa so sledeči člani: Rev. V. Batič, dr. F. Habjan, dr. T. Kačnik, J. Kastelic, S. Kranjc, F. Osredkar, prof. J. Ponikvar, dr. S. Pregelj, F. Rihar, ing. T. Seljak, C. Soršak, L. Stajan, T. Škof, M. Štefanec, K. Vegelj in dr. J. Vintar.

Po občnem zboru KSK je bil v cerkveni dvorani

kulturni program, posvečen Slovenski Istri, ki ga je odlično vodila Tjaša Škof. Po igranju kanadske in slovenske himne je Veleposlanica R. S. predstavila predsednika Državnega sveta Slovenije, g. Janeza Sušnika, (ki je na isti dan slučajno prišel v Toronto na poti v Ottawa, kamor je bil povabljen od kanadske vlade na večdnevni uradni obisk). Oba sta tudi imela kratka in navduševalna pozdravna nagovora.

Seveda vsi Slovenci vemo, da je naša Istra tam nekje, kjer je slovensko morje, le malo pa smo seznanjeni z njeno zgodovino in s trdoživostjo njenih ljudi, da bi ostali Slovenci. O tem je pripravil predavanje pisatelj Milan Gregorič, ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti te slovesnosti. Njegov pripravljeni tekst je ob spremljavi diapozitivov prebrala Irena Urbič, predstavnica Primorskih novic. Z recitacijo njegovih poezij sta predstavila

pokojnega domoljubnega istrskega pesnika Alojza Kocjančiča dr. Anton Kačnik in Mimi Radovan. Za glasbene vložke pa je na kitari poskrbel mladi Aleks Hočevnar.

Program je popestrila etnologinja Rožana Koštial, ki je v narodni noši in s svojim glasbenim, jezikovnim, zgodovinskim in folklornim poznavanjem Istre ter s pristnim istrskim humorjem v svojem slikovitim monologom pripravila avdienci zelo zabaven večer, kar ji je tudi prineslo zasluženi stoječi aplavz.

Tudi folklorna skupina Nagelj je svoj nastop prilagodila temi večera in je v pristnih istrskih narodnih nošah podala nekaj ljudskih plesov.

Občni zbor KSK, obisk veleposlanice R. S. iz Ottawe in predsednika Državnega sveta R. S. ter gostov iz Slovenije skupaj s kulturnim programom so nam ponovno okrepili slovensko narodno zavest in nas opomnili na dragocene slovenske vrednote, da je treba ljubezen do svojega naroda pokazati tudi z dejanji, bodisi tako, da pomagamo drugim Slovincem v stiski, ali da se bolj aktivno udeležujemo v organizacijah, ki si prizadevajo za ohranjanje slovenstva v tujini. Slovenci v domovini so se prav zaradi svoje vztrajnosti in trdoživosti ohranili. ■

(Predstavniki slovenske skupnosti so se z Predsednikom državnega sveta in Veleposlanico R. S. Veroniko Stabej posebej srečali na kosilu v restavraciji Linden, kjer so mu predstavili kratko zgodovino in delovanje slovenske skupnosti v Kanadi. Veleposlanici pa so s stoječim aplavzom čestitali ob njeni izvolitvi za predsednico diplomatskega zbora v Ottawi, kar je brez dvoma veliko priznanje zanj in kar ji bo dalo še več možnosti za promocijo Slovenije in Slovencev po Kanadi in širom sveta. Ob isti priliki je Predsednik Sušnik predal Častnemu generalnemu konzulu Jožetu Slobodniku miniaturno kristalno vazo Vaške situle - izdelano pri Radenski - simbol arheološke kulture Slovenije).

Generalni častni konzul g. Jože Slobodnik, sprejema od Lilijane Žurman kristalno miniaturno vazo Vaške situle, ki mu jo je podaril Predsednik državnega sveta g. Sušnik.

Pozdrav Kongresu kanadskih Slovencev

(Pismo Milana Gregoriča, publicista, prebrano na 13-letnem občnem zboru in kulturnem sporedu KSK 6. aprila, 2003)

Dragi slovenski rojaki!

Prijazno pozdravljeni v daljni deželi onstran Atlantika. Počutil sem se zelo počaščenega, ko me je predsednik vašega Kongresa dr. France Habjan zaprosil za pomoč pri pripravi kulturnega programa na vašem letošnjem srečanju, kot tudi udeležbo na vašem shodu, na katerem naj bi spregovoril o Slovenski Istri. Z velikim veseljem sem zbral in dostavil željena gradiva za kulturni program, ki vam prikazujejo Slovensko Istro "v sliki, besedi in glasbi".

Z enakim veseljem sem tudi pripravil slavnostni nagovor, v katerem sem, sporazumno z organizatorji vašega zbora, osvetlil pomembne geografske, zgodovinske, gospodarske, kulturne in družbene značilnosti Slovenske Istre in, seveda, njene aktualne probleme. Z nestrpnostjo sva s soprogo pričakovala odhod v Kanado, vendar so se mi nekaj tednov pred odhodom povrnile zdravstvene težave, zaradi katerih sem bil nesposoben za na pot. Tako mi ni bilo dano, da bi se z vami srečal in vam osebno spregovoril na vašem shodu. Zato se vam oglašam pisno, v upanju, da vas bodo dosegle tako te pozdravne besede kot tudi nagovor, ki sem ga pripravil za ta vaš zbor. Želim vam prijetno počutje in uspešno delo na kongresu ter predvsem, da bi se vsi vi in vaši dragi počutili v novi domovini kar najboljše. Program vašega letošnjega srečanja, ki poteka v znamenju Slovenske Istre, pa naj vam pričara nekaj naše domačnosti. Spomne naj vas na staro domovino, ki je nedavno tega doživela epohalne spremembe, si ustvarila lastno državo ter pogumno zakorakala v nove čase, v družbi z veliko družino evropskih narodov. Na koncu prejmite pisrčne pozdrave, moje osebne in moje družine. Še zlasti ti pozdravi veljajo veliki koloniji istrskih Slovencev v Kanadi, med katerimi je tudi mnogo družin iz mojega rojstnega kraja Dekani pri Koprju.

Obilo sreče vsem in naj vas Bog varuje! S spoštovanjem!

Milan Gregorič, l.r.

V Koprju, 20. marca, 2003

Slovenska Istra in izzivi časa

(Milan Gregorič, publicist)

Geografska predstavitev

Slovenska Istra je ozemlje, ki se razteza od tržaškega predmestja naprej, med kraškim robom in Slavnikovim pogorjem na eni strani in Tržaškim zalivom na drugi, in sega uradno nekje do reke Dragonje. V preteklosti so bili poseljeni s Slovenci tudi še bližnji kraji onstran Dragonje (Kaštel, Savudrija idr.), vendar je bilo po drugi svetovni vojni to slovensko obrobje priključeno k Republiki Hrvaški, in se je slovensko prebivalstvo počasi asimiliralo s tamkaj živečimi Hrvati. Ozemlje Slovenske Istre je administrativno razdeljeno na tri priobalne občine: Koper, Izola in Piran. Na njem živi okrog 78,000 prebivalcev, od tega skoraj dve tretjini (48,300) v občini Koper, ki so strnjeno naseljeni predvsem v obalnem pasu, medtem ko zaledje zaradi povojnega eksodusa in preseljevanja v obalna mesta demografsko ogroženo. Po narodnem sestavu je prebivalstvo pretežno slovensko, z okrog 3,000 Italijanov in 15,000 priseljencev iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Med slovenskimi prebivalci je polovica avtohtonih Istriancov, ostalo pa so povojni priseljenci iz ostalih predelov Slovenije, predvsem Primorske. Do druge svetovne vojne je bila Slovenska Istra gospodarsko nerazvito področje, z nekaj ribje industrije v mestih in gosto poseljenim agrarnim zaledjem, ki se je s svojo razdrobljeno posestjo komaj preživljalo. S priključitvijo k Jugoslaviji pa je doživela hiter gospodarski razvoj ter sodi danes med razvita področja Slovenije, predvsem po zaslugi blagovnega prometa, turizma, industrije, pomorskih in storistvenih dejavnosti ter drobnega gospodarstva. Pri tem izstopa luka Koper, ki je v nekaj desetletjih obstoja, s sedanjimi 10 milijoni ton prometa prehitela Reko in že dosegla Trst, če odmislimo tekoče tovore (nafta, plin). Naravno regionalno središče Slovenske Istre je Koper, tako po svoji zgodovinski vlogi in gospodarski moči, kot tudi po koncentraciji kulturnih, raziskovalnih, visokošolskih in drugih ustanov in drugih ustanov

(gledališče, arhiv, muzej, univerza, Koprška škofija idr.).

Kratek zgodovinski oris

Istra nosi ime po Histrih, to je veja Ilirov, ki so prostor naseljevali že v pred-rimskem času. Kot prostor na prepihu je pogosto menjavala gospodarje (Rimljani, Zahodno in Vzhodno rimsko cesarstvo, Goti, Langobardi, Franki, Oglejski patriarhat, stoletja Beneške republike), dokler ni leta 1815 pripadla Avstro-Ogrski. Po prvi svetovni vojni je bila leta 1920 z Rapalsko pogodbo priključena Kraljevini Italiji. S to spremembo je bilo okrog 570,000 Slovencev in Hrvatov nekdanje Julijske krajine odtrganih od svoje matične domovine in v dveh desetletjih fašističnega terorja izpostavljenih silovitemu raznarodovanju. Po drugi svetovni vojni je bil s Pariško mirovno pogodbo (1947) večji del Istre priključen k Jugoslaviji, manjši del, vključno s Koprom, Izolo in Piranom, pa je bil vključen v tamponsko državo, imenovno Svobodno tržaško ozemlje, ki pa ni nikoli resnično zaživela ter je bila z Londonskim sporazumom (1954) razdeljena in priključena deloma k Italiji (Trst z Okolico), deloma k Jugoslaviji (Koper, Izola, Piran in del hrvaške Istre). Tedaj se je tudi dokončno izoblikovala sedanja slovenska zahodna meja, ki je bila sankcionirana z mednarodnimi sporazumi. Z razpadom Jugoslavije pa je bila v Istri izvršena nova razmejitev in sicer med Slovenijo in Hrvaško, ki pa še ni zaključena zaradi spora okrog meje na morju.

Medvojne travme Slovenske Istre in hiter povojni razvoj

Ker prostor na prepihu in stočišče romanskega in slovanskega sveta je Slovenska Istra tudi ob drugi svetovni vojni doživela velike travme. V desetletjih fašističnega terorja je okrog 120,000 Slovencev iz tedanje Julijske krajine, vključno z Istrani, zateklo v tujino (v Jugoslavijo, evropske države in Argentino). Po vojni pa so se s priključitvijo k Jugoslaviji iz nje izselili Italijani in

so se tako obmorska mesta, v katerih so živeli, skoraj povsem izpraznila. Zaradi gospodarske stiske ter nedemokratičnosti povojnega komunističnega režima je Slovensko Istro tedaj zapustilo tudi okrog 5.000 Slovencev, ki so se izselili v Italijo in prekomorske države. To je bil za naš prostor pravi potres, ki je pustil za seboj demografsko opustošene kraje, sesuto gospodarstvo ter razbite in zagrenjene družine. Nove oblasti so se tega zavedale in sredi petdesetih let je stekel hiter proces ponovne poselitve in gospodarske rasti, z luko Koper kot lokomotivo tega vzpona. Razvoj je bil tako hiter, da je presenetil celo njegove načrtovalce. Sledila je krajša kriza ob razpadu Jugoslavije, vendar je ravno to obalno področje med prvimi začelo dajati znake ponovne oživitve z doseganjem nadpovprečne rasti. Med razlogi tudi obmejna lega, vitalnost pebivalstva, večja količina denarja, ki se preliva čez mejo v obliki italijanskih pokojnin kot tudi zaslužki več tisoč, ki dnevno odhajajo na razna delovna mesta v Italijo. Seveda ne gre zanemariti tudi dohodkov, ki jih ob meji pušča stalen pritek italijanskih turistov. Ne nazadnje je delovala sproščujoče in mobilizacijsko tudi ustanovitev slovenske države, preobrazba družbene lastnine, prehod na tržno gospodarstvo, odprava nedemokratičnega sistema in sprejetje evropskih norm demokracije in spoštovanj človekovih pravic. Tako je danes s svojo gospodarsko močjo in številom prebivalcev tretji največji urbani konglomerat Slovenije, za Ljubljano in Mariborom. Zato ni nič nenavadnega, da se na tem prostoru ustanavlja tretja univerza, s čemer se uresničuje veliki sen naših prednikov o slovenski univerzi ob morju. Vanjo se že sedaj, ob njenem ustanavljanju, stekajo tudi naši rojaki iz Italije. S tem se bo Primorska na nek način tudi oddolžila Trstu in Gorici za vse, kar je od njiju prejela v preteklosti. In ob skorajšnjem padcu meja ter ponovni reintergraciji obeh mest z naravnim zaledjem je moč upati, da si bo njuno, od preteklih travm oslABLJENO slovenstvo spet opomoglo.

Kulturna prebuja Slovenske Istre in vračanje k lastnim koreninam

Kulturna prebuja se je začela že ob koncu osemdesetih letih s ponovnim odkritjem in ovrednotenjem, v krivično pozabo potisnjenih del istrskega čedermaca, narodno zavednega duhovnika in pesnika Alojza Kocjančiča. Čutili smo, da se nam nekaj podira pod nogami in pri iskanju novega smo samodejno vračali k viru, kjer so stvari bolj čiste. In tam smo srečali njega, ki nas je nevsiljivo vabil k sebi: *"Pridi brat, da odkrijem svoj zaklad, da ti povem, kako sem mlad, kako razkošno sem bogat"*. In njegov klic je segel v premnoga srca širom vse Slovenske Istre. Okrog njega se je začelo zbirati staro in mlado. Srečanja so nas duhovno povezovala in iz njih se je rodil globlji proces kulturne prenovе. To je bilo opazno v številnih literarnih in strokovnih delih tega časa (Marjan Tomšič, Edelman Jurinčič, Rožana Koštial, Alberto Pucer, Nelda Vojska, Leda Dobrinja, Rožana Špeh, Alferija Berčan, Bert Pribac idr.), kot tudi v likovnih stvaritvah cele plejade umetnikov, ki so črpali svoj navdih iz istrstva. V tem času so vzniknile tudi številne celice civilne družbe, ki so vsaka po svoje bogatile to prenovu. Zato ni čudno, da je bila po Kocjančiču poimenovala nagrada, ki je bila v tem času ustanovljena za dajanja priznanj za posebne dosežke pri utrjevanju kulturne identitete Slovenske Istre. Vrenje je zajelo tudi mesta, kjer so ena za drugo vzniknile glasbene, kulturne, debatne skupine, ki so pustili in še puščajo za seboj vidno sled.

Oživljeni pritiski Italije na Istro

Kot je splošno znano so se zarodki zla na istrskih tleh začeli sredi predzadnjega stoletja z nastankom Kraljevine Italije, ko je nastalo gibanje *"Italia irredenta"*, ki je pozivalo v boju za osvoboditev še *"neodrešenih ozemelj"* (terre irredente), in sicer najprej italijanskih izpod Avstro-Ogrske in nato še drugih, sosednih več narodnostnih in celo povsem neitalijanskih (Južna Tirolska, Istra, Dalmacija idr.). Tako je že pod Avstro-Ogrsko sprožila tak raznarodovalni pritisk, da je tržaško-koprski škof mons. Juraj Dobrila že

okrog leta 1870 vizionarno opozoril, da se utegnejo nekega dne Slovenci in Hrvati v Istri "dvigniti na način, ki ne bo ugoden za Italijane", če ti pritiski ne bodo popustili. In ker niso popustili, ampak so se pod fašizmom zaostri do grozljivosti, se je med drugo svetovno vojno to tudi zgodilo, kar se je potem končalo s tragičnim eksodusom Italijanov iz Istre. Travmično doživljanje vzhodne meje s strani Italije se je potem zavleklo vse do današnjih dni. Italija se npr. ni nikoli do kraja sprijaznila s Pariško mirovno pogodbo (1947) in iz nje izvirajočo izgubo vzhodnih ozemelj, saj je že nekaj tednov po podpisu terjala njeno revizijo. Tudi Londonske spomenice o soglasju (1954), s katero je bila *de facto* postavljena sedanja meja na Škofijah, si italijanske vlade, ob njihovem neprestanem spogledanju z desnico, niso nikoli upale predložiti parlamentu v ratifikacijo. Italija tudi ni doživela svojega *sodišča v Nuernbergu* in sploh še ni kritično obračunala s svojo preteklostjo. In ob tako načrtno gojenem občutku krivičnega miru ni bilo težko, nikoli do kraja poraženim silam vcepiti v glavo italijanske javnosti mit o neporavnanih krivicah ter jo počasi pripravljati na, času in okoliščinam primerne oblike revanšizma. Svojo moč so te sile pokazale tudi ob sklenitvi Osimskega sporazuma (1975), ki je mejo na Škofijah zakoličil tudi *de iure*, ko so se pognale proti njemu s silovito propagandno kampanjo, pri čemer je zavračanje sporazuma potekalo pod različnimi okolje varstvenimi, narodno obrambnimi in drugimi gesli, čeprav je bilo bistvo spora prav v zavračanju meje. Kmalu zatem smo dočakali razpad Jugoslavije, ko se je tem silam naenkrat ponudila nepričakovana priložnost, da uresničijo vsaj del svojega sna ter so tako sprožile prek uradnih institucij italijanske države in tudi v zakulisju s svojo veliko *diplomatično* ofenzivo. Tokrat, seveda, ne več z bajoneti, marveč s pritiski in posegi, za katere so ocenile, da jih mednarodna skupnost še prenese. Kot na primer diplomatska izsiljevanja pri vstopu Slovenije v evroatlantske povezave, zahteve po vračilu optantskega premoženja, medijska agresija na

Istro, Reko in Dalmacijo, kupovanje duš in umetno ustvarjanje novih Italijanov, vsiljevanje umetnega konstrukta istrske avtonomije in čezmejne regije, zloglasne fojbarske kampanje, naskok na slovenske in hrvaške banke in dr. Ob veliki inertnosti in pohlevnem sprejemanju vseh teh pritiskov s strani slovenskega državnega in političnega vrha je ljudem na Primorskem in zlasti na Koprskem prekipelo. Vzniknile so številne organizacije, civilne družbe z močnim državnotvornim in narodno obrambnim nabojem, ki so s svojo dejavnostjo preplavile Primorsko. Na dogajanja ob meji so postale pozorne tudi zavezniške države iz druge svetovne vojne ter je postala Italija predmet skrbnega opazovanja. Stvar je šla tako daleč, da so npr. ZDA Romanu Prodiu ob njegovem prvem obisku v Washingtonu leta 1994 zabičale, naj Italija takoj ugasne prižgano vrvico na vzhodni meji. To se je tudi zgodilo in v zadnjih letih so se stvari umirile do take stopnje, da sedanja Berlusconijska desničarska vlada ne izsiljuje več Slovenije pri vstopanju v Evropo ter celo sprejela sklep o izplačilu odškodnine za zapuščeno optantsko premoženje. S tem bo odstranjen eden glavnih vzrokov nemira, ki je zastrupljal odnose ob meji. Tako se pol stoletja po končani vojni seli v ta prostor spet mir in obmejni kraji se, pod skrbništvom EU, počasi pripravljajo na nove izzive, ki jih prinaša evropska integracija in odprava meja.

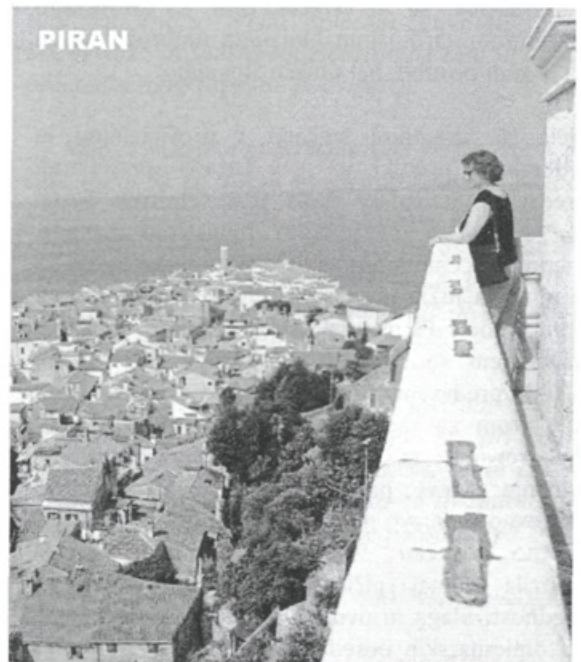
Poslednji zaplet v Piranskem zalivu.

Razpad Jugoslavije in nastanek novih držav na njenem nekdanjem ozemlju je odprl vrsto zapuščinskih problemov, tudi razmejitvenih, ki se rešujejo postopoma, v odvisnosti od zahtenosti problematike. Eden od takih problemov je tudi razmejitev v Piranskem zalivu. Kopna meja med nekdanjima jugoslovanskima Slovenijo in Hrvaško je bila namreč več ali manj določena že znotraj Jugoslavije ter bila, z nekaj manjšimi popravki, sprejeta tudi s strani dveh novih držav. Meja na morju pa ni bila v okviru stare države nikoli določena, saj je bilo morje skupna dobrina vseh jugoslovanskih republik. Z nastankom novih držav

pa je bilo potrebno potegniti mejo tudi na morju, pri čemer so se stvari zapletle v Piranskem zalivu, kot tudi v ustju Neretve (izhod Bosne na morje) ter v Boki Kotorski. Za poslednja dva primera so bile, ob sodelovanju mednarodne skupnosti, dogovorjene začasne rešitve. V Piranskem zalivu pa sta poskušali Slovenija in Hrvaška samoiniciativno poiskati obojestransko sprejemljivo rešitev, vendar jima to ni uspelo. Zato velja zaenkrat začasen režim, ki nekje ohranja zateženo stanje iz prejšnje države, ko je Slovenija upravljala celoten Piranski zaliv ter imela prost dostop na odprto morje. V zvezi z ribolovom pa je bil sprejet poseben dogovor, po katerem je lokalnim ribičem iz ene in druge države dovoljeno skupno ribarjenje na spornem in še nerazmejenim območju morja. Pri poskusu razmejitve pa se je zataknilo pri sledečem.

Po določbah 12. člena ženevske konvencije v teritorialnem morju in zunanjem morskim pasom (1958) bi morala morska meja v zalivih potekati po črti sredini zaliva, ki je enako oddaljena od obeh strani obale. Izjemoma, če to opravičujejo zgodovinski in drugi posebni razlogi, pa se od določbe lahko odstopa in uveljavi drugačna razmejitev. V konkretnem primeru Piranskega zaliva Hrvaška vztraja na sredinski črti, Slovenija pa uveljavlja svoje tehtne zgodovinske razloge in vztraja na taki razmejitvi, ki bi ji omogočalo prost dostop na odprto morje in upravljanje celotnega Piranskega zaliva. Slednji je bil namreč dolga stoletja pod upravo mesta Piran, ki je imelo svojo posest celo onstran zaliva, na savudrijskem polotoku. Tudi v okviru jugoslovanske države po drugi svetovni vojni je namreč upravljala Piranski zaliv Slovenija. Pri vsem tem pa ne gre toliko za sam zaliv. Kajti če bi prevladala sredinska črta, bi Slovenija izgubila tudi svoj prost dostop na Jadransko morje, ker bi se v tem primeru zaradi konfiguracije terena hrvaške obalne vode raztegnile do italijanske državne meje in bi tako blokirale prost dostop Slovenije na odprto morje. To pa je pomembno strateško vprašanje, saj bi na ta način Hrvaška obvladovala pomorski promet iz Luke Koper ter bi lahko v primeru zaostritve med

državama ali drugih nepredvidljivih okoliščinah prišlo do izsiljevanj in celo do oviranja pomorskega prometa iz kopske luke. Narava spora je tako precej zapletena ter ni v tem trenutku mogoča nobena trajna, obojestransko sprejemljiva rešitev. Slovenija se ne more odpovedati pravicam, ki jih je imela že v prejšnji državi, katere ji gredo tudi po sukcesiji, to je: prostemu dostopu na odprto morje in opravljanju celotnega Piranskega zaliva. Hrvaška pa ji v tem trenutku teh pravic ni v stanju potrditi, predvsem iz notranje-političnih razlogov. Zato jima ne preostane drugega, kot da se odločita za mednarodno arbitražo, za kar zaenkrat še ni soglasja, ali pa da sedanje začasno stanje podaljšujeta naprej, v upanju na boljše čase, ko bo problem v skupnem evropskem domu morda zgubil na ostrini. Z vstopom v EU se namreč pred obema državama odpirajo novi, mnogo pomembnejši izzivi in tako zgublja obmejni spor na svoji teži. Kar nas navdaja z upanjem, da bo v dogladni prihodnosti lažje poiskati obojestransko zadovoljivo trajno rešitev. ■

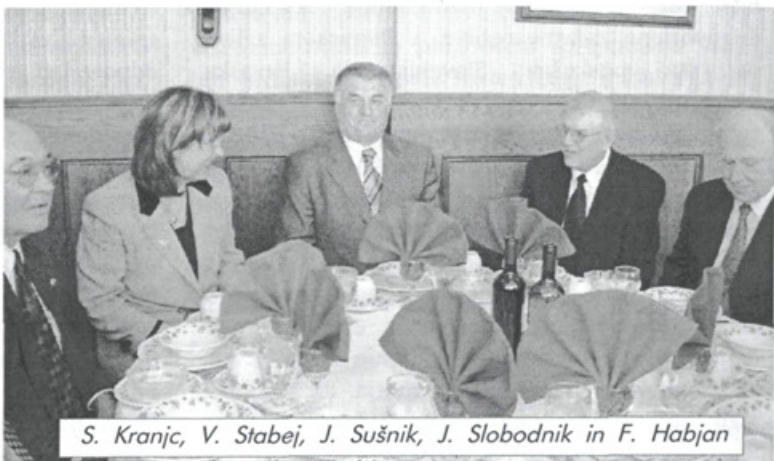
Uspešen obisk predsednika državnega sveta Janeza Sušnika v Kanadi

(Povzeto po člankih v Ljubljanskih novicah in Delu ter STA, 14 in 15. aprila, 2003)

Predsednik kanadskega senata Dan Hay je začetkom aprila povabil predsednika slovenskega državnega sveta Janeza Sušnika na prvi uradni obisk.

Prva srečanja po prihodu v Toronto so bila s kanadskimi Sovenci, kjer je tudi prisostvoval pri kulturnemu večeru Kanadskega slovenskega Kongresa. Po Sušnikovih besedah, slovenska skupnost v Kanadi predstavlja vez med Republiko Slovenijo in Kanado. Kanadski Slovenci so navdušeno pozdravili osamosvojitveni proces leta 1991 in pri tem tudi pomagali. Sedaj, ko se Slovenija s hitrimi koraki približuje evroatlantski povezavi v EU in NATO, pa jih velika večina prav tako podpira to nadaljnjo pot. Sušnik se je srečal tudi s torontskim nadškofom kardinalom Alojzijem Ambrožičem, ki ga je tudi povabil, naj obiše Slovenijo.

Med 16. uradnimi srečanji s provincialnimi in federalnimi politiki, ga je v Ottawi sprejel tudi predsednik kanadske vlade, Jean Chrétien. Sestal se je tudi z obrambnim ministrom Kanade, Johnom McCallumom, z državnim sekretarjem za Srednjo in Južno Evropo in Bližnji vzhod, Garom Knudsonom. Pogovarjali so se tudi o možnem nadaljnjem sodelovanju po vstopu Slovenije v NATO, predvsem na humanitarnem področju. Z ministrom za mednarodno trgovino Pierrom S. Pedigrewom in predstavniki ministrstva za zunanje zadeve, pa so razpravljali nezadovoljivo blagovno menjavo med državama, ki bi se morala znatno povečati. Slovenija je lani v Kanado izvozila komaj pičlo 26. milijonov dolarjev vrednosti blaga in uvozila samo za 35 milijonov. Po diplomatskih besedah predsednika državnega

S. Kranjc, V. Stabej, J. Sušnik, J. Slobodnik in F. Habjan

sveta je označil sedanje gospodarsko sodelovanje med državama relativno šibko in nerazvito, čeprav ima izreden potencial, kar bi lahko pomembno koristilo obema, Kanadi in Sloveniji. Ker sta današnja obojestransko gospodarska predstavništva razočarljivo neproduktivna in nesposobna, je kanadsko stran pozval k odprtju trgovinskega predstavništva ali veleposlaništva v Ljubljani. Sušnik je s pobudo seznanil tudi premiera Chrétiena, ki je zagotovil, da bodo predlog preučili. ■

Kanadski Slovenci smo ponosni na predsednika slovenskega državnega sveta Sušnika in na njegov direkten izziv za dvostransko gospodarsko sodelovanje v dobrobit obeh držav. Posredovanje predsednika Sušnika pa bo uspelo le s pomočjo strokovnih - ekonomskih svetovalcev na obeh straneh - ne amaterjev. Morda pa je tudi prišel čas, da se pri svojih letih zaslužno upokoji naš častni konzul, upokojen dentist dr. Zlatko Aurelius Verbič, ki se je skoraj deset let "povsem posvetil razvijanju gospodarskega sodelovanja" med obema državama, žal do sedaj popolnoma brezuspešno.

Koliko Slovencev nas sploh je?

Ljubljanske Novice

LJUBLJANA - Statistični urad Republike Slovenije bo kmalu objavil vse rezultate popisa, ki ga je izvedel v letu 2002.

Ta popis pa zajema podatke prebivalstva v Sloveniji in ne Slovencev po svetu. Zato smo se odločili, da poskušamo s pomočjo svojih sodelavcev in bralcev preveriti podatke o Slovencih po svetu.

Vabimo torej vse, ki živite kjerkoli v katerikoli državi po svetu, da se vključite v našo akcijo, v kateri bi skupaj poskušali zbrati čimveč relevantnih podatkov o tem, koliko je Slovencev sploh po svetu.

Uredništvo Ljubljanskih novic želi po tej poti preko rubrike **VSE SLOVENIJE**, ki je namenjena pogledom Slovencev po svetu, še bolj združiti Slovence z namenom, da bi prav s pomočjo te rubrike glede na dosedanje pobude nekaterih naših sodelavcev in bralcev pospešili sodelovanje na različnih področjih, kot so kultura, gospodarstvo, informiranje o dogodkih, torej z vsem, kar bi zagotovilo Slovencem po svetu in v domovini, da bi se lahko bolj povezovali.

S tem pristopom ne želimo posegati v delo dosedanjih organov, ki jih plačuje država, želeli bi le ubrati novo pot, ki je neobremenjena z ozkimi usmeritvami posameznikov ali skupin.

Vsak teden bomo v okviru rubrike **VSE SLOVENIJE** objavili zbrane podatke, če jih bomo seveda prejeli od vas. V prvi fazi bomo izbirali podatke po državah oziroma kontinentih, nato pa bi poskušali, če bo odziv pravšnji, preglednico voditi po posamezni državi.

Ob današnjem pozivu dodajmo še to, da pripravljamo pregled vseh spletnih povezav Slovencev po svetu, ki ga bomo dopolnjevali glede na prejete povezave. V spodnji predal lahko torej vpišete svojo internetno stran in objavili jo bomo v preglednici povezav. Te pa bodo rangirane po državah. Vse vaše podatke in predloge nam lahko posredujete na naslov pod rubriko Vse Slovenije, kjer bo odslej naprej tudi stalnica.

*Uredništvo Glasila pozdravlja ambiciozen izziv Ljubljanskih novic, ki poziva vse Slovence širom sveta, da se pridružijo v okviru rubrike **VSE SLOVENIJE** k zbiranju realističnih podatkov številu našega naroda, kjer koli živijo.*

V Kanadi je Kanadski slovenski kongres že začel to delo pod vodstvom Staneta Kranjca, vodje census programa. Bil je uspešen pri izboljšanju zadnjega Kanadskega censusa 2001. Naši nameni so, da se bo štetje narodnosti še izboljšalo v bodočih popisih prebivalstva. Skušamo namreč sedaj dognati, koliko prebivalcev Kanade, ki so se v zadnjem popisu prebivalstva opredelili kot "Jugoslovani", so slovenskega porekla. (Saj nikoli ni bilo "jugoslovanskega" naroda ali jezika).

*Želimo dobiti tudi nasvete od drugih, ki imajo izkušnje na tem področju, da bi nam posredovali dokazane metode za izboljšanje popisa prebivalstva. Seveda vsem zainteresiranim smo tudi mi voljni preko spletnih povezav "**VSE SLOVENIJE**" pospešiti sodelovanje na tem polju in predložiti naše uspešne podvige.*

Naloga je velika in bo zahtevala veliko truda in časa vseh, ki so voljni sodelovati. Vendar pa bo končni rezultat - to je preveriti podatke o slovenskih izseljencev in njihovih potomcev širom sveta - vreden našega kolektivnega podvzetja, zlasti ob dobi priključitve Slovenije k Evropski Uniji.

Najlepša hvala Ljubljanskim novicam za to edinstveno priložnost, da nam je pri tem zahtevnem delu voljna pomagati, saj če bi čakali uradne in neuradne organe ki so za to zadolženi, ne bi take koordinacijske prilike nikoli dobili.

Želimo in upamo, da bodo vsi povabljeni uspešno sodelovali.

Kdaj bo Slovenija izrabila potencial 30.000 kanadskih Slovencev?

(Povzeto iz Ljubljanskih novic - Vladimir Urbanč 31. marca, 2003)

Na podlagi ljudskega štetja leta 2001 se je v Kanadi za Slovence opredelilo 30.000 ljudi.

Kot je razvidno iz statistike, so glavni akterji slovenstva v provinci Ontario, v Torontu in Hamiltonu. Tam se preteka veliko slovenskega kapitala od uspešnih slovenskih podjetnikov in poslovnežev. Pri tem pa lahko ugotovimo, da je povojna slovenska politična in ekonomska emigracija v Kanadi že hudo ostarela. Ta se sedaj seli pod okrilja njihovih potomcev, če jih seveda imajo.

Kljub uspešnosti Slovencev v Kanadi pa moti to, da pristojni v Sloveniji še sedaj niso uspeli v okviru svojega veleposlaništva imenovati pravega ekonomskega atašeja, ki bi lahko povezoval tukaj delujoča uspešna podjetja in poslovneže ter tako

povečal uspešno sodelovanje s Slovenijo. Če vemo, da Slovenija v Kanado letno izvozi le okoli 21 do 26 milijonov dolarjev svojega blaga, bi bila takšna poteza slovenske vlade zelo pomembna za razvoj sodelovanja med Slovenci v Kanadi in Slovenijo.

V Kanadi pogrešamo večjo aktivnost (sedaj je nična) Gospodarske zbornice Slovenije in tudi Ministrstva za zunanje zadeve, ki bi lahko s pomočjo svojega sekretariata storil več za povezovanje Slovencev, in to v obojestransko korist. V Kanadi 30.000 živečih Slovencev bi si želelo sodelovati predvsem na gospodarskem področju. Če gospodarsko področje deluje, to ustvarja osnove še za tesnejšo kulturno povezavo. Tega bi se v Ljubljani morali zavedati.

Slovencev je v Kanadi celo morda več kot 30.000

(Ljubljanske novice 1. april, 2003)

Včeraj smo objavili članek našega stalnega sodelavca Vladimírja Urbanca iz Montreala, ki je v članku z naslovom »kdaj bo Slovenija izrabila potencial 30.000 kanadskih Slovencev?« zapisal, da je v Kanadi po zadnjem štetju 30.000 Slovencev.

Na njegov članek se je odzval urednik Glasila kanadskih Slovencev Leander Škof, ki ne le, da potrjuje podatke našega sodelavca Urbanca, ampak meni, da bi bilo lahko v Kanadi celo več Slovencev kot 30.000. Razlog temu naj bi bil, da so v Kanadi leta 2001 pri štetju svojih prebivalcev narode iz področja nekdanje Jugoslavije uvrščali med Slovence, Hrvate, Srbe, Črnogorce in Jugoslovane. Urednik Glasila kanadskih Slovencev Leander Škof je v svojem pogledu o tem zapisal: *Census Kanada 2001 (kanadski popis prebivalcev) je naštel poleg 28.910 Slovencev tudi 97.050 Hrvatov, 55.540 Srbov, 1.055 Črnogorcev in 65.505 Jugoslovanov, živečih v Kanadi. Vprašanje je, koliko Slovencev je vključenih med temi Jugoslovani, saj taka narodnost in jezik nikoli*

nista obstajala. Od 4. februarja letos pa tega geografskega pojma ne poznamo več. (Pripis uredništva: ZR Jugoslavija se je imenovala v državo Srbija in Črna gora.) Slovencev bi bilo veliko več, če bi bilo ljudsko štetje danes in če v vprašalnih polah ob popisu ne bi uporabljali besedo "Yugoslav". Po mojem mnenju bi bilo v Kanadi naštetih okoli 40.000 Slovencev; to pa je številka, ki jo uporablja kanadski slovenski kongres in tudi kanadski veleposlanik Ronald Halpin. Kanadska mesta, ki jih Census Kanada 2001 uporablja v svojih publikacijah, vključujejo širša ozemlja v premeru okoli 50 km in so znane kot CMA (Census metropolitan areas). Na primer za Toronto to predstavlja poleg mesta Toronto še dodatnih 23 mest in občin med jezeri Ontario in Simcoe.

Ob koncu svojega pogleda naj zapišem, da se popolnoma strinjam s pogledom gospoda Vladimírja Urbanca, da je gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Kanado sedaj »nično«, kljub temu da imamo v Kanadi že dolga

leta častnega konzula, katerega naloga naj bi bila izboljšati gospodarsko sodelovanje med Kanado in Slovenijo.

In še pripis uredništva Ljubljanskih novic:

Census Kanada je uradni dokument za popis prebivalstva. Za vse tiste, ki bi radi zvedeli več o tem popisu, objavljamo povezavo, kjer so vsi podatki, o katerih govorita naša sodelavca Vladimir Urbanc in Leander Škof.

Rezultati popisa prebivalcev Slovenije leta 2002

(Statistični urad Republike Slovenije, 16. april, 2003)

Sloveniji je sredi leta 2002 še vedno manjkalo 35,964 prebivalcev, da bi se lahko legitimno imenovala dvo-milijonska država, čeprav se je od leta 1991 njeno prebivalstvo povečalo za 2.6% (ali 50,681) oseb. Do povečanja od popisa 1991 je prišlo predvsem zaradi priseljevanja iz tujine, ker se je v tej dobi priselilo okoli 28 tisoč oseb. Poleg tega so dobile stalno prebivališče "izbrisane" osebe z retroaktivno in protiustavno legalizacijo. (Izbrisane osebe so tiste, ki so leta 1991 bili aktivni udelaženci napada na samostojno Slovenijo in bodo sedaj 'nagrajeni' za svojo izdajo okoli 600 milijard tolarjev, oziroma bo stalo vsakega slovenskega davkoplačevalca okoli 300,000 tolarjev - STA, 16 aprila, 2003).

Naravni prirast je bil v medpopisnem obdobju negativen za 3,500 oseb. V preteklih enajstih letih je število slovenskih družin poraslo za 2.2%. Najbolj grozljiv podatek pa je, da je 23% slovenskih družin brez otrok in da slovenski narod počasi izumira v svoji lastni državi, kot pričajo spodnje statistike:

LETO POPISA

	<u>1953</u>	<u>1961</u>	<u>1971</u>	<u>1981</u>	<u>1991</u>	<u>2002</u>
SLOVENSKE NARODNOSTI - (%):	96.52	95.65	94.04	90,77	88.31	83.06

Teoretično, če se zgornji trend nadaljuje, bo koncem tega tisočletja Slovenija imela samo eno tretjino Slovencev, ki pa bodo izumrli v četrtem tisočletju. POPIS 2002 kaže, da ne samo Kanada ampak tudi sama Slovenija je naštel v svojih popisih prebivalstva pripadnike "jugoslovanskega naroda" (8.062) čeprav taka narodnost in jezik nista nikoli obstajala; sedaj pa po 74. letih tudi ni več take geografske nomenklature.

Zanimivo je bilo tudi opaziti v rezultatih POPIS 2002, da 7.8% ali 153,745 južnih bratov živečih v Sloveniji govori vsaj eden od sledečih jezikov (po abecednem redu): bosanski, črnogorski, hrvaški, hrvaško-srbski in srbsko-hrvaški. (Mene pa so deset let v ljudski šoli in klasični gimnaziji učili samo srbo-hrvaščino... Baje so tudi nekateri slovenski anketiranci brezuspešno poskušali vnesti v vprašalno polo da govorijo prekmursko, primorsko itd., a ker ni bilo prostora za take "jezike" na vprašalnih polah). Uradna prepoved besede "Yugoslav" bo morda najboljša rešitev "jugoslovanskega" popisnega problema ne samo v Kanadskih popisih prebivalstva, ampak tudi v slovenskih.

V področju izobrazbene strukture prebivalstva pa so statistike boljše: 54% ima srednjo šolo, 13% višjo ali visoko, a še vedno jih je 6% z nepopolno osnovno šolo.

Našli so samo 99 pripadnikov judovske vere a 1,135,626 katoličanov. Sledijo jim 47,488 pripadnikov islamske in 45,908 pravoslavne veroizpovedi. 68,714 prebivalcev pa so se izjavili kot verniki, ki ne pripadajo k nobeni veroizpovedi. Vsak deseti pa je ateist. 44,070 (22.8%) pa niso odgovorili na vprašanje veroizpovedi.

Statistični urad Republike Slovenije obljublja dodatne podatke in analize POPIS-a 2002 v naslednjih mesecih. POPIS 2002 je tudi dostopen preko spletne povezave in se dobi tudi v angleščini. Naslov spletne stani je: www.stat.si/popis2002/si.

Leander Škof

Večina Slovencev za vstop Slovenije v EU in NATO

Povzeto iz Ljubljanskih novic 23. marca, 2003

Slovenski volivci so glasovali na dveh ločenih referendumih o vstopu Slovenije v Evropsko unijo in zvezo NATO. Odločili so, da podpirajo vstop Slovenije v obe asociaciji, in to s krepko večino. Od 1,613,305 upravičenih volivcev je volilo 974,988 kar je 60.3%. Za NATO je glasovalo 66.1% za EU pa 89.6%. (V Torontu pa 93.5% za EU in 92.2% za NATO).

Volivke in volivci so odgovarjali na dve vprašanji: **EVROPSKA UNIJA:** "Ali se strinjate, da Republika Slovenija postane članica Evropske unije?" in **NATO:** "Ali se strinjate, da Republika Slovenija postane članica Organizacije Severnoatlantske pogodbe (NATO)?"

Izjave slovenskih vladnih politikov:

Predsednik Državnega zbora Borut Pahor: Zelo sem srečen in ponosen, čestitam državljanom in državljanke. To je bila ne le modra, ampak v aktualnih mednarodnih okoliščinah tudi zelo pogumna odločitev, ki se bo za perspektivo tega in naslednjih rodov obrestovala. Ta izjemen dogodek nam bo ostal v spominu še dolgo časa.

Predsednik države dr. Janez Drnovšek: Drnovšek je po objavi referendumskih projekcij TV Slovenija, ki so pokazale, da so Slovenci po vsej verjetnosti prepričljivo podprli vstop Slovenije v EU in NATO, izrazil veliko veselje, "da so se znali Slovenci pravilno odločiti". To je krona več kot desetletnih prizadevanj za vstop Slovenije v dve integraciji, je dejal v prvem odzivu.

Predsednik vlade mag. Anton Rop: Rop je po objavi referendumskih projekcij TV

Slovenija, ki so pokazale, da sta referenduma za vstop Slovenije v EU in zvezo NATO po vsej verjetnosti uspela, izrazil zadovoljstvo nad referendumskimi izidi. "Rezultata jasno kažeta, da je bilo deset let prizadevanj slovenske politike usmerjenih v pravo smer, hkrati pa zavezujeta slovensko politiko za naprej," je v prvem odzivu dejal premier Rop.

Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel: Rupel je po objavi referendumskih projekcij TV Slovenija, ki so pokazale, da so Slovenci po vsej verjetnosti prepričljivo podprli vstop Slovenije v EU in NATO, dejal, da so Slovenci s tem izkoristili veliko zgodovinsko priložnost ter da se je država s tem izkazala za izredno modro in preudarno. Kot je tudi dejal šef diplomacije v prvem odzivu, zdaj Slovenijo čaka trdo delo, tako glede EU kot glede NATO.

Obrambni minister dr. Anton Grizold: Vesel sem, da sta referenduma o vstopu v Evropsko unijo in zvezo NATO uspela. Kot obrambnemu ministru mi še zlasti veliko pomeni, da volivke in volivci zaupajo v odločitve vlade in državnega zbora, je v prvem odzivu na projekcije referendumskih izidov o vstopu v EU in NATO dejal obrambni minister Anton Grizold. Izrazil je prepričanje, da bo Slovenija v zvezi NATO verodostojen partner in bo deležna vseh ugodnosti, predvsem pa varnostnih zagotovil v precej turbulentnem svetu.

Minister za evropske zadeve dr. Janez Potočnik:

Potočnik je po objavi referendumskih projekcij TV Slovenija, ki so pokazale, da so Slovenci po vsej verjetnosti prepričljivo podprli vstop Slovenije v EU in NATO, menil, da je pri odločanju o EU Slovence prepričalo dejstvo, "da

smo bili in smo del Evrope". Slovenci so po Potočnikovem mnenju z glasovanjem potrdili pripadnost evropskemu prostoru.

Pogledi in izjave nasprotnika za vstop Slovenije v Nato:

Vodja gibanja Neutro in predsednik zunajparlamentarne stranke Nova Gorazd Drevenšek je po objavi referendumskih projekcij, ki so pokazale, da so Slovenci prepričljivo podprli vstop Slovenije v EU in NATO, za STA dejal, da so rezultati posledica vladne propagande. Kot je dejal, ga slovenska politika močno spominja na politike držav na prostoru nekdanje Jugoslavije,

predvsem kar se tiče uporabe medijev, vpliva na njih ter s tem povezanega "pranja možganov" volilnemu telesu.

Razkorak med podporo Slovencev vključevanju v EU na eni in zvezi NATO na drugi strani je Drevenšek pripisal predvsem dejstvu, da odločitev za EU v danih razmerah predstavlja odločitev za nekaj dobrega, v vsakem primeru pa boljšega od zveze NATO, ki ga velik del Slovencev pojmuje kot "silo zla." Pri tem je Drevenšek opozoril, da je najbolje prodajan običajno tisti pralni prašek, "ki ga največ oglašujejo."

EU in Slovenija podpisali pristopno pogodbo

(STA, 16. aprila, 2003)

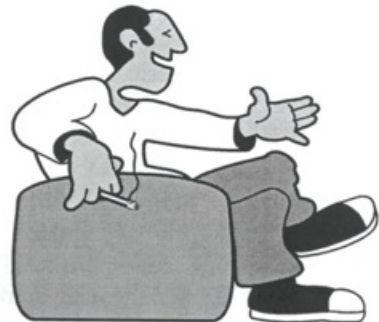
Slovenija je v Atenah podpisala pristopno pogodbo, ki natančno določa pogoje, ki si jih je Slovenija izpogajala v skoraj pet let trajajočih pristopnih pogajanjih. Da so z njimi zadovoljni, so potrdili tudi slovenski državljani, ki so na referendumu 23. marca letos s skoraj 90% večino podprli vstop države v Evropsko zvezo. To tudi pomeni, da se strinjajo, da jo DZ ratificira.

Pogodba obsega skoraj štiri tisoč strani. Po njeni ratifikaciji bo Slovenija 1. maja, 2004 kot prva postkomunistična država sprejeta v EU. Vzhodna Nemčija je sicer bila sprejeta pred njo, ko se je združila z Zahodno Nemčijo. Z njo so pristopile še sledeče kandidatke: Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Slovaška in Poljska.

Sopodpisniki slovenske pristopne pogodbe so bili predsednik Janez Drnovšek, premier Anton Rop in kasneje zunanji minister Dimitrij Rupel. Podrobnosti o EU pogodbi bodo sledile v naslednjih izdajah Glasila. Saj izjava ministra za evropske zadeve Janeza Potočnika jasno napoveduje, da se za novinke prava pogajanja še začnajo.

Vendar s podpisom pristopne pogodbe med EU in desetimi prihodnjimi članicami bodo tudi državljani novih članic povezave EU lahko prek spletne strani grškega predsedstva unije v svojem jeziku izrazijo mnenja in predloge ter se tako aktivno vključijo v razprave in odločevalski proces Evropske unije, poroča Agencija Europa.

»Čeprav je evropski protokol znan - podpiše se zunanji minister, ob večjih stvareh tudi predsednik vlade v imenu predsednika države. Podpis predsednika države po protokolu EU torej ni zraven. 'Eksotično', so menili nekateri. Večina pa se je v zadregi nasmihala zaradi neodraslega vedenja slovenskega državnega dvora.« (Delo 20. aprila) ■

Slovenska katoliška osnovna šola Svetega Vida na aveniji St. Clair v vzhodnem Clevelandu letos ne bo praznovala 101. obletnice obstoja, saj jo bodo zaradi pomanjkanja sredstev zaprli, je poročal clevelandski časopis *The Plain Dealer*.

Namesto nje naj bi leta 2004 odprli srednjo šolo za dijake, ki si drugače ne bi mogli privoščiti šolanja v katoliški šoli. Srednjo šolo bodo prevzeli jezuiti iz Detroita in nune. Slovenska šola Svetega Vida je na svojem vrhuncu v 50-ih in 60-ih letih prejšnjega stoletja sprejela okrog 1000 osnovno šolcev letno, danes pa jo obiskuje le še okoli 190 večinoma temnopoltnih otrok. Te otroke bodo

sedaj sprejele druge katoliške šole v Clevelandu. Slovenska fara Svetega Vida, ki upravlja šolo brez pomoči clevelandске nadškofije, si je prizadevala za ohranitev osnovne šole, vendar je v zadnjih 20 letih le s težavo zbrala potrebnih 200.000 dolarjev na leto. Lani je fara Svetega Vida sicer prejela 6.6 milijona dolarjev od nekdanjega farana, vendar je bilo darilo omejeno na pomoč pri šolanju otrok faranov, od katerih jih šola Svetega Vida obiskuje le še 18. Denar bodo porabili otroci faranov za šolanje v drugih šolah. Fara bo šolsko zgradbo odslej dajala v najem novi srednji šoli.

Največja kulturna katastrofa tretjega tisočletja

(Povzeto po članku Reza Baraheni, predsednika PenCanada in STA)

Kljub bombardiranju Baghdada začetkom aprila letos sta Baghdadski muzej in Iraška Narodna Knjižnica čudežno ostala brez večje škode. V svojih poslopih sta še vedno imeli nepoškodovano verjetno največjo in najbogatejšo zbirko artefaktov in dokumentacij vzhodne in zahodne civilizacije in kulture. Seznam teh civilizacij je zelo dolg: Akadijska, Sumerska, Babilonska, Arabska, Judovska, Medeska, Perzijska, Partska, Turška, in Mongolska. Sam Bagdad je dvojezično ime. Indo-iransko „Bagh“ in perzijsko „Dad“, kar je v starem veku pomenilo

„God-given“. Bog je dal iraškim pre-bivalcem ne samo olje ampak tudi kulturne spomenike in dokumente spravljene v njihovem Narodnem muzeju in knjižnici. Najmočnejša država na svetu ZDA je bila zelo pazljiva, da ni poškodovala naftne vrelce in poslopja ministrstva za nafto po vsem Iraku. Vendar pa ni storila nič, da bi zaščitila kulturne spomenike. S solzami v očeh je dejala pomožna direktorica Nabihal Amin: „Samo en tank in dva oborožena vojaka bi lahko rešila muzej in knjižnico pred podivjano drhal“, ki je pokradla vse, kar je mogla odnesti iz vseh vladnih palač in bolnic pa do kulturnih ustanov, kot muzejev in knjižnic. Ameriška vojska ni upoštevala navodil „Urada za obnovo in humanitarno pomoč v Iraku“, naj zaščiti arhaeološki muzej v Bagdadu pred plenjenjem muzeja, iz katerega so ukradli večino razstavnih predmetov. „Za vso škodo so odgovorne ameriške vojne sile“ je dodala Nabihal Amin, čeprav so bili Iračani tisti, ki so ropali. Škoda je neprecenljiva in nenadomestljiva. ■

Trilogija o vojni v Iraku in Slovenija

Povzeto po člankih v Delu, Ljubljanskih novica in STA

Prolog

Naš zunanji minister, znan po svojih zabavnih in pogosto protislovnih "ruplizmih" je sam priznal, da Slovenija vodi oportunistično zunanjo politiko zadovoljivo "atu in mami" (ZDA in Nemčiji) v njegovem cilju za uspešen pristop k Natu in EU. Zato je bil njegov februarski podpis Vilenske izjave prostovoljen in do sedaj ni bil nikoli uradno zanikan, odvzet ali preklican, kot je zahtevala "glasna manjšina" na obeh straneh Atlantika. S tem si bo verjetno Slovenija obdržala svojo letno petmilijonsko US\$ zahvalno nagrado od ZDA. Ob napadu Iraka je bilo sicer izjavljeno, da "Državni zbor RS obžaluje (ne obsoja! Op.ur.) vojaški napad na Irak brez podpore Varnostnega sveta ZN" in par dni kasneje je njegov predsednik Borut Pahor v zadregi dodal: "Če bi se izkazalo, da gre za za finančno pomoč. ... s tem, da Slovenija sodeluje ali podpira vojaško akcijo v Iraku, menim, da bi morala Slovenija na primeren način ta denar zavrnuti", kar se pa tudi še ni zgodilo.

31. marca pa nam Rupel pravi: "Naša zunanja politika do vojne v Iraku je jasna. Nismo člani protiiraške koalicije in ne sodelujemo v tej vojni, že zdaj pa sodelujemo z vsemi oblikami humanitarne pomoči," ne da bi te „oblike“ definiral.

4. aprila pa nam Delo citira Predsednika vlade Toneta Ropa: "Vlada je zavzela jasno stališče do vojne v Iraku, ki ga očitno marsikoga moti. To stališče je, da smo se vseskozi zavzemali za mirno rešitev krize v Iraku, da smo obžalovali napad na Irak, da nismo v koaliciji za napad na Irak in da smo v varnostnem svetu ZN ves čas podpirali vsa prizadevanja za razorožitev Iraka. Nobenega dvoma ni, da smo tudi z dejanji tako ukrepali."

12. aprila pa je vrhovni poveljnik slovenskih vojaških sil, predsednik Drnovšek, poslal pismo Bushu, v katerem je napisal: „Vojna v Iraku je končana. Marsikdo na svetu je dvomil v njeno

upravičenost. Mnogi pa smo bili prepričani, da je bilo potrebno razorožiti režim Sadama Huseina, čeprav smo upali, da se jo je mogoče izogniti. Vi ste bili prepričani, da je to nujno storiti v interesu nacionalne varnosti in v interesu človeštva“. Kot je še dodal, je z vojaško akcijo končan le prvi del naloge, "saj je treba sedaj zagotoviti normalno življenje iraškemu narodu". Temu pismu se je kot državljan RS odzval s svojim odprtim pismom poslanec A. Juri, v katerem je dejal, da kot predsednik vseh slovenskih državljanov Drnovšek nima mandata, da sporoča Bushu, da ne dvomi v upravičenost te vojne. Hoče pa tudi vedeti, kaj je s pismom hotel doseči... (STA)

Kdo se NE laže?

"Če bi vzdržali malo dlje, bi bil Irak razorožen po mirni poti, oziroma bi bila možna kolektivna razorožitev, ki bi imela legitimnost." (Kofi Annan, Generalni sekretar Združenih narodov). Njegov predhodnik **Butros Butros Gali** pa je dodal, da je "1441. resolucija Varnostnega sveta o Iraku jasna: za napad bi potrebovali še eno."

Ironija usode je prinesla vojno v Iraku na dan odkritja spominske plošče v parlamentarnem poslopju v Ottawi, posvečene 24. kanadskim žrtvam 9/11 terorističnega napada. Ker Varnostni Svet Združenih Narodov (VSN) ni odobril iraške vojne se je Jean Chrétien, kot poveljnik oboroženih sil Kanade, takoj odločil, da v tej vojni ne bo sodeloval. To je on že 18. februarja jasno izjavil, čeprav je že predtem tja poslal tri kanadske vojne ladje.

Čudimo pa se, zakaj je slovenska politična elita čakala do izjave bele hiše, da Slovenija (kot edina *dezerterka* od podpisnic vilenske deklaracije) verjetno ne bo dobila letošnje \$5-milijonske podpore, ker ne podpira več protiiraške koalicije. Šele tedaj so se vrhunski politiki začeli oglašati. Vendar do zdaj Slovenija

stališča, koga ona v resnici podpira v iraški vojni in tako ostala zvesta svoji "politiki dveh stolov" in "dvoumnega zanikanja". V zadregi smo imeli priliko slediti vladnim poskusom brezuspešnega "slovenskega tihega soladiziranja" z iraško vojno. Presenečen nad vprašanjem novinarja, ali je Slovenija članica koalicije proti Iraku, je baje na Brdu naš vrhovni poveljnik oboroženih sil Slovenije, predsednik Drnovšek, "...v zadregi zamomljal, da ne, kolikor on ve..." (Delo, 20. marca). Šele ko je bilo objavljeno, da se je predsednik Bush zmotil in bo predložil kongresu popravek, v katerem bo odzvel 5 milijonsko USD podporo Sloveniji, ker ni več v "koaliciji voljnih". Tedaj pa se je začel plaz dvoumnih izjav: Roman Kirn, slovenski veleposlanik v ZN je opravičljivo povedal, da slovensko "stališče ne obsoja ameriško-britanskega napada na Irak, vendar pa tudi ne izraža podpore". Sledil mu je Anton Rop, da je Slovenija samo "v koaliciji za mir". Domneval je tudi, da je bila omemba Slovenije, kot dobitnice \$5 milijonov verjetno napaka ZDA, kar pa je ameriški "State Department" zanikal, češ da je Slovenija, kot članica operacije Trajne svobode (Enduring Freedom) tudi članica operacije Iraške svobode (Iraqi Freedom). Po mnenju Pentagona je to eno in isto. Borut Pahor pa je v zadregi ugotovil, "...da bi morala Slovenija na primeren način zavrni (pet milijonsko dolarsko podporo), ker v taki koaliciji ne sodeluje." (STA, 27. marca).

Istega dne se Delo v svojem uvodnem članku tudi sprašuje, zakaj, "...ko so potrditve, da je Slovenija v vojni koaliciji, prihajale iz najpristojnejših ameriških in britanskih ust, pa ni bilo uradnega protesta;Nihče v (slovenskem) političnem vrhu ni tega verodostojno demantiral. Samo nizanja praznih, neprepričljivih izjav, ki so kupovale čas in vzdržale le do naslednjega jutra. Čedalje bolj nezmožna diplomacija in nemočna država sta lagali naprej."..."Nam premier pripoveduje, da ta država ni v koaliciji voljnih, temveč v koaliciji za mir. Slovenija je v mednarodnih odnosih gotovo preveč zanemarljiva

količina, da bi si ne mogla privoščiti tudi takšnih komičnih izjav"... Istočasno pa je Slovenska vlada tudi sprejela odločitev, da dovoli humanitarne polete transportnih letal ZDA, čeprav so baje ameriška letala že pred tem datumom uporabljala slovenski zračni prostor. Tudi ni znano, kako bo Slovenija te polete nadzorovala. Predstavniki Protivojne koalicije, Andrej Kurnik, je izrazil dvome, da bodo to le humanitarni poleti za severni Irak, ker ZDA na tem območju nameščajo nove vojaške sile za odprtje nove fronte. Dodal je tudi, naj končno slovenska vlada jasno artikulira stališče Slovenije glede iraške vojne. (STA)

"Če novi premier izjavi, da Slovenija ni članica vojne koalicije, nam ne preostane drugega, kot da mu verjamemo. Toda dejstvo je, da je prav vlada s svojim ravnanjem povzročila vrsto nesporazumov v tej zgodbi o vilenski jari kači. Naredila je napako, ne da bi bila to sploh vedela. In odtlej še vse predolgo prodaja dve zelo različni zgodbi. O morali, skratka, ni da bi razpredali. Oportunizem se v politiki pogosto izplača. Tokrat se žal ni. Nagrada za voljnost je prav nesramno nizka. Zadrega pa velika in vsak dan večje." (Uvodni članek Dela, 29. marca, 2003). 3. aprila pa na istem mestu beremo: "Položaj, v katerem se je znašla slovenska država, je obupen. Vsak dan znova nam pripoveduje, da ne podpira iraške vojne. Vsak dan znova ji z druge strani Atlantika pomahajo, ker podpira vojno. Bolj globoko kakor tokrat država res ne more pasti. Njena beseda ni vredna nič. Njeni diplomaciji se povsod posmehujejo. Njen ugled je na dnu..." (Saša Vidmajer, Delo.)

Njene nadaljujoče neiskrene politične igre, ki so povzročile posmeh v medijih doma in po svetu, so prikazane v naslednjih dveh tragikomičnih člankih, objavljenih v Ljubljanskih novicah 28. in 29. marca. ■

ZDA dajejo Sloveniji denar za »in«, slovenska vlada bi ga vzela za »ali«; Rop še vedno ne ve zakaj - klasična slovenska diplomatska babilonščina

LJUBLJANA/WASHINGTON 27. marca, 2003, smo pomirili naše bralce z izjavo slovenskega premiera mag. Antona Ropa, ki je v zvezi s sredstvi, ki jih namenjajo ZDA za sodelovanje v protiiraški koaliciji, izjavil, da je pri uvrstitvi Slovenije na seznam dobitnic prišlo do napake.

Slovensko obrambno ministrstvo je pojasnilo, da dobivamo od ZDA denar za t.i. okvir Varšavske pobude že od leta 1996.

Po zatrditvi odgovornih smo z veseljem objavili novico, da denarja ne bo in da Slovenija s protiiraško koalicijo, vsaj kar zadeva sredstva, nima nobene povezave. Kot kaže, ni tako, saj sodeč po informaciji STA, so danes objavili novico z naslovom State Department "Omemba Slovenije ni bila napaka".

V nadaljevanju novic je zapisano:

V State Departmentu so razložili, da je Slovenija članica operacije Trajna svoboda (Enduring Freedom), za katero pa ni povsem jasno, ali zajema le svetovno vojno proti terorizmu ali tudi operacijo Iraška svoboda (Iraqi Freedom). Po mnenju Pentagona je sicer to eno in isto, torej vojna proti terorizmu je tudi vojna proti Iraku. Pritožbo slovenske vlade pa so vzeli na znanje in zaprosili za popravek besedila predloga ameriškega predsednika Georgea Busha kongresu za financiranje vojne proti Iraku.

Po popravku na zahtevo slovenske vlade naj bi v dokumentu namesto dodatna sredstva za sodelovanje v vojni proti Iraku "in" vojni proti terorizmu po novem pisalo dodatna sredstva za sodelovanje v vojni proti Iraku "ali" vojni proti terorizmu.

Kljub temu pa je pojasnilo State Departmenta postavilo več vprašanj, kot pa je dalo odgovorov.

Slovenija se je februarja pridružila t.i. vilenski izjavi zunanjih ministrov v podporo predstavitvi dokazov o iraških kršitvah resolucij ZN, ki jih je v Varnostnem svetu ZN predstavil ameriški državni

sekretar Colin Powell. Od takrat naprej so Američani Slovenijo jemali v paketu vzhodnoevropskih držav, ki podpirajo ameriško politiko do Iraka. Kot kaže, nihče iz Ljubljane ni dovolj odločno posredoval, saj je predsednik odbora za mednarodne odnose v predstavniskem domu ameriškega kongresa, republikanec iz zvezne države Illinois Henry Hyde, 17. marca posebej omenil vse države, ki so se v teh težkih trenutkih postavile na ameriško stran, med njimi tudi Slovenijo.

Hyde je dejal, da se soočamo z vojno in da ni nobenega dvoma, da se iraški predsednik Sadam Husein ni razorožil, ter da nobena razumna oseba ne more verjeti, da bo to storil brez prisile. V času francoskega nasprotovanja vojaškemu posredovanju v Iraku je Hyde dejal, da ZDA niso same. "Velika Britanija si seveda zasluži častno mesto v naših mislih. Vendar je potrebno priznati tudi druge. Med njimi Španijo, Portugalsko, Katar, Bahrajn, Kuvajt, Italijo, Madžarsko, Poljsko, Dansko, Češko, Latvijo, Litvo, Romunijo, Bolgarijo, Albanijo, Hrvaško, Slovenijo, Makedonijo in Avstralijo," je poudaril Hyde, ki se je zahvalil ameriškim vojakom in izrazil prepričanje, da bodo zmagoviti.

Slovenije se za zdaj še vedno drži sloves države članice Vilenske skupine, ki jo v ZDA razumejo kot podpornico vojaške operacije proti Iraku. Bela hiša in State Department sicer Slovenije ne omenjata kot del koalicije pripravljenih držav, vendar to več ni toliko pomembno za slovenska prizadevanja za ratifikacijo pristopnega protokola o vstopu Slovenije v NATO, saj jo obravnavajo v paketu z ostalimi. Ameriški senatorji doslej še niso opazili obnašanja Slovenije, ki ni v skladu s protiiraško koalicijo in ostalimi državami, ki so lani novembra dobile povabilo za vstop v zvezo NATO.

V zvezi z objavljeno novico nacionalne tiskovne agencije smo poklicali Urad predsednika Vlade in dobili naslednji odgovor, v katerem je zapisano: Na novinarsko vprašanje glede domnevne pomoči v višini 5 milijonov USD za Slovenijo v zvezi z

vojno v Iraku je predsednik vlade 27.3.2003 po seji vlade dejal: "Včeraj smo želeli dobiti informacije po uradni poti, iz kakšnega naslova in iz katerega vira prihajajo ta sredstva. Danes smo dobili pojasnilo State Departmenta, v katerem nas obveščajo, da je prišlo do napake in da Slovenija te pomoči ne bo dobila, saj Slovenija ni del koalicije v spopadu z Irakom." Napaka, ki jo je omenil predsednik vlade, se nanaša na povezovanje Slovenije z vojaškimi operacijami v Iraku oz. na tezo, da naj bi Slovenija kot del protiraške koalicije dobila dodatna sredstva od ZDA.

Predlog za dodatno finančno pomoč je pripravil Urad za proračun Bele hiše in predvideva 2.1 milijard USD za krepitev sil ameriških partnerjev in zaveznikov v vojaških operacijah v Iraku, v povojni stabilizaciji Iraka ter za boj proti terorizmu. Spisek držav, upravičenih do teh dodatnih sredstev, je bil sestavljen na podlagi spiska držav, ki sodelujejo v protiraški koaliciji, in spiska držav, ki sodelujejo v protiteroristični koaliciji.

Kot je znano, je Slovenija članica mednarodne koalicije za boj proti terorizmu, kateri se je pridružila po terorističnih napadih v ZDA septembra 2001, v skladu z odločitvijo DZ RS. Ni pa članica koalicije v vojni proti Iraku. Do napake je torej prišlo, ker omenjeni predlog dodatnega proračuna ni jasno razmejil držav z enega in z drugega spiska in ker so dodatna sredstva opredeljena za obe skupini držav skupaj, za vse tri namene (vojaške operacije, stabilizacija, boj proti terorizmu).

Jasno je, da Slovenija dodatnih sredstev iz naslova protiraške koalicije ne more dobiti, lahko pa dobi dodatna sredstva v okviru sodelovanja in zavezništva z ZDA v boju proti terorizmu. V tem trenutku nam ni znano, koliko sredstev naj bi Slovenija prejela. O tem bo dokončno odločal ameriški Kongres.

Sodeč po različnih informacijah, ki jih dobivamo v zvezi s 5 milijoni ameriških dolarjev (vsaj za slovensko javnost

spornih), sedaj res ni jasno, kdo daje, kdo jemlje in zakaj. Dejstvo je, da nam Američani denar ponujajo in dejstvo je tudi, da ga slovenska Vlada ne želi vzeti, vsaj ne tako, da bi za to vedela slovenska javnost. Drugače si namreč ni mogoče razlagati spet nedorečenega sporočila za javnost v zvezi z dodelitvijo 5 milijonov ameriških dolarjev Sloveniji za njeno pripadnost.???

Ameriški tisk o "nagradi" ZDA Sloveniji

(Povzeto po STA in Ljubljanske novice, 29. marca, 2003)

"To je pravkar prišlo iz Ljubljane. Na stotine Slovencev je v sredo odšlo na ulične proteste zaradi vključitve države kot partnerice v vojni proti Iraku v 75 milijard dolarjev vreden Bushev iraški vojni proračun. Bela hiša je zaprosila za 4,5 milijona dolarjev za Slovenijo kot del sredstev članicam voljnih. Je pa en manjši problem. Srčkana alpska država ni njena članica," piše Washington Post in nadaljuje, da to sicer ni prvič, da je kdo zamenjal Slovenijo in Slovaško, ki pa je pripravljena članica koalicije voljnih.

"Ko so Busha med predsedniško kampanjo vprašali o Slovaški, je odgovoril, da je vse kar ve o njej to, kar je izvedel iz prve roke od zunanjega ministra, ki ga je prišel obiskati v Texas. Izkazalo pa se je, da je bil na obisku takratni slovenski premier" (Janez Drnovšek).

Rop je dejal, da Slovenija ni del takšne koalicije, ampak je del koalicije miru. Ne tako hitro, Anton. Premier se moti, če misli, da bo iz koalicije pobegnil tako zlahka. Podpis je podpis. Navsezadnje so to skušali Salomonovi otoki, pa so še vedno na seznamu. In Angola je bila del koalicije, potem nekaj časa zunaj nje, potem pa spet notri. Lahko se zgodi, da bo Slovenija vseeno dobila denar.

Kot kaže, je osnutek proračunskega dokumenta, ki je bil poslan v kongres, vključeval besedilo, ki je govorilo o Sloveniji kot delu koalicije. To je bilo popravljeno v zadnji verziji, v kateri se hvali slovenska pomoč v Afganistanu in omenja tekoče razprave glede Iraka. To je tako kot Hotel Kalifornija. Odjavljaj se, kolikor si želiš, vendar ne moreš nikoli oditi," še piše Washington Post.

New York Times pa piše, da je slovenski premier Rop dejal, da so ZDA po pomoti imenovala Slovenijo v proračunskem dokumentu, ker Slovenija ni članica koalicije proti Iraku. To je Rop izjavil na novinarski konferenci dan potem, ko so Slovenci šli na ulice, še poudarja New York Times in dodaja, da je Slovenija dovolila humanitarne polete za Irak.

Epilog

Kljub številnim peticijam, protestom in zahtevam, da naj slovenska vlada ne samo obžaluje ampak tudi jasno prekliče svoj podpis v Vilenski deklaraciji, je premier Rop še vedno vztrajal voditi svojo vladno „politiko dveh stolov“, ki jo je začel njegov zunanji minister Rupel s svojim podpisom Vilenske deklaracije (tako definirano v Delu 16 februarja). Minister Rupel pa dodajal k tej zmešnjavi s svojim novim izgovorom - oziroma novo dvomljivo interpretacijo - vladnega stališča: „S tem, ko so se 23. marca

Slovenci na referendumu odločili za članstvo v Natu, so članice te organizacije, torej tudi ZDA, zaveznice Slovenije; tudi ZDA štejejo Slovenijo za svojo zaveznico, čeprav Slovenija ne sodeluje v vojaških operacijah v Iraku, želi pa prispevati k reševanju humanitarne krize in k povojni obnovi v Iraku“. Medtem pa je tudi predsednik Drnovšek v s svojem pismu predsedniku Bushu ponižno komentiral, da je z njim vred tudi mnogo Slovencev bilo prepričano, da se mora iraški režim razorožiti v interesu človeštva. Minister Rupel pa še vedno vztraja s svojimi ne preveč logičnimi izgovori, češ da brez sodelovanja z ZDA Slovenija ne bi bila sprejeta v Nato. S tem se strinja tudi tudi premier Rop (STA 14. aprila). Slovenska vladna koalicija verjetno pričakuje, da bo vsaj oproščeno, če že ne pozabljeno njihovo koalicijsko omahovanje, ko bo po končani vojni Slovenija začela pošiljati v Irak svojo humanitarno pomoč. Več milijonska „*krvna denarna nagrada*“ od ZDA pa bo medtem prispevala h graditvi za nepotrebno državno letalo. Tako bosta tudi ostala „*volk sit in ovca cela*“ in oba „*ata in mama*“ zadovoljna...

Žal pa bo ostala blamaža oportunistične, nejasne in nedosledne slovenske diplomacije...

Ameriški predsednik George Bush je 1. maja uradno razglasil konec druge zalivske vojne. Vendar pa bodo ostale vojaške sile ZDA v Iraku, „*dokler delo ne bo opravljeno*“.

Ameriška letalonosilka Theodore Roosevelt v Kopru

(Delo, 20. aprila, 2003)

V slovenske vode je 18. aprila priplula ameriška letalonosilka Theodore Roosevelt (stara 19 let, ima jedrski pogon, sodelovala je tudi v »Puščavskem viharju« v Iraku leta 1991), ki je dospela po vojaški operaciji v Iraku, da bi si v Kopru posadka (6300 ljudi, 85 letal in helikopterjev) odpočila in obnovila zaloge. Januarja letos je bila v Kopru zasidrana že ameriška letalonosilka Harry S. Truman (z manjšim incidentom na koptnem med domačini in

mornarji), pred tem pa letalonosilki J. F. Kennedy (1997) in G. Washington (2002). O obisku letalonosilke so razpravljali v koprskem mestnem svetu (naj bi vojakom odrekli gostoljubje, dokler se njihova vojska ne umakne iz Iraka), je koprski župan tako pobudo zavrnil z večinsko podporo mestnih svetnikov.

Tudi mirovniki niso organizirali nobenih protestnih akcij. ■

Svetovni gospodarski zastoj in Irak

(Dr. Peter Klopčič 21.2.2003)

Vsi gospodarski kazalci so zelo negativni. V Nemčiji je narodni dohodek narastel leta 2002 samo za 0.2%. Za letos predvidevajo rast 1%. Pa še ta je vprašljiva zaradi zastoja nemškega izvoza. Japonska je še na slabšem.

Gospodarstvo Z.D.A. izgleda malo bolj dinamično. Toda Amerikanci so prihranili lani le 1.6% narodnega dohodka, kar je najnižja stopnja v vsej njihovi zgodovini. Poleg tega imajo deficit v zunanji trgovini, ki znaša 5% plačilne balance. Leta 2002 je dosegel deficit v trgovski izmenjavi 435 bilijonov dolarjev, kar je 21.5% več kot leta 2001. To je nesprejemljivo na dolgo roko. Veliko gospodarskih strokovnjakov se boji, da smo pred deflacijo svetovnega gospodarstva.

Veliko ekonomistov se boji bolj deflacije kot inflacije, ker so njene posledice zelo drastične. Deflacija pomeni, da začno padati cene vseh dobrin, vključevši hiše, stavbe, palače, inujstrijski objekti, zemlja itd. Večina teh nepremičnin je financirana z visokimi hipotekami. Ko pride do gospodarskega zastoja, nekateri lastniki ne morejo plačevati svojih finančnih obveznosti in so primorani, da prepustijo te nepremičnine bankam. Ko se ta proces razširi, kot sindrom padanja domin, tudi banke ne zmorejo svojih finančnih obveznosti in enostavno bankrotirajo. To se je zgodilo leta 1931, ko je propadlo veliko število bank in ves svetovni finančni sistem z njimi. Kriza leta 1931 ni bila kriza prevelike proizvodnje, ampak je bila svetovna finančna kriza.

Centralne banke lahko preprečujejo deflacijo z znižanjem obrestne mere. V Z.D.A. je ta sedaj

1.25% in se pričakuje, da se bo v nekaj mesecih znižala na 1%. Na Japokem je obrestna mera 0%. Ko pridejo centralne banke do te stopnje lahko povečajo obtok denarja s tem, da tiskajo denar in kupujejo državne obveznice. Toda nekateri ekonomisti menijo, da te zadnje metode ne pomagajo veliko.

Dejstvo je, da smo v zelo težkem gospodarskem položaju in tega se zavedajo ameriški ekonomisti in politiki. To pa vejo tudi arabski politiki, vključevši Ben Laden in Al Queda.

Svetovno gospodarstvo je tako krhko, da bi bil ga z lahkoto pahnili v veliko krizo, podobno oni iz leta 1931.

Ben Laden in njegovi teroristi se zavedajo, da bi z zelo drago nafto ali prekinitvijo njene dobave v Z.D.A. in Evropo lahko pahnili svetovno gospodarstvo v krizo neizmernih razsežnosti z razstrelitvijo naftnih vrelcev in drugih petrolejskih objektov v državah arabskega polotoka. V Iraku in Iranu bi to brez dvoma dosegli. To bi bilo veliko lažje kot razbitje "World Trade Centre" v New Yorku.

George Bush in njegova ekipa se zavedata, da ta možnost obstaja in verjetno zato hočejo zasesti Irak, z namenom da zasigurajo dobavo nafte Evropi, Japonski in Z.D.A.

To bo torej tipična gospodarska vojna, kot so bile v zgodovini večine vojn. Tri Punske vojne med Rimljani in Kartažani so bile gospodarskega značaja. Trgovska tekma med Anglijo in Nemčijo, je bil bazičen razlog za prvo svetovno vojno.

Umor Fredinanda Habsburškega v Sarajevu je bil samo zadnji vzrok, ki je služil samo za javno informacijo. Z gospodarskimi kriteriji torej lahko vsaj delno razložimo ameriško agresivnost do Iraka.

Ne moremo pa s tem kriterijem moralno opravičiti nobene vojne.

Ne smemo pozabiti, kar je dejal slovenski mislec Jože Pučnik: "Politika je nekaj, kar je še na meji dostojnega".

Moralisti bi debatirali v nedogled, kaj je večje zlo: vojna v Iraku ali možna svetovna gospodarska kriza, ki bi pahnila vse človeštvo v mizerijo in obup. ■

Odlomek pogovora s častnim konzulom Dušanom Lajovicem

(Povzeto po članku Roka Praprotnika, novinarja Dela)

V Sloveniji imajo še vedno vajeti v rokah isti ljudje kot v prejšnjem režimu, pravi Lajovic

Ljubljana - Dušana Lajovica smo poklicali v Avstralijo in povprašali o razlogih za njegovo odločitev, da sezname uslužbencev, sodelavcev in nadzorovancev nekdanje Službe državne varnosti objavi na internetu pod udba.net: "Moj namen je bil razkriti barabije, ki so so v Sloveniji dogajale pod komunisti. Kako so preganjali, mučili in ubijali naše ljudi. Želim, da bi začeli Slovenci razmišljati. Jaz v demokraciji živim že 53 let, navajen sem svobodno dihati in nihče mi ne prepoveduje povedati, kar si mislim. V Sloveniji pa imajo še vedno vajeti v rokah isti ljudje kot v prejšnjem režimu."

Lajovic nam ni želel povedati, kje je dobil dosjeje SDV, zatrnil pa je, da Miha Brejc, ki je bil direktor VISA (obveščevalne službe) po uvedbi večstrankarskega sistema, s tem nima nič. Povedal pa je, da ima dosjeje že od osamosvojitve. Šele zdaj pa jih je objavil zato, ker je čakal, da uspeta referendum za EU in Nato. Kot pravi, bo ob primernem času objavil še več dokumentov.

Vprašali smo ga tudi, ali ve, da je z objavo zaupnih dokumentov, ki vsebujejo tudi osebne podatke, kršil slovensko zakonodajo. "O tem naj odločijo slovenski komunisti," odgovarja Lajovic. "Udba me je poskušala ubiti. Oznovec Zdenko Rotar je dvakrat zaprl mojega očeta in mamo,"

pravi in dodaja, da so ga preganjali, ker je bil antikomunist ■

Dušan Lajovic je leta 1945 emigriral v Avstralijo, in sicer po tistem, ko je bilo premoženje njegove družine nacionalizirano. Njegov oče je namreč leta 1912 v Ljubljani ustanovil podjetje Saturnus in ga štiri leta pozneje prodal. Leta 1928 je v Šiški ustanovil podjetje, kjer so delali tube in plastične izdelke. Dušan Lajovic je po prihodu v Avstralijo nadaljeval družinsko tradicijo izdelovanja tub. V Sydneyju je postavil svojo prvo in največjo tovarno Impact International. Pozneje je odprl tovarne še v Novi Zelandiji, v Melbournu, Maleziji, Indoneziji, Venezueli in na Filipinih, večinski delež pa ima tudi v slovenskem podjetju Lajovic Tuba Embalaža v Ljubljani, ki je bilo sicer pred nacionalizacijo lastništvo družine Lajovic. Impact International proizvaja tudi za slovenska podjetja Lek, Krko in Henkel. V Slovenijo se je Lajovic prvič po letu 1945 vrnil leta 1991. Leta 1992 ga je takratni (in sedanji) zunanji minister Dimitrij Rupel postavil za častnega konzula, leta 1998 pa je bil imenovan za častnega generalnega konzula na Novi Zelandiji. ■

Afera Lajovic: udba.net

»...nekaj gnil'ga je v državi danski...« Skakespeare

(»007« z izvlečki iz STA in Dela, 22. in 23. april, 2003)

Velikonočni prazniki so nam poleg šunk in pirhov prinesli še nekaj drugih presenečenj.

Veliko prahu in smradu je povzročila nedavna objava spletne strani pod naslovom udba.net na mednarodnem internetu. Mnogi niso verjeli svojim očem, ko so spoznali, da je bil strogo zatajen seznam z dosjeji milijon Slovencev. Istočasno pa so bili izpostavljeni javnosti in razkrinkani do sedaj še nepoznani sodelavci krvave udbe (Službe državne varnosti - SDV). Seveda pristojni vladni organi v Sloveniji so takoj preprečili dostop domačim računalnikom, a v tujini smo ga lahko obiskavali do konca velikonočnih praznikov, preden jim je uspelo preko interbola odstraniti njegovo vsebino z internetnega strežnika.

Mediji in računalniki so nam od Sydneya in Hongkonga preko Evrope do Vancouvra in Bangkoka poročali preko spletne strani udba.net, da so bili Milan Kučan in Janez Drnovšek, poleg mnogo drugih znanih slovenskih politikov (kot zavednih članov komunistične partije) tudi aktivni sodelovalci pri Službi državne varnosti (SDV), kot da mi tega že nismo vedeli. Bolj zanimivo pa se je bilo seznaniti z imeni nadzorovanih oseb, doma in v tujini. Mora se priznati, da je seznam že precej zastarel, vendar je vsaj kot arhivsko in zgodovinsko še vedno zanimiv. Vsebuje po angleški abecedi razporejena imena z naslovi in rojstnimi podatki nadzorovanih oseb, s številčnimi šiframi dosjeja, kateremu pa je včasih težko slediti. Navodila so objavljena na uvodni strani (črke čšž se ne rabijo).

Najprej je bil udba.net celo osumljena kot zakasnela prvoaprilska šala, čeprav so podatki izgledali avtentični in sistematično dosledni, kot v stari SFRJ. Dokaz, da je to pravi dokument, pa je

bila tudi hitra reakcija članov vladne koalicije, ki so zahtevali ustrezno akcijo 'od pristojnih organov', saj so se bali, da lahko politično škoduje zlasti tistim, 'ki so se na seznamu znašli po krivici'. (STA)

»Spletna stran udba.net 23/4/03 ni bila več dostopna niti iz tujine. Kot kaže, je nekdo odstranil vsebino s strežnika. Miran Koren, tiskovni predstavnik slovenske policije nam je povedal, da je 'slovenska policija v okviru mednarodnega policijskega sodelovanja prek Interbola zaprosila za izvedbo vseh policijskih postopkov, ki jih seveda dovoljuje tajna zakonodaja za zavarovanje dokazov'. Policijski postopki, ki jih omenja Koren, bi lahko pomenili, da je tajna policija upravitelju internetne strani zasegla sporne dokumente nekdanje SDV.«

»Ministrstvo za zunanje zadeve smo včeraj vprašali, kaj meni o tem, da častni konzul Slovenije objavi podatke, ki so po slovenski zakonodaji tajni. Dušan Lajovic je namreč častni konzul RS v Avstraliji in Novi Zelandiji. 'Če bi bil ugotovljena nepravilnost in nezakonitost takšnega ravnanja, bi zunanje ministrstvo sprožilo ustrezne ukrepe', nam je odgovorila tiskovna predstavnica MZZ Nataša Prah. Sicer pa je odgovorila, da si ministrstvo še ni ogledalo sporne spletne strani, ker je bil dostop iz Slovenije onemogočen. 'Zunanje ministrstvo za zdaj ni prejelo nikakršnega uradnega mnenja glede pravne kvalifikacije objave tovrstnih podatkov, niti ni bilo uradno obveščeno, da bi bili zaradi objave zoper častnega konzula Slovenije sproženi sodni postopki', je sporočila Prahova.«

Na naslednji strani so objavljeni odmevi slovenskih medijev v angleščini, ki so bili natisnjeni v *SLOVENIA NEWS* - 29. aprila, 2003.

udba.net - STIRS UP CONTROVERSY

After a web site appeared with the names of Slovenians who allegedly collaborated with the former Yugoslav secret police (known as UDBA), the issue found its way onto the agenda of the cabinet session. Foreign Minister Dimitrij Rupel asked for an additional two to three days to make a decision on whether the Honorary Consul to Australia and New Zealand Dušan Lajovic - who provided the UDBA records on a web site run through a server in Thailand - should remain in office. Around one million alleged UDBA collaborators and persons monitored by the secret agency appeared on the Internet in mid-April, but the Slovenian authorities immediately blocked access to it on the suspicion that it violated privacy rights. The measure has stirred up controversy and was labelled censorship. The media published the names of some top Slovenian politicians who supposedly appeared on the list, but they all denied having collaborated with UDBA. The coalition SLS and opposition NSi responded to the ban on access to the web site from Slovenia: SLS thought that banning access could lead to manipulations, while NSi was convinced that such a move was unlawful.

TV SLOVENIJA - (april 22) shared the view that the recent disclosure of alleged collaborators and monitored persons of UDBA was inappropriate, yet it posed no threat to Slovenia's stability. As historian Jerca Vodušek Starič told TV, the public has the right to know what its politicians are doing. She therefore does not consider the publication of the data about incumbent public figures on the web a violation of the personal data act. Ljuba Dornik Šubelj of the Slovenian Archives explained that out of a total of one million alleged names that have recently appeared on the Internet, files of only some 3,000 people exist. A record of a person from the list means nothing, said Drago Ferš, the director of the Slovenian Intelligence and Security Agency (SOVA) from 1993 to 2000. As he explained, this is "merely a record which also changed over time, it is not a written file which would say who exactly that person was and what they did".

MAG says the UDBA files should have been brought to light in 1990. "The Internet records - which experts right away confirmed were authentic, whereupon police sowed the seeds of doubt as to their authenticity - show that Slovenia has not ceased to be a para-police para-state. The consequences of this notion are as terrifying as was the Internet event itself surprising; it pleased numerous freedom-loving Slovenians and angered as many Slovenians with dirty hands." The paper also criticizes the ban on access to the udba.net web page and labels it "censorship". "Man's right to be informed about who was their hangman is superior to the manipulation of protective legislation. The lists are not fiction, they are a snapshot of reality in 1988."

PRIMORSKE NOVICE Censorship on the Internet is only known in a few totalitarian states, such as China or Iran, says the Koper-based daily Primorske Novice (Apr. 19). It is not difficult to guess what foreigners will think of the latest Slovenian version of censorship on the Internet. Politically - particularly in terms of international politics - the news is really a disaster, as it shows the country as a skillfully masked parliamentary democracy in which, even now when it is entering the EU and NATO, old personnel from totalitarian times truly hold the levers of power. The measure is a disaster tactically, because the censorship has only raised interest in the dusty, actually desperately boring, bureaucratic lists of names. Among them, one can probably find those that are responsible for the censorship, directly or indirectly. Technically, the measure is stupid, as a skillful Internet user can avoid it easily. The most unbelievable things can be found on the Internet, from Mein Kampf to lists of alleged collaborators of the former East German secret police Stasi. Yet nowhere in Europe has access to such sites been blocked. Slovenia is the first country to do so, and what is going on is shameful.

SPRAVA

(Mateja Babič, 11-13 marca, 2003 Delo in STA)

Ob priliki javnega informativnega sestanka, ki ga je 10. marca sklicala komisija vladne koalicije za reševanje vprašanj "prikritih grobišč", so bili v Delu objavljeni tri informativni članki pod peresom **Mateje Babič**: "Država gosto prepletena z grobišči" (11/3/03), "Grobovi s preveč spomini" (12/3/03) in "Novo o grobiščih" (13/3/03). Komisija ima tri predstavnike: **Peter Kovačič Peršin**, predsednik, **Spomenka Hribar**, podpredsednica in član **Mitja Ferenc**, profesor na filozofski Fakulteti v Ljubljani, kateremu pri registriranju prikritih grobišč asistira tudi **Mateja Bavdač** z uprave za kulturno dediščino.

Mateja Babič med drugim piše: "Nič zanesljivega še ni o tem, ali se bodo poslanci z zakonom o vojnih grobiščih res ukvarjali že na majski seji. Da naj bi bilo tako, se v vrstah vladajoče koalicije sicer načelno strinjajo. Toda dokončno bo odločil kolegij predsednika DZ na enem izmed srečanj v aprilu. Do druge obravnave zakona pa bo vsekakor izrečenih še veliko besed in mnenj na temo vojnih grobišč. Razprave, ki smo jim bili nazadnje priča pred slabim letom dni, vse tako kaže, znova oživljajo."

Sprva so pričakovali v Sloveniji okrog 120 prikritih grobišč (*prikrita grobišča so tista, v katerih pokopani niso mogli ali smeli imeti svojega lastnega groba v komunistični Jugoslaviji*). "Kaže pa, tako Ferenc, da je država mnogo bolj prepletena z grobišči". Našli in registrirali so že "...196 lokacij, toda še najmanj 187 jih je ostalo neobdelanih... ..196 obdelanih grobišč sodi v 54 občin, iz seznama še neobdelanih lokacij pa je razbrati, da bo več kot 70 občin imelo opravka z enim ali več prikritih grobišč...", kjer so pokopani po vojni usmrčeni vojaki, civilisti in nekaj takih, kjer so žrtve neznane. Grobišča so razdelili v štiri skupine krajev, ki so jih morilci izbrali za usmrtnice: kraške jame, rudniške jame in

zaklonišča, protitankovske jarke in običajne jame, ki so jih za usmrtnice morali izkopati in so najmanj strokovno raziskana". Od doslej evidentiranih prikritih grobišč večina vsebuje žrtve slovenske narodnosti, nato hrvaške, a samo ena desetina pa nemške in druge narodnosti.

Za dva spominska parka, v **Teharju** in **Kočevskem Rogu**, je predvidenih 187.6 milijonov SIT, za osrednji spomenik vsem žrtvam v **Ljubljani** pa še dodatnih 40 milijonov (*točna lokacija za ljubljanski spomenik še ni znana, čeprav bi bilo po vojni oskrunjeno pokopališče pri Ljubljanskem gradu verjetno najprimernejša*).

Mateja Babič se sprašuje, zakaj je **Spomenka Hribar**, zlasti kot podpredsednica vladne komisije, predvčerajšnjem spet ponovila svojo znano zgodovinsko lekcijo: "*Naslednikom domobranske strani gre le za to, da bi prišlo do priznanja, da je bila domobranska vojska v resnici slovenska vojska. Zunaj dvoma je sicer, da so bili vojaki. A to so bile pomožne čete okupatorja in nič drugače*". Mateja Babič meni, da take izjave ne bodo kmalu doprinesle do narodne sprave in dodaja: "Prvi cilj, ki bi mu morali slediti, je dostojen pokop tistih, ki že dolgo iščejo mir pod slovensko rušo. Ne glede na to, kakšni in čigavi so bili. Temeljni cilj zakona navsezadnje ni razločevati in deliti, pač pa dostojno pokopati vse žrtve, ne oziraje se na njihovo ideološko pripadnost."

"Če nekateri danes tega še niso zmožni zaradi pretirane obremenjenosti s preteklostjo ali zaradi čustvene ali pa celo neposredne vpletenosti v takratno dogajanje, potem je bolje še za nekaj časa opustiti misel na spravo in to delo prepustiti mlajšim generacijam, ki bi poleg poznavanja zgodovine premogle tudi hladno razumsko presojo in ki bi mogli storiti to, kar predhodniki niso: torej enkrat za vselej mrtve pokopati z vso

dolžno pieteto. Pretekle parlamentarne razprave pač ne dajejo dosti upanja, da se bo kaj takega v kratkem zgodilo.” (S tem se strinja tudi dr. Peter Urbanc, ki izjavlja, da pri vseh povojnih prikritih grobiščih je bolje počakati, “kot postaviti zavajajoče napise...” saj “...bi bila velika laž napisati: *žrtve vojne*”).

“Vprašanje pietete do mrtvih in pobitih v vojni in po njej je enkrat vendarle potrebno storiti, je stavek, ki se kot jara kača valja po ustih politikov, ne glede na njihovo barvo. Praktično pa je bila to tudi edina točka njihovega soglasja. Kaj več za pomiritev doslej niso storili”.

“Čeprav je bil zakon o vojnih grobiščih že v drugi parlamentarni obravnavi, kaže, da še lep čas ne bo sprejet, kar onemogoča ali vsaj močno omejuje vsakršno delo pri ureditvi prikritih grobišč.” Zaenkrat ni uvrščen niti na aprilsko niti na majsko zasedanje Državnega Zbora.

“Tako kot je bilo doslej, bo tudi v prihodnje verjetno najbolj sporen napis na grobiščih žrtev zunajsodnih likvidacij”. Komisija predlaga, da bi se napis glasil: “*Žrtvam vojne in povojnih usmrtitev*”, katerega zagovarja tudi vodja poslancev LDS Tone Anderlič. Predlagan je bil tudi

napis: “*Žrtvam vojne in povojnega nasilja*”, ker naj bi s tem zajeli celotno dogajanje v vojni in po njej, kakor tudi žrtve, ki niso naši državljani. Predstavniki SLS Stanislav Brenčič pa meni, da bi za spravo veliko naredili, če bi napisu: “*Žrtvam vojne in revolucionarnega nasilja*” zapisali tudi imena vseh znanih zamolčanih žrtev. Janez Drobnič, vodja poslancev Nove Slovenije pa svetuje, da se vpraša predstavnike svojce žrtev o njihovem mnenju, preden bo besedilo DZ sprejel v zakon, morda že v jeseni.

Uredništvo Glasila končuje zgornji članek z diplomatsko izjavo našega častnega genernega konzula Jožeta Slobodnika, ki je v svoje nagovoru na 43. Slovenskem Dnevu povedal: “Prav je, da se spominjamo preteklosti in si prizadevamo za to, da se zgodovina piše kar najbolj objektivno, tako kot se je v resnici zgodilo. V tem smislu pozdravljam prizadevanja tistih, ki se trudijo za to, da se preteklost naše zgodovine ne pozabi, ampak se objektivno piše.

Prav pa je tudi, da se zavemo, da mora priti čas in dan, ko se čustveno ločimo od preteklosti in se z vso silo svojega ustvarjalnega duha oklenemo sedanjega trenutka in se zazremo v prihodnost.”

Slovenski del pokopališča v Leadville, Colorado

PISMA BRALCEV IN ODGOVORI

Odprto pismo g. Leandro Škofu, uredniku Glasila

Prisrčna hvala za Vaše spodbudne besede o mojem pisanju in čestitke ob mojemu visokemu odlikovanju Republike Slovenije v januarski/februarski številki Glasila. Čeprav sva morda v različni ideološki filozofiji, ste me sprejeli kot dopisnika Glasila in zato sem Vam hvaležen. V tem veje iz Vaše osebnosti objektivnost in ljubezen do slovenstva, ki ni vezana na ozko strankarsko ali versko ideologijo. V tem spoštovani g. Škof ste visoko iznad mišljenja povprečnega Slovenca, ki ne odstopi od svojega prav (čeprav včasih skreganega z zgodovino) niti za ion. Skrbi me usoda slovenskega naroda, tako malega in tako razdvojenega. Slovenskemu narodu, slovenski državi je dandanes potrebna predvsem edinost in složnost, da preživita kot narod v trendih novega tisočletja, v katerem je Slovenija kot lupina na razburkanem morju svetovnega kapitala, kateremu se bo moralo odpreti slovensko gospodarstvo. Slovenci tudi izumirajo, saj naj bi jih bilo čez petdeset let le še en milijon. Odpreti bo tudi morala tuji delovni sili v različnih verskih prepričanjih, ki bo lahko dolgoročno pozitivno (z asimilacijo), ali pa negativn vplivala na slovensko famulijo, slovensko družbo in na slovenski narod. Vera, upanje in ljubezen so želje človeškega duha, od teh pa je najbolj plemenita ljubezen. "Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe" naj bi bil motto današnje razdvojene v cilju edinosti in spravnosti in v dobro bodočih slovenskih rodov - v mislih na slovenske genije uma, kot Prešeren, Župančič, Gregorčič, Finžgar, Cankar in mnogo drugih.

Vladimir Urbanc in Veronika Stabej

Spoštovani g. Vladimir Urbanc

Hvala za vaše pismo in akolade, katere verjetno ne zaslužim, vendar kot urednik skušam dosledno slediti našim uredniškim smernicam objavljenim v našem Glasilu. Kot amaterski arheolog pa prepuščam bodočim poklicnim in nepristranskim zgodovinarjem, da bodo sodili v koliko (če sploh) sem v svojih pisanjih "skregan z zgodovino". Zahvaljujem se Vam tudi za vaš prispevek "Še zadnjič o slovenski spravi", ki ga žal zaradi dolžine ne moremo objaviti. Medtem pa je bil Vaš članek tudi že objavljen, čeprav silno skrajšan v Ljubljanskih novicah in tako zgubil na originalnosti publikacije. Ker pa je bil objavljen v ljubljanskem časopisu, bo tako verjetno tudi hitreje prišel v oči članom Komisije v Ljubljani, ki je odgovorna za rešenje spravnega problema. Zadnji razlog pa je, ker smo že povzeli iz Dela obširno trilogijo Mateje Babič. Poleg tega pa je vaša teza, ki primerja podobnost imoralnega medvojnega bombardiranja Dresdena in Hirošime z illegalnimi povojnimi, izvensodnimi, množičnimi likvidacijami neoboroženih vojakov in civilnih žrtev v Sloveniji, zelo slična spravnici poslanici predsednika Janeza Drnovška, katero smo že v celoti objavili v novemberski/decemberski 2001 številki Glasila. Omenili smo

že tedaj, da razen moralne žalibog ni nobene uradne konvencije, ki bi med vojno prepovedavala bombardiranja (razen plinska). Medtem pa "ženevska konvencija" po podpisu mirovne pogodbe jasno prepoveduje zunajsodne in maščevalne usmrtitve in masovne likvidacije vojakov in civilistov. Te pa je tedanja enoumna vlada Slovenije uradno sankcionirala, kot to pričajo stotine prikritih grobišč po vsej državi, vsebujočih desettisoče ilegalno pobitih žrtev, slovenske in tuje narodnosti. Cilj spravne zakonodaje vendar ni najti krivce, ampak samo uradno priznanje povojnih usmrtitev in dostojen pokop vseh žrtev, ne glede na njihove ideološke pripadnosti ali narodnosti.

Hvala tudi za kopijo vašega tri-stranskega govora ob priliki podeljenja "častnega znaka svobode RS", ki ga zaradi dolžine ne moremo objaviti (krajši sinopsis pa je bil že natisnjen v zadnji izdaji Glasila). Vendar pa z našimi čestitkami objavljamo vašo poslano sliko tega častnega dogodka 25. januarja, 2003 v Montrealu, Kanada.

Pričakujoč Vašega nadaljnjega sodelovanja Vas lepo pozdravlja,
Leander Škof. urednik

Odlomek nedavnega pisma iz Argentine, poslanega enemu naših bralcev:

"...oprostita, da toliko časa odlašam z zahvalo. Vajin dar pa me je spomnil, da tudi jaz malo bolj pogledam naokrog in malo več pomagam, kjer se da in je potreba res huda. Ljudi v skrajni revščini je na kupe. Argentina ima dobrih 36 milijonov prebivalcev, 20 milijonov je revežev (družine z otroci, ki imajo manj kot US\$ 193 na mesec). Družina, ki razpolaga z manj kot US\$ 87 na mesec pa se smatra indigent; danes je to 7.2 milijona ljudi. To je nekdanja bogata Argentina! Danes je nedelja, popoldne. Skozi okno vidim ljudi, ki na cesti odpirajo vreče s smetmi in odpadki in iščejo ostanke hrane ali pa kako stvar, ki bi se mogoče prodala (steklenice, papir itd). Pred par meseci so se pojavili šele zvečer, ko se je stemnilo, zdaj pa iščejo in brskajo ves dan, odrasli in otroci, cele družine. Kaj se je zgodilo? Glavni vzrok je gotovo korupcija in kraja nesposobnih politikov, sodnikov in direktorjev in pa seveda globalizacija - vse je že *made in China*. Evropa, USA in razvite države ne potrebujejo več argentinskega žita, koruze, mesa in mnogo drugih industrijskih proizvodov. Že četrto leto imamo hudo recesijo, zaprte tovarne in trgovine in brezposelne ljudi inženjerji, zdravniki, bivši šefi in tudi fabrikanti. Mladina je obupana, mnogi sploh še nikdar niso imeli službe! V Argentini ni organiziranega socialnega zavarovanja in podobnih ustanov. Kdor pa je imel kaj v banki je pa tudi zgubil skoraj vse zaradi devaluacije..."

The following letter was forwarded to us for publication by one of our readers

Dear Editor,

Dr. Metod Milac's recently published book "Resistance, Imprisonment and Forced Labor" is a thought provoking account of the author's harrowing WWII experiences. Initially the author familiarizes the reader with the Milac family in northern Slovenia and the conditions existing there just before WWII broke out.

He then shares his memories of the early German and Italian occupation of Slovenia, his life with the Slovenian partisans, internment in the Italian concentration camp on Rab island and his detention in a Gestapo prison. The author tells about his life in the notorious Auschwitz camp as an exiled forced labourer, about his escape from the camp in early 1945 and his long journey back through German occupied lands to the distant Slovenia.

The reader can't help but marvel at the authors fierce determination and iron will to survive. In early May 1945, Milac came to within 10 miles of his family home in Ljubljana, only to turn around and join the retreated Home Defense forces and thousands of civilians as they fled to Austria, away from the advancing communist armies. There, he witnessed the cruel deception by the British occupying forces which led to a forced repatriation of Slovenian refugees and to their subsequent torture and slaughter. As a refugee, the author finds his way to the University of Graz in Austria to pursue his love of music and after five uncertain years, emigrates to the United States.

During those tumultuous years, thousands of people lived through any one of the terrifying experiences described in the book, but few, if any, experienced and survived them all. Yet, throughout it all, the author maintains a positive attitude, always looking for the good in his fellow man while keeping his courage and optimism for the future alive.

The author started his new life in the Cleveland area as a labourer while continuing to pursue his musical education. With determination and hard work, Milac earned five degrees, the last a Doctorate at the age of 66. He built an illustrious academic career and shines as a role model for us all.

"Resistance, Imprisonment and Forced Labor" is an inspirational book, especially for us, who lived in those times and circumstances. It is particularly valuable because it is written in English, making it more user friendly to younger Slovenian generations. Dr. Milac's autobiography is well worth reading and I highly recommend it. F. J.

15th Annual All-Slovenian Classic Open Golf Tournament

Saturday August 16, 2003

Rockway Glen & Estate Winery Golf Course 3290 9th Street, St. Catharines Ont.

Cost \$90.00 per person - Includes: Golf, Cart, Dinner and Prizes

Or \$25.00 for Dinner Only

Net proceeds benefit the Slovenian-Canadian Scholarship Fund

Sponsored by:

Bled-Beamsville, Lipa Park - St. Catharines, St. Gregory the Great - Hamilton

For more information call:

Whitby - Brane Skerlj 905-576-4235

Hamilton - Ed Kodarin 905-309-4050

St. Catharines - Gregory Oresar 905-684-0036

Toronto - John Stark 416-291-5168

Mississauga - Florjan Markun 905-465-1392

Stoletnica Justine Petrič

Anica Resnik

Minulo je sto let odkar je naša torontska Slovenka zagledala luč sveta 25. februarja 1903 v družini Antona in Helene Znidaršič v notranjski vasi Krušče v župniji Sv. Vida nad Cerknico. Kot enajsti otrok je odrasčala v družini sedmih sester in petih bratov. Osemnajstletna se je poročila z Lojzeto Petričem k Sveti Trojici pri Blokah in postala kmečka gospodinja in gostilničarka ter vzorna mati treh sinov in dveh hčerk.

Idilično podeželsko življenje, je uničila druga svetovna vojna in revolucija rdeče ideologije. Gorele so vasi, padale bombe, italijanski okupator je odganjal dolge vrste mladih mož in fantov v internacijo ali jih pobijal, domači sovražniki vere in slovenske zemlje. V letu 1942 si je najstarejši sin France na domačem polju moral izkopati lastni grob, kamor ga je pahnila italijanska puška. Domača hiša je bila do tal porušena. V letih 1942 in '43 je mlada mati z dvema hčerkama živela na raznih krajih, mož Lojze pa se je pozneje s sinovoma pridružil domobrancem.

Prvega maja 1945 je Justina s hčerkama zapustila Cerknico in z dolgo procesijo dolenjskih beguncev romala deset dni po poti slovenske Kalvarije preko Ljubljane, Gorenjske, Ljubelja na Vetrinsko polje kjer je v zgodnjem poletju 1945, s tisoči materami delila usodo makabejske matere ob izgubi drugih dveh sinov.

Po letih begunstva v Lienzu, Spittalu je v letu 1948 odšla z možem in hčerkama v Kanado, v provinco Alberto na kmetijo sladkorne pese in se po letu 1953 naselila v Torontu. leta 1965 je postala vdova po Lojzetovi smrti.

Navajena težkega dela, globokoverna in polna zaupanja v Boga in Marijo se je vsa predala Njegovi službi in bližnjemu. V prvih letih novih slovenskih župnij v Torontu, posebno pri

Brezmadežni je mnogo časa posvetila oskrbi cerkve, duhovnikov in bolnikov bila aktivna članica raznih organizacij in vsem prijateljica.

Večerna zarja poznih dni obseva sedaj njeno mirno življenje pri hčerki Justini, njeni življenski spremljevalki. Gospa Justina je modra žena. Lepo jo predstavi z besedami.... "vsak človek ima svojo dobo na svetu..." Pri stotih letih ima še dober spomin in bistro glavo za pogovor. Rada recitira pesmi in verze še iz

šolskih let. Svojo srčno bolečino je izlila v pesem... Življenski optimizem ji ohranja zdravje in dnevna molitev ji daje duhovno svežino... Rada se vrača v zgodnja leta svojega življenja. Oče Anton je zanj ideal vernega Slovenca. Spominja se še očeta kot organizatorja pešpotnih romanj na Svete Višarje. Šestiintrideset let je vodil skupine po dvajset romarjev na desetdnevni poti k Višarski Mariji vse do prve svetovne vojne leta 1914.

Spominja se slavnostnih praznikov v domači župniji, ko je ljubljanski nadškof dr. Anton Jeglič in pozneje dr. Gregor Rožman prišel birmovat. Tiste dni je bil oče Anton škofov osebni prijatelj, brat pa osebni kočijaž. Dosegel je visoko starost enaindevedeset let...

Družine hčerk Danice in Juste, in mnogi prijatelji in znanci so se za njen stoti rojstni dan zbrali pri sv. maši v cerkvi Brezmadežne in pozneje na slavnosti v slovenski restavraciji Linden. Gospa Justina je za to priliko dobila čez sto pismenih voščil, posebne čestitke papeža Janeza Pavla II, kardinala dr. Alojzija Ambrožiča, kanadske zastopnice kraljice Adrienne Clarkson, ontarijskega premiera Ernie Eves, zastopnika mesta Toronta in še drugih... Za gospo Justino veljajo besede Simona Gregorčiča... Daritev bodi ti življenje celo... Hvala Bogu za take žene!...

Sestra Marija Babič

Milena Soršak

Kmalu po prihodu v Kanado sem v slovenski šoli pri Mariji Pomagaj spoznala živahno, nasmejjano družbo najstnic, ki so bile vse stransko vključene v delovanje župnije. Med njimi je bila Marija Babič, ki je pred nedavnim vstopila v red sionskih sester v Torontu. Prosila sem jo za pogovor.

S. Marija, kaj mi lahko poveste o svojih starših?

Oče prihaja iz Bojanje vasi v Beli Krajini. Ker je sodeloval z domobranci, so ga Nemci izselili v Nemčijo. Po srečni rešitvi iz kampa je brez dokumentov in česar koli prepešal pot do Francije in tam našel zatočišče in zaposlitev pri nekem angleškem vojaškem poveljniku, kateremu je s svojim delom in značajem dokazal, da je poštenjak in pravičen mož. Po njegovi zaslugi je dobil osebne dokumente in tako možnost izselitve v Kanado leta 1948. Mamin rojstni kraj je Verzej pri Ljutomeru blizu avstrijske meje. Prijateljica, ki je imela fanta onkraj meje, jo je prosila, naj gre z njo na obisk. Še slutila ni, da je takrat vzela slovo od doma. Preden sta se mogli vrniti, se je meja zaprla in tako sta obe ostali v Avstriji. Po posredovanju njene sestre, ki je živela v Gradcu, je dobila delo pri nekem kmetu in tudi ona se je leta 1948 znašla v Kanadi. Kot večina evropskih beguncev, sta eno leto delala na kontraktu, oče v rudniku Val D'Or, Quebec, mama pa v bolnišnici v Paris, ON. Kasneje sta oba dobila zaposlitev v okolici Windsorja. Po nekem čudnem naključju sta zvedela, da je tam že nekaj Slovencev in da se zbirajo v klubu. Na enem takem sestanku sta se srečala. Dobro leto kasneje sta se poročila.

To so morali biti hudi začetki. Prepričana sem, da so jima bile skromnost, vera in upanje vrednote, s katerimi sta premagovala vsakdanje težave.

Gotovo. Le kako bi drugače zmogla še posebno potem, ko smo prišle na svet tri hčerke. Življenje je bilo res samo delo in molitev.

V Toronto ste se preselili leta 1959 in začelo se je novo življenje.

Oče je izvedel, da je v Torontu večja slovenska skupnost s svojo župnijo in slovensko šolo. Za svojo mlado družino je hotel najboljše in zato sta se z mamo odločila, da se preselimo. Prav dobro se spominjam prvega šolskega dne v novi šoli. Učiteljica mi je med drugim

vprašala, katere narodnosti sem. Med odmorom se mi je približala prijazna deklica in rekla: "Jaz sem tudi Slovenka". To je bila Anica Ovčjak. Potem sem spoznala še njeno sestro Silvijo, ki je že igrala harmoniko, jaz pa sem takrat preizkušala svoje glasbene talente na nekih starih električnih orglah. Spominjam se obiska g. Zrneca, ki je kaj hitro pregovoril očeta, da mi je kupil harmoniko, za katero je plačeval \$7 tedensko. Takoj sem se vključila v slovensko šolo. Doma sem govorila v narečju, slovenščina v šoli pa je bila tako drugačna. Naloge so bile polne rdečih popravkov.

S trudom in vztrajnostjo ste kmalu začeli žeti lepe uspehe.

Dosti truda in požrtvovanja je bilo potrebno, a vse se je dobro obrestovalo. Koliko lepih ur smo preživeli v slovenski skupnosti in ob raznih kulturnih nastopih. Z atom smo se redno pogovarjali o razmerah po svetu, obnašanju tistih, ki imajo odgovorna mesta, idealih, kako živimo in

kako naj bi živeli ter o veri in življenju v cerkvi. Vedno nas je spodbujal k dobrem in poudarjal, da imamo vsi, posebno mladi, moč in možnosti, da spremenimo ta svet v boljšega in naj ne čakamo na delo drugih. Iste ideale nam je pri verouku vcepljal g Zrnec. Mama ni dosti govorila o tem, a je s svojim življenjskim zgledom vse to potrjevala. Vsakega obiska je bila vesela in bila vedno pripravljena na nepričakovanega gosta, saj ni nikoli vedela, kdo bo koga pripeljal.

Mislím, da sta bila moja starša zaznamovana na poseben način, ker sta bila resnično široka, živela sta za druge in z drugimi.

Končala ste študij na torontski univerzi.

Po končani srednji šoli sem se vpisala na torontsko univerzo, kjer sem študirala francoščino, psihologijo in sociologijo. Poleg študija sem vedno delala ne samo v slovenski skupnosti ampak tudi v kanadski, veliko tudi prostovoljno. Tako sem si pridobila dosti bogatih izkušenj. Glasba in petje sta mi še posebno odprla vrata v svet. Spoznala sem, da so prizadevanje važna pri vsakem delu.

In Vaša prva zaposlitev?

Ne morem govoriti o kakšni redni plačani zaposlitvi. G. Sodja je iskal prostovoljca, ki bi bil pripravljen iti poučevati angleščino v Argentino. Zdela se mi je sijajna priložnost. V Lanusu sem ostala dve leti. Presenečena sem bila nad močjo tamkajšne slovenske skupnosti na eni strani, na drugi pa tudi slabosti. Ko človek ostane v eni družbi, pozna samo eno realnost in tudi eno samo prizna. Korenine so zelo važne, pa če nima širokih vej, ni sadu na nobeni strani. Če poznamo samo eno kulturo in zagovarjamo samo eno mišljenje, imamo ozko doživetost, ki nas lahko naredi kratkovidne in boječe. Tako pojmovanje je nezdravo, nas zmanjša in zožjuje obzorje. To vpliva na naša prijateljstva in tudi uspehe. Svet potrebuje duhovnosti in razgled, ki mora biti

široka, odprta do globine osebnega srca. Tako mi je ves svet postal bližnji in bližje. Začutila sem, da me je Bog ustvaril zase in za svet.

Več let ste preživela med Indijanci v Winnipegu.

Spet se mi je ponudila nova prilika, ki sem jo z veseljem sprejela. Delala sem v centru za mladostnike, katere je družba zavrgla in obsodila zaradi različnih prestopkov. Mislím, da so bile njihove potrebe izziv pooblaščenim in sistemu, ki jim niso bili kos. V sklopu centra je bila tudi šola, kjer smo takrat poučevali trije učitelji.

Se spominjate kakšnega posebnega primera?

Vsakdo je primer za sebe, živo pa se spominjam Aleksa. Komaj 14 let mu je bilo, pa je bil že v 27 šolah. Brez pozornosti od nikogar, neurejeno življenje, brez življenjskih sredstev, brez učnih uspehov. Prišel je v center, sprva le za kratek čas, potem pa je ostajal vedno dalj. Po dveh tednih je vprašal, če bi ga naučili brati. V šolo je začel prihajati bolj urejen. Nekega dne mi je rekel: "I like it here, can I bring my mother?" In je prišla. Aleks jo je vodil za roko. Bila je slepa. Dotikala se je raznih stvari, Aleks pa ji je govoril o "njegovi šoli". Končal je vsa tri leta in danes dela v istem centru, kjer je sam gradil temelje za svoje življenje in isto tradicijo posreduje drugim. Aleks je gotovo dokaz, kako važno je, da spoštujemo

dostojanstvo vsakega človeka. Šele takrat nam leta lahko pove, kaj potrebuje za uresničevanje svojih ciljev in potreb.

Ta izobčena, za mnoge nič vredna življenja, so postala smisel življenja za mene. Mene je zdramilo in pretreslo ter vzbudilo zavest, kaj se pravi resnično zaupati in ne obupati.

Torej potem ni čudno, da ste se odločila, da svoje življenje in delo darujete drugim?

Še danes točno ne vem, zakaj sem se odločila za ta poklic. Mislim, da je skrivnost... Ko sem delala med Indijanci, sem v sebi začutila poseben mir, srečo in zadovoljstvo. Seznanila sem se z redom sionskih sester, ki delujejo na najrazličnejših področjih in se prizadevajo za socialno pravičnost, mir in razumevanje. Bog ponuja božjo svobodo vsakemu človeku in to vrednoto vsaka sestra uresničuje v svojem delovanju. Poleg dela v župnijski skupnosti poučujem na alternativni gimnaziji za najstniške brezdomce, ki stanujejo v zavetiščih ali pa romajo od doma do doma. Iščejo bodočnost in urejenost, stabilnost... Vem samo to, da zaupam Bogu in uporabljam svoje talente in izkušnje in sem vesela vsakega uspeha, ki ga dosežejo tisti, ki so tako rekoč na robu družbe, zapostavljeni, prezirani in zaničevani iz enega ali drugega vzroka. Dajejo mi moč in prinašajo srečo in milost v moje življenje.

Je mladina danes na slabšem?

Verjetno. Mladina ima danes veliko več možnosti na eni strani, a je prikrajšana zaradi nezaupanja na drugi. Za to so pa spet vzroki in izkustva. Strah staršev pred tolikimi nevarnostmi kot so zloraba, ugrabitev in druga nasilstva omejujejo določeno svobodo mladostnikom in večkrat povzročajo pretirano nadzorstvo.

Ob Dnevu mladih 2002 v Torontu smo vas videli na ekranu, ko ste mlade pevce spremljali na harmoniki.

Enkratno doživetje. Med pripravami sem srečala nešteto sposobnih in radodarnih mladincev. Živi tok energije in hrepenenj mladih po dobrem me je prešinilo. Sveti Oče to vidi in jim zaupa. "Vi ste

Luč sveta in Sol zemlje", jim je dejal. Tudi mi moramo slediti njegovemu zaupanju. Bil je privilegij, da sem z mladimi doživela bodočnost cerkve.

Kako vidite jutrišnji dan?

Na jutrišnji dan gledam z vedrostjo in optimizmom. Medsebojna razmerja zahtevajo od nas drugačna dejanja, odgovore. Pritožujemo se, obupavamo, skrbimo, se sprašujemo, kaj bo in zakaj ni. Sem polna veselega upanja, ker ljudje vedno več o tem govorijo. Dobrota in sposobnost mladih je ogromna. V meni je prepričanje, da ljudje hočejo dobro. Način, kako do boljšega priti, je različen. Razmere v svetu nas bodo pripravile in prisilile, da nas bo globoko hrepenenje po dobrem pripeljalo do poti, kako to uresničiti.

S. Marija, najlepša hvala za tale pogovor. Želim Vam veliko božjega blagoslova pri Vašem delu in osebnega zadovoljstva. ■

ATTORNEYS AT LAW MILAN VAJDA & PARTNERS

Dalmatinova ulica 7 1001 Ljubljana p.p.1662 Slovenija
Phone: 011 386 1 431 4310 Fax: 011 386 1 433 3305

Milan Vajda
Odvetnik

Denis Frank Majzelj
Partner & Consultant

E-mail: vajda@odvetnik-vajda.si

E-mail: Denis.Majzelj@ng-dev.net

Nudimo celovito pravno svetovanje in zastopanje pred sodišči, arbitražami in drugimi upravnimi organi v Republiki Sloveniji, za fizične in pravne osebe. Strankam svetujemo pri vodenju denacionalizacijskih postopkov in ekonomsko svetujemo pri tujih investicijah v Republiki Sloveniji. Kontakt je možen tudi v angleškem ali francoskem jeziku.

We offer full legal consultation and legal representation for legal and natural persons at the courts, for arbitrations and at other administrative organs in the Republic of Slovenia. We also consult about foreign investments in the Republic of Slovenia. All contacts can also be made in English or French.

Marko Dolenc - Recipient of Canadian Peacekeeping Service Medal and The Commemorative Medal for the Golden Jubilee of Her Majesty Queen Elizabeth II.

Year 2003 has proven uniquely rewarding for Marko Dolenc. In January, he was awarded the Commemorative Medal for the Golden Jubilee of Her Majesty Queen Elizabeth II. The Jubilee Medal celebrates the Queen's reign between 1952 and 2002. This medal has been awarded to Canadians who have made a significant contribution to their fellow citizens, their community or to Canada. Several employees of the Customs Program in the Ontario Region were nominated but only thirteen were selected for this honour. In late March, in the elegant Chateau Laurier in Ottawa, Marko was recognized for his contribution towards peacekeeping in the post-Kosovo war period. As

many of you know, Marko volunteered, in his position as Customs Officer, to provide border services in Macedonia. Although one may question the length of time it took before this work was publicly acknowledged, the presentation ceremony made up for the delay. It began with the traditional fanfare of bagpipes followed by the procession of recipients and dignitaries. The occasion was formal and solemn, yet, there was an air of pride and contentment as family and guests watched these "peacekeepers" receive their peace medal. The Minister of Revenue, Eleanor Caplan, personally extended her gratitude to Marko and his colleagues for their participation towards peace. Mama Dolenc, Vida and I, beamed as Marko's introduction was made by the Master of Ceremonies. It was a special day as security measures were apparent everywhere in Ottawa due to the then impending Iraq war. Regardless, it felt good to see our brother, a Canadian of Slovenian refugees being honoured for his peace efforts and, at the same time, to know that our country was not supporting the war in Iraq.

You've made us all proud, živijo Marko!

Marija Dolenc

The figures on the obverse of the medal are those depicted on the top of the Peacekeeping Monument, officially dedicated in Ottawa in 1989. The three figures show an unarmed observer, with binoculars, and two Canadian Forces soldiers. The kneeling figure with the radio is a woman. These three figures depict the purpose of this medal, which is service with international peacekeeping or observers missions. Above them flies a dove, symbolic of peace in many countries of the world. The observer also bears the words "PEACEKEEPING", and "SERVICE DE LA PAIX" and two maple leaves, representative of Canada. The reverse shows the Queen's Cypher on a maple leaf, surrounded by two sprigs of laurel and the word "CANADA".

The Golden Jubilee Medal carries contemporary effigy of the Queen on the front. The back features a stylized maple leaf with CANADA AT THE BOTTOM AND THE YEARS 1952 AND 2002 ON THE LEFT AND RIGHT OF THE Royal Cypher and Crown.

The Commemorative Medal for the Golden Jubilee of Her Majesty Queen Elizabeth II is part of the Canadian Honours System established in 1967.

Reportaža o 12. slovenskem vikendu v Windhamu

(Dr. Tone Kačnik)

Windham je za nas slovenske smučarje v Severni Ameriki tekom let zares postal osrednji množični shod prijateljev tega zimskega športa.

To severno gorsko področje imenovano Catskill leži jugozahodno od mesta Albany v državi New York. Smučišče je zelo lahko dosegljivo, saj je potrebno vzeti le izhod # 21 od New York State Thruway #87, nakar jo ubereš po manjši cesti # 23, ki te pripelje naravnost v Windham.

Jože Škof drzno napada vrata!

Kronološko gledano smo se Windhamu izneverili le dvakrat, ko smo leta 1993 tekmovali v Mont Piko in 1994 v Mont Snow, ki se nahajata v državi Vermont.

Windham ima 39 prog, ki se raztezajo na dveh vrhovih s kar sedmimi sedežnicami. Ena od teh je ekspresna za štiri osebe (hi-speed quad), ki pripelje smučarja na vrh v petih minutah. Proge so lepo negovane in zasnežene z naravnim in umetnim snegom.

Windham zimski center je zelo naklonjen Slovencem ter nadvse ceni naše tradicionalne zimske shode.

Slovenec Dinko Bertonec je bil tam celih 11 let direktor smučarske šole. Tudi dandanes je kar nekaj naših rojakov članov "ski patrol", ki nadzoruje varnost smučišč in nudi prvo pomoč. Med njimi je vsekakor potrebno omeniti Ivana Kamina, ki vodi organizacijski odbor največjega slovenskega smučarskega shoda v Severni

Ameriki. Slovenska smučarska poslovna skupnost nam sedaj že leto za letom prvi vikend v februarju pripravlja to smučarsko slavlje.

Kot veste, se mi v Kanadi z velikim veseljem udeležujemo teh prireditev. Številni udeleženci prihajajo ne samo iz New Yorka, temveč tudi iz mnogih drugih mest kot Chicago, Cleveland, Washington, itd.

Iz Toronta nas je letos bilo šest in tekmovali smo v odličnih snenih razmerah po NASTAR pravilih, kakor tudi v različnih starostnih skupinah. Kanadski predstavniki smo od organizacije NASTAR prejeli naslednje medalje:

Zlate: Andy Stajan, Jože Škof, Vinko Resnik; srebrni pa sta prejela Rudy in Miloš Lužar.

V kategoriji starostnih skupin sta zlati medalji osvojila Andy Stajan in Jože Škof, Miloš Lužar je osvojil srebrno, Tone Kačnik pa bronasto.

Ta pomembna zimska prireditev ni samo športnega značaja, temveč je predvsem pomembna za družabno srečanje družin, prijateljev in sodelovalcev, ter tako predstavlja priložnost za sproščen razgovor, obnovo stikov in prijetno zabavo. Pridite z nami prihodnje leto, ne bo vam žal! ■

Izboljšanje svetovnih rekordov v Planici

(Povzeto iz SLOVENIA NEWS, 25. marca 2003)

Letošnje tekmovanje na planiški skakalnici je prineslo več novih rekordov. Finec Matti Hautamaeki je v treh dneh trikrat izboljšal svetovni rekord s skoki 227.5 metrov v petek, 228.0 metrov v soboto in 231.0 metrov v nedeljo. Vendar pa je bil Adam Malysz iz Poljske, ki je že tretjič v treh letih ponovno osvojil svetovno prvenstvo. Slovenija je bila na petem mestu. Tudi število gledalcev okoli 110,000 je bilo rekordno. ■

Švicarska jadrnica "Alinghi" osvojila za Evropo prestižni "Pokal Amerike" - po 152 letih

Kar ni uspelo veliko drugim evropskim državam, je uspelo majhni alpski državi Švici, ki je brez izhoda do morja.

S pomočjo svojega novozelandskega kapitana ji je uspelo v zalivu Hauraki vodila 5:1 do zadnje regate, v kateri je končno "Team New Zealand" ekipa uspela zmagati za 45 sekund pod vodstvom legendarnega Russella Couttsa. ■ (STA)

Matt Stajan a Maple Leaf

Toronto Maple Leafs Matt Stajan (41) is congratulated by teammates after scoring his first NHL goal in the first period action against Ottawa Senators in Toronto, April 15, 2003. Stajan is being congratulated by teammates Jonas Hoglund (L) Owen Noland (C) Phil Housley (R) and Gary Roberts (7).

Stajan, a star forward with the Belleville Bulls of Ontario Hockey League, endured a whirlwind week culminating Saturday when he scored his first National Hockey League goal as a member of the Toronto Maple Leafs against Ottawa Senators at the Air Canada Centre.

"It's been quite a year, no doubt," said Stajan, who signed a three year contract with the Leafs the week before.

He received a silver medal as a member of the 2003 Canadian national junior hockey team.

We wish Matt all the best in the future and hope he will continue to be an active member of our Slovenian community! ■

Joseph Sutter, Father of Boeing 747

Slovenian Giant in Aviation

On June 2, 2002, I received an e-mail from our friend Lojze Kobi, a retired chemical engineer who lives in Ljubljana, Slovenia. He kindly informed me that Joseph Sutter, one of the greatest names in modern commercial aviation, was actually the son of a Slovenian immigrant named Suhadolc and that Peter Hawlina, a foremost Slovenian genealogist, was Sutter's distant relative who could tell me more about Sutter's roots. Indeed, Mr. Hawlina was kind enough to respond and send me Joe Sutter's genealogy showing that Joe's father, Franc Suhadolc, was born in 1879 in Dobrova, Slovenia, whence he emigrated to America. He settled in the state of Washington, worked as a meat cutter, and eventually changed his name to Sutter.

His son Joe, a wizard in math and physics, studied aeronautical engineering at the University of Washington where he graduated in 1943. He joined the Boeing Company in 1945 and held a number of important positions dealing with analysis, design, and production of jet aircraft. Thus, he was aerodynamics unit chief of the Boeing Model 367-80, the prototype of the first jet transport the Boeing 707. He was instrumental in design, development, and production of several of Boeing Company's highly competitive jetliners. Throughout the world of aeronautics, he has developed a well-deserved reputation as one of the preeminent aircraft designers.

In the 1960s he worked as chief designer of a new giant aircraft and subsequently became known as "Father of the Boeing 747," the aircraft that shrunk the world. The 747s have literally become undefeated champions of the skies, transporting formerly unimaginable quantities of people and goods to almost every country of the world, at lower cost and greater speed than ever

before. They have revolutionized air travel and transport.

Adam Bruckner, University of Washington's chair of Aeronautics and Aerodynamics, calls the 747 aircraft "one of the great engineering wonders of the world, like the pyramids of Egypt, the Eiffel Tower, or the Panama Canal." In service since the early 1970s, over 1,300 Boeing 747s that have so far been built have flown hundreds of millions of passenger trips. Countless millions of people could now afford air travel for business or pleasure thanks in great measure to the foresight and genius of Joe Sutter, the son of a humble Slovenian immigrant meat cutter Franc Suhadolc.

The list of Sutter's honors and awards is far too long to reproduce here. Suffice it to say that he was elected both a Fellow and an Honorary Fellow of American Institute of Aeronautics and Astronautics and received the Institute's very first Aircraft Design Award. He was also elected a Fellow of the Royal Aeronautical Society of England and was awarded the Guggenheim Medal, the Wright Brothers Memorial Trophy, and the Pathfinder Award of the Museum of Flight. The Boeing Company established the Joseph F. Sutter Professorship for Design of Complex Systems at the University of Washington College of Engineering. And at a White House ceremony in 1985, President Ronald Reagan presented to Mr. Sutter the U.S. National Medal in Technology in grateful recognition for his leading role "in developing three generations of airline jet aircraft."

Mr. Sutter also rose to the position of vice president of Boeing Company. Now in his early 80s, widowed and retired, he still serves as company's senior consultant. We are, of course,

very happy to report that he has not forgotten his Slovenian roots. He has visited Slovenia several times and enjoys great respect of members of Ljubljana's Engineering College who have been privileged to get to know him. In his friendly, handwritten letter from Hawaii he also expressed his support for our research efforts at the Slovenian Research Center of America. And he quite casually mentioned his recent trip of a few days to Singapore to take care of some work for the Boeing Company. He still helps out as a matter of fact.

As readers of the internationally acclaimed *Slovenian Heritage* book now, we have there also introduced three remarkable Slovenian American

trailblazers in aviation: Max Stupar, Dr. August Rasket, and Adrian Kisovec. How wonderful it is that we Slovenians can now claim as one of our own also Joseph Sutter, the Father of Boeing 747 and one of the foremost designers of modern aircraft.

Prof. Edward Gobetz, Ph.D. Director of Slovenian Research Center of America, Inc. 29227 Eddy Road, Willoughby Hills, OH 44092 P.S. We continue to conduct research on outstanding Slovenian contributions to America and the world and are grateful for any leads, addresses, and materials.

KREK SLOVENIAN CREDIT UNION LTD.

KREKOVA SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA
VAS VABI NA SLAVNOSTNI BANKET
50. OBLETNICE OBSTOJA

*v soboto 10. maja 2003 ob 6:30h zvečer
v cerkveni dvorani na
739 Browns Line*

GREAT DINNER AND ENTERTAINMENT FOR MOTHER'S DAY!

Share in this special celebration with a rich, delicious meal, 2 complementary bottles of wine per table, special guest performance by: Oktet Valvasor from Slovenia and entertainment by Planinski Kvintet

\$30.00 per person / \$20.00 per student

*Tickets available at the Credit Union
416-252-6527*

PROSTATE CANCER - REVISITED IN 2003

(Ciril J. Godec, MD, chairman of the urology department at Long Island College Hospital)

In the lifetime, every other man in the USA will be diagnosed with cancer (only every third woman will get it). Cancer of the prostate (CAP) represent about one third of these male cancers. CAP is the most frequently occurring malignancy in the USA today, with the exception of nonmelanoma-skin cancer. CAP is the second leading cause of death from cancer and one of the major causes of morbidity and mortality among American men.

Per capita, we have prostate cancer in USA than does any other country in the world. We have eleven times as much prostate cancer as China and Japan. CAP is in general a slow-growing tumor; in rare cases the patient can survive up to 16 years even without treatment. Usually, however, untreated CAP is a lethal disease.

Today one man in 5 has been diagnosed with CAP, every three minutes one new patient is diagnosed and every 15 minutes one man dies because of CAP. In 2001 we diagnosed 198,000 new cases of CAP in death toll from prostate cancer was 31,500.

Age still presents the biggest risk factor for CAP. The median age at diagnosis is 72 years. Beside age, lifestyle and increased caloric intake are very likely the other two main causes for the high frequency off CAP. The incidence rate among Japanese immigrants living in Los Angeles and Hawaii is far greater than among Japanese men living in Japan. Autopsy data show there is no difference in the prevalence of small, latent, clinically insignificant prostate cancers between Japanese and Western men. The difference is only in cancers that are clinically significant.

Epidemiologists believe that the lifestyle plays an important role in the development of prostate cancer. The Japanese diet protects against cancer with its low-fat, low caloric intake and high fibre

nature, in high content of vitamin A from plant sources, and high levels of soy products, including high levels of isoflavonoids. The average western diet is loaded with calories and high intake of fat (up to 40%), sugar and red meat, which are all at risk factors for prostate cancers.

Danger from obesity

The world's most advanced agricultural technology has made food in the USA the cheapest in the world. We eat too much, we don't exercise enough (25% of the USA population doesn't exercise at all), and we don't burn enough calories. More than 50% of our population is obese, and obesity is one of the factors promoting CAP. Obesity encourages inactivity, with all the negative consequences of the lack of physical activity.

Until 1989 we diagnosed prostate cancer through digital rectal exams (DRE). Unfortunately DRE is not sensitive enough. We were detecting cancers only in advanced stages at which treatment and cure were rare. Testing trough prostate specific antigen (PSA) from blood samples was introduced in 1989. Most men in the USA today know their PSA as well as they know their cholesterol and blood pressure.

Prostate cancer can be cured if we diagnose it in early stages, when it is still localised to the prostate gland alone. In Detroit the study of autopsies performed on younger men who had died as a result of trauma, researchers found surprisingly high percentage of microscopic prostate cancer. Men in their thirties had a 30% incidence of CAP. For men in their forties, the incidence was almost 40%. We now know that it takes about 30 years for CAP to become clinically manifest and diagnosable in a man's sixth or seventh decade.

I recently had two patients who were 37 and 38 years old.. They were both diagnosed incidentally when their family physician ordered PSA testing as a part of a routine examination for a job application. The PSA was moderately elevated in both, therefore biopsies were performed which diagnosed CAP in both. I performed radical prostatectomy, and after surgery remained potent and continent; and their PSA continues to be at an undetectable level (PSA less than 0.2). The diagnosis and treatment in these two patients support the belief that early (below age 65) detection and early treatment in CAP patients leads to a good outcome.

In many major prostate cancer centres screening was introduced for asymptomatic patients. When screening is introduced, we see a temporary increase in incidence, but the incidence later drops as the pool of new cases is depleted. Since prostate specific antigen (PSA) was introduced in 1989, the number of newly diagnosed patients at first grew every year (320,000 new cases were reported in 1992). After 1992 we witnessed a steady decline in new cases until year 2000, when the total number of new cases was 178,000. PSA screening allows cancer to be diagnosed in younger patients, 3 - 5 years sooner than otherwise. In the last ten years cancers have been caught at earlier stages. Advanced stages of CAP are now rarely seen because the disease had been detected at a stage when it is still localized to the prostate gland alone.

Data on Screening

From the epidemiological data pool we already know that screening reduces cancer-specific mortality from cervical and breast cancer. Although data on prostate cancer screening have not yet reached statistical maturity, preliminary data show mortality rate from prostate cancer dropping. This may be due to either to early detection of CAP as a result of screening or to improved treatment after diagnosis has been established. Before the PSA era, 50% of patients with CAP were diagnosed at a clinically advanced

stage, 25% with extensive metastases present at the time of diagnosis. The median survival rate of these patients was less than three years. Today 75% of patients are diagnosed with the disease localized, so that treatment is possible.

At Long Island College Hospital we offer free screening for CAP a few times every year. For screening we perform a PSA blood test and digital rectal exam (DRE). Approximately 100 - 300 men are screened in one day.

There are some arguments against screening. Cost is a major problem. If we want to screen all Americans over 50, the estimated cost of cancer detection and treatment generated by screening would be in the billions of dollars. In practice this never happens. As we know from programs that screen for other cancers, only a small percentage of the eligible population actively participates in screening. Even so, CAP represents a huge industry; its costs in 1997 was \$1.8 billion. Hormonal therapy is the leading cost, followed by the radical prostatectomy, then external beam therapy and seed implantation.

Another argument against screening is potential diagnosis of cancer that might not need treatment: many patients who are diagnosed with prostate cancer do not die from CAP and many die despite treatment. From the available data we do know, however, that most of the cancers we diagnose are clinically significant ones whose treatment reduces cancer-specific mortality.

Indications for Biopsy

There are still other problems. Until recently we thought that biopsy would be necessary only for patients whose PSA registered over 4.0. New data show that if perform biopsy only on those with a PSA over 4.0, we may be under-diagnosing up to 20% of patients. Researchers at Washington University in St. Louis recently documented with substantial epidemiological data that we should biopsy most patients with PSA reading of 2.5 or above, especially in African American men or in men who have had prostate or breast cancer diagnosed in immediate family members. Prostate and breast cancer could almost be considered as

one cancer, biologically and genetically, differing only in the anatomical location for each gender. A man whose mother had breast cancer has the same likelihood of developing CAP as a man whose father had CAP.

Only about 30% of patients with an elevated PSA will prove to have cancer when a biopsy is performed. In the other two-thirds we will either have missed the cancer but was too small (clinically insignificant) or because the patient's elevated PSA was due to benign prostatic hypertrophy (enlargement of the prostate), prostatitis (inflammation of the prostate), or prostatic infarction (blockage of flow through the prostate). PSA has high sensitivity to CAP but is less reliable at identifying it specifically, to the exclusion of other factors. Nevertheless, PSA is still the best tumor marker we have today, not only in urology but in medicine in general. Its positive predictive value is 31% compared to 25% for mammography and even less for PAP smears. (The higher the number, the more reliable the test.)

Lately we have read in the daily press that screening for CAP is overdone, that we may be detecting cancers that are not clinically significant, thus leading to unnecessary treatment by surgery or radiation, which would cause more deaths than the cancer itself. However, the American Cancer Society just recently published data showing that 93% of all cancers detected through biopsy are clinically significant and need to be treated. In a Swedish study on 7,000 patients with prostate cancer, the survival rate after 10 years was only 45% without treatment. It should be more than 90% with treatment.

Prostate cancer is still a significant cause of death in men diagnosed with it. Currently there are many prospective studies on screening for CAP which will mature in the next few years. Some preliminary data suggest that early screening for CAP indeed leads to longer survival related to that specific disease. We already have data that localised cancers are detected by such screening much more often than through other means of diagnosis. Historically, another

argument in favour of screening is the poor success of the last 50 years in treating advanced stages of CAP. Mortality for this group of patients was 90% at 10 years. Once CAP has progressed to a metastatic stage, we do not have effective therapy. We can offer only palliation without lengthening survival time.

Definitive diagnosis of prostate cancer is established only through biopsy; how many biopsies per session how often should we repeat the process if the result is negative and the PSA keeps rising? The initial suggestion was that six biopsy samples from the prostate would be enough; lately most urologists collect 10 or more, as fewer might leave the patient under-diagnosed. If a biopsy is negative despite a rising PSA, we should repeat the biopsy up to four times. After that many biopsies the probability of detecting cancer becomes negligible. A patient with a rising PSA should be followed up for life, even if the diagnosis of cancer is not established.

Internet's Usefulness

If diagnosis seems to generate many controversies, the decision-making process concerning treatment options can be really confusing for both physician and patient. If the early stage of disease can be treated, how should it be done? I generally have been plotting patient data on the computer or any of the PDA devices using a mathematical model which can predict a patient's prognosis and survival. The level of PSA, Gleason score (pathological stage), and clinical stage are logged into the computer, and the computer gives predictive information on 5-year progression-free survival and the possibility that the cancer could spread beyond the prostate.

The urologist should discuss all options that could apply to the specific patient. The options are many, ranging from established ones, like surgery (open, laparoscopic, robotic) or radiation (external beam or seed implant), in which we have a longer history of follow-up; to less established ones, like watchful waiting and cryosurgery (freezing of the prostate). For low stage and low grade tumors, almost all options could be

considered. The patient and his physician should consider the prospects for cancer control, impotence, and incontinence. The patient should be informed about short and long-term complications from any treatments that might be considered.

The urologist should also discuss salvage options. Before embarking on a primary treatment: if one procedure fails, what is the next (salvage option)? If radical surgery fails to eradicate the cancer completely and the PSA keeps rising, the salvage procedure could be external beam radiation. Or, if seed implants do not work, then the cryosurgery is a salvage option. Sometimes, if the patient knows that salvage options might be prohibitively risky, such a surgery after failed seed implantation, then the patient might choose a different primary treatment at the outset.

Watchful Waiting

A few words on watchful waiting (WW): it really does not mean just watching and doing nothing. The patient should be under constant surveillance with PSA tests every three to four months. If the PSA is rising, the urologist

should intervene and discuss the treatment options with the patient. In daily practice watchful waiting usually means a delay in treatment. In September 2002, a Scandinavian study compared WW with radical prostatectomy. The study, which was well done, documented for the first time that the radical prostatectomy, when compared with WW, decreased cancer-specific mortality by about 50%. Until now, we were all practising more on the basis of intuition and common sense than on solid data from prospective studies. The Scandinavian study confirmed that our intuitive approach was the right one. We are still awaiting similar data for seed implants and external beam radiation.

There is little disagreement on treatment of a patient diagnosed with localized CAP. The best cancer control is the primary consideration. If potency is high on the patient's list of priorities, then he could decide for WW with selective intervention.

There is less confusion when we diagnose and treat CAP in the very old way, here we usually stay away from radical surgery. The greatest challenge we encounter comes when we deal with men 65 to 75 years old whose CAP is localized but displays aggressive biology and a high volume of disease. Surgery would here again offer the best cancer control, but if the disease has spread beyond the prostate, the patient should be informed that additional salvage options should be considered.

Sometimes these decisions are hard to make for both the patient and his urologist. If the urologist is an experienced in the procedures under his belt, surgery is most likely the better option. If the surgeon is not experienced in the procedure, then radiation treatment might better be advised.

Both the patient and the urologist should know that there is no easy decision when it comes of prostate cancer. The urologist should be a consultant, discussing open-mindedly all the options available and then adjusting them to the patient's specific needs, his lifestyle and his personal value system. Available data suggest that we should individually tailor therapeutic approaches.

One treatment approach does not suit all patients. The patient and his family on one side and the urologist, radiation oncologist and primary care physician on the other should jointly assess the complexity of all the issues involved. The patient and his family should be made well informed. A well educated patient can be an equal partner in the decision-making process, which can lead to a better outcome. We all should know that prostate cancer is a curable disease if detected early, with treatment provided by a skillful and compassionate physician. ■

Mosquitoes and the West Nile Virus - (WNV)

Stan Kranjic

The battle between mosquitoes and humans has been going on for a long time and mosquito-borne illnesses have plagued mankind throughout our history.

As per ancient texts mosquitoes were responsible for the spread of malaria in 500 B.C. Alexander the Great died from malaria and they claim that malaria contributed to the decline of the Greek civilization. Thousands of American soldiers in Vietnam were ill from malaria infection and in 1690 British did not attack French Canadians because of yellow fever being spread by mosquitoes.

This summer West Nile Virus is expected to strike again. The Virus was first detected in Canada on August 22, 2001 in a bird found near Windsor, Ontario. It is expected that this year it will spread affecting all provinces in Canada (except Newfoundland) and large part of USA. Last year's figures from Ontario Ministry of Health show there were 359 West Nile cases in Ontario, 211 probable and 148 confirmed. Last year more than 4000 people were diagnosed with West Nile in USA. WNV is spread through the bird-mosquito transmission cycle.

Toronto Councillor Joe Mihevc (Slovenian) chair of the health board said: "We need to take some pretty strong action. The world climate has changed. West Nile virus is here and it is here in full force, and it is a miserable disease."

To prevent the virus spreading Canadian cities and towns will attempt to reduce mosquito population by use of larvicide's pellets where the reproduction of mosquitoes is the highest.

Homeowners should also take action and not allow their yards to become mosquito-friendly zones. Some of the protection measures recommended are to wear protective clothing and use of repellent that contains DEET (diethyltoluamide). This product should be used sparingly and is not to be applied to face or hands, prolong use and use on children should be avoided, make sure you follow product use directions. Visit <http://nile.healthcanada.net>.

The time between dusk and dawn is riskier, if you go out wear light coloured densely woven material and recommended repellent.

Slovenians are outdoor people and love to spend a lot of time at their cottages, picnic grounds, summer camps, fishing and hunting. Mosquitoes are everywhere; make sure you protect yourself and your children.

West Nile and mosquitoes are here to stay. The battle lines have been drawn. It is us versus the mosquitoes and the West Nile. Let's make sure that we win the battle! ■

Iz vsebine

3. Uvodne besede
5. Papeževa velikonočna poslanica
Velikonočni prazniki v Sloveniji
6. Blejski otok projekt Republike Slovenije in
Rimsko Katoliške Cerkve
Zadnji teden aprila so se začeli 8. svetovni
dnevi knjige
7. Kultura
Josip Stritar - Tri četrtr kilograma surovega
masla
8. SIM-ovi lastovki spet spodrezali krila
9. Na univerzi v Buenos Aires v Argentini so
odprli lektorat slovenskega jezika
10. Društva in ustanove
Zgodnja zgodovina "Vzajemne Podporne
Zveze Bled"
12. Moški zbor Bled - Beamsville
13. Kanadski Slovenki Francki Seljak "častni znak
svobode Republike Slovenije
14. Zahvala
15. Novo vodstvo v starostnem Domu Lipa
16. Dan v Domu Lipa
17. Dom Lipa - Pohod Ljubezni 2003
18. Klub "Sava" praznoval 1. marca svoj
pomladanski banket
Kanadska Slovenska Gospodarska Zbornica
19. Občni zbor društva "Holiday Gardens" v
Pickeringu
20. Vseslovenski kulturni odbor
21. Slovenski Dom - poročilo predsednika na
občnem zboru 6. aprila, 2003
22. Občni zbor Kanadskega Slovenskega Kongresa
25. Pozdrav Kongresu kanadskih Slovencev
26. Slovenska Istra in izzivi časa
30. Uspešen obisk predsednika državnega sveta
Janeza Sušnika v Kanadi
31. Koliko Slovencev nas sploh je?
Kdaj bo Slovenija izrabila potencial 30.000
kanadskih Slovencev
32. Slovencev v Kanadi celo morda več kot 30.000
Rezultat popisa prebivalcev Slovenije leta
2002
34. Referendum
Večina Slovencev za vstop Slovenije v EU in
NATO
35. EU in Slovenija podpisali pristopno pogodbo
35. Največja kulturna katastrofa tretjega tisočletja
37. Trilogija o vojni v Iraku in Slovenija
Kdo se NE laže?
39. ZDA dajejo Sloveniji denar za "in, slovenska
vlada bi ga vzela za "ali" Rop še vedno ne ve
zakaj
40. Ameriški tisk o "nagradi" ZDA Sloveniji
41. Ameriška letalonosilka Theodore Roosevelt v
Kopru
42. Mnenja
Svetovni gospodarski zastoj in Irak
43. Odlomek pogovora s častnim konzulom
Dušanom Lajovicem
44. Afera Lajovic: udba.net
45. Udba.net Stirs up Controversy
Buzzword: Udba.net
46. Sprava
48. Pisma bralcev in odgovori - Odprto pismo g.
Leandru Škofu, uredniku Glasila
49. Odlomek nedavnega pisma iz Argentine,
poslanega enemu naših bralcev
51. Stoletnica Justina Petrič
52. Sestra Marija Babič
55. Marko Dolenc - Recipient of medals
56. Šport
Reportaža o 12. slovenskem vikendu v
Windhamu
57. Izboljšanje svetovnih rekordov v Planici
Švicarska jadrnica "Alinghi" osvojila za Evropo
prestižni "Pokal Amerike" po 152 letih
Matt Stajan a Maple Leaf
58. Joseph Sutter, Father of Boing 747
60. Zdravje
Prostate cancer - revisited in 2003
64. Mosquitoes and West Nile Virus (WNV)
65. Iz vsebine
66. Events Calendar for 2003

Events Calendar For 2003

- Maj 3 Lipa Park – Materinski dan – banket
Slovensko Letovišče – Materinski dan
- Maj 10 Sava Klub – Materinski Dan – The Golden Keys
Bled – Materinski dan
- Maj 17-18 Slovenski Park – Youth two-four camp out – piknik – Golden Keys
- Maj 19 Lipa Park – Folk Arts Festival – Open house and dance
- Maj 25 Dom Lipa - Walk-a-thon – Slovensko Letovišče
- Junij 1 Bled - Piknik
- Junij 7 Slovenski Park – Golf Tournament
- Junij 8 Slovenski Park – Piknik – Procesija – Ansambel Triglav
Holiday Gardens – Piknik – Golden Keys
- Junij 21 Bled – Slavnostni Banket 70. obletnica
- Junij 22 Bled – Slovenski dan
Slovensko Letovišče - Telova procesija
- Junij 29 Lipa Park – Ontario Sausage Festival - Picnic
- Julij 5 Slovenski Park – Volleyball Tournament
- Julij 6 Slovensko Letovišče – Slovenski Dan – prireja Slovenska Skupnost
- Julij 12 Slovensko Letovišče – Youth Volleyball (ages 18-25)
- Julij 13 Holiday Gardens – piknik – Ansamble EKART iz Slovenije
- Julij 19-20 Slovensko Letovišče – T-Ball (ages 6-9), Softball (ages 10-13) – Tournaments
- Julij 20 Bled – Športni piknik
- Julij 26-27 Slovensko Letovišče – High School Softball Tournament
- Julij 27 Sava Klub – piknik
- Julij 28-Aug 2 Planica – Fun-Ed week
- Avgust 2-4 Planica – letni 3 dnevni piknik – na Planici
- Avgust 2 Slovensko Letovišče – Poletni Večer
- Avgust 2-3 Slovensko Letovišče – Adult Softball Tournament
- Avgust 3 Slovenski Park – Youth Piknik – Ansambel Modrijani
- Avgust 10 Holiday Gardens – piknik – Boris Grmek
Lipa Park – Music in the Park – piknik
- Avgust 15 All Slovenian Classic Golf Tournament – Niagara polotok
- Avgust 16-17 Slovensko Letovišče – Adult Volleyball Tournament
- Avgust 17 Bled - Proščenje
- August 30 Slovenski Park – Baseball Tournament
- August 31 Holiday Gardens - članski piknik
Slovenski Park – Baseball Tournament– Piknik – Murski Val
- September 7 Bled - Balinanje
Lipa Park – Oktoberfest – piknik
Sava Klub – piknik
- September 14 Holiday Gardens – vinska trgatev
Domobranska Komemoracija – Midland Ontario
- September 21 Slovenski Park - Past and Present Member's Piknik

**KREK SLOVENIAN
CREDIT UNION LTD.**

Commemorating A **Half Century** *of*

Making	dreams come true
Enriching	the lives of our members
Providing	security on deposits and over \$320 million in loans and mortgages
Partnerships	with strategic alliances to provide quality products and services
Delivering	value to our loyal members
Dedication	to the Slovenian community
Assisting	cultural organizations
Growing	over \$56 millions in assests
Achieving	full range of financial services

Join in the next 50 years of growth and success.
Over 3,000 members have discovered the credit union difference.

747 Browns Line • Etobicoke • Ontario • M8W 3V7 • (416) 252-6527

w w w . k r e k . c a

abc

ADRIATIC BOAT & CAR SERVICES

RENT A CAR

FARM & COUNTRYSIDE HOLIDAYS

Več kot rent a car.

Potovanje lahko postane nekaj posebnega.

Pri nas dobite ključ.

RESERVATION CENTER:

AIRPORT LJUBLJANA / SLOVENIA

TEL.: +386 (0)4 2367 990

FAX: +386 (0)4 2061 669

GSM: +386 (0)41 63 77 92

e-MAIL: infoabc@siol.net

- rent a car, transfers
- fly & drive
- farm & countryside holidays
- information
- reservation center

Spoštovani rojaki,

prihajate na obisk in počitnice v Slovenijo, med sorodnike in prijatelje. Želite si, da bi bilo Vaše potovanje po domovini kar se da prijetno in udobno, pri čemer Vam lahko pomagamo mi.

ABC rent a car je družinsko podjetje, ustanovljeno l. 1989, ki ga vodi družina Karun. Vašim željam smo znali prislunhiti že na samem začetku, to tradicijo, tako kot Vi slovensko, negujemo še naprej.

Vabimo Vas, da se pridružite našim številnim zadovoljnim prijateljem iz ZDA in Kanade, ki se vedno znova vračajo k nam.

Za Vas smo pripravili posebej ugodne ali inclusive cene izključno za Slovence po svetu, izbirate pa lahko med pestrim izborom tako avtomatičnih kot standard vozil vseh velikosti (npr. Ford, VW, Renault).

Svoje vozilo lahko prevzamete tudi izven naših poslovalnic v Sloveniji, dostavimo Vam ga na letališče v tujino ali pa kar na dom.

Sporočite nam kdaj, kje in kakšno vozilo bi želeli in pripravili Vam bomo ugodno ponudbo po Vaši meri.

V upanju na čimprejšnje snidenje Vas lepo pozdravljamo.

Vaš ABC rent a car